

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΟΥΑΣΙΓΚΤΩΝ
*Γραφείο Οικονομικών & Εμπορικών
Υποθέσεων*

Ετήσια Έκθεση 2011

*Εντυχία Ξυδιά, Γραμματέας ΟΕΥ Α΄
Χαράλαμπος Παπαδόπουλος, Γραμματέας ΟΕΥ Α΄*

*Ιούλιος 2012
Washington, DC*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΙΝΑΚΕΣ – ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ...Σελ. 4

ΜΕΡΟΣ Α΄: Η ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ...Σελ. 6

Κεφ. 1: Μακροοικονομικοί δείκτες και ισοζύγια...Σελ. 8

1.1 ΑΕΠ...Σελ. 8

1.2 Ιδιωτική Κατανάλωση – Καταναλωτική Εμπιστοσύνη...Σελ. 10

1.3 Απασχόληση...Σελ. 14

1.4 Πληθωρισμός...Σελ. 17

1.5 Εμπορικές Σχέσεις - Εμπορικό Ισοζύγιο...Σελ. 19

Κεφ. 2: Ειδικά Θέματα...Σελ. 24

2.1 Αγορά ακινήτων και κατοικίας...Σελ. 24

Κεφ. 3: Προοπτικές...Σελ. 33

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΔΙΜΕΡΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ...Σελ. 35

Κεφ. 1: Διαχρονική Εξέλιξη και Ανταγωνισμός...Σελ. 35

1.1 Εξέλιξη διμερούς εμπορίου...Σελ. 35

1.2 Ελληνικές εξαγωγές στις ΗΠΑ (κύριες κατηγορίες προϊόντων)...Σελ. 40

1.3 Βασικός ανταγωνισμός σε κύρια ελληνικά εξαγωγίμα προϊόντα...Σελ. 52

1.4 Αμερικανικές εισαγωγές και αναδυόμενες ευκαιρίες διείσδυσης για τα ελληνικά εξαγωγίμα προϊόντα...Σελ. 59

1.5 Αμερικανικές εξαγωγές προς Ελλάδα (κύριες κατηγορίες προϊόντων) Σελ. 64

ΜΕΡΟΣ Γ΄: ΠΟΛΥΜΕΡΗΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ...Σελ. 71

Κεφ. 1: Πολυμερές επίπεδο...Σελ. 71

1.1 Γύρος Ντόχα...Σελ. 71

1.2 Διατλαντικός Οικονομικός/Εμπορικός Διάλογος...Σελ. 72

1.3 Συμφωνίες Ελεύθερου Εμπορίου (FTAs) και ειδικότερα διμερή θέματα...Σελ. 74

1.3.1 FTA ΗΠΑ - Ν. Κορέα/ KORUS FTA ...Σελ. 75

1.3.2 FTA με Κολομβία: U.S.-Colombia Trade Promotion Agreement/ CTPA Σελ. 77

1.3.3 FTA ΗΠΑ- Παναμά...Σελ. 79

1.3.4 Προτεραιότητες εμπορικής πολιτικής ΗΠΑ...Σελ. 81

1.4 Διμερείς σχέσεις με τρίτες χώρες...Σελ. 82

1.4.1 Στρατηγικός και Οικονομικός Διάλογος ΗΠΑ-Κίνας...Σελ. 82

Κεφ. 2: Νόμοι ΗΠΑ για το Εμπόριο, προς ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της αμερικανικής βιομηχανίας...Σελ. 83

2.1 Σημαντικοί Νόμοι σε εξέλιξη...Σελ. 84

2.1.1 Σύστημα Πληροφοριών Δημόσιας Υγείας...Σελ. 84

2.1.2 Νόμος περί Εκσυγχρονισμού της Ασφάλειας Τροφίμων (Food Safety Modernization Act/FSMA)...Σελ. 86

2.1.3 Αρση κυρώσεων ενάντια στην Ε.Ε. όσον αφορά στην εμπορική διαφορά για τις αμερικανικές εξαγωγές ορμονούχου βόειου κρέατος...Σελ. 88

Κεφ. 3: Διμερές θεσμικό πλαίσιο Ελλάδος-ΗΠΑ...Σελ. 89

Κεφ.4: Ενημέρωση Επιχειρηματιών...Σελ. 91

4.1 Γενικές πληροφορίες εισαγωγής προϊόντων στις ΗΠΑ...Σελ. 91

4.2 Σύσταση εταιρείας στις ΗΠΑ...Σελ. 95

4.3 Εμπορικά Σήματα/ Trademarks...Σελ. 96

Ο Αμερικανικός Νόμος περί προστασίας των γεωγραφικών προσδιορισμών - περιληπτική ερμηνεία των κυρίων χαρακτηριστικών του...Σελ. 98

ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΠΟΠ και ΠΓΕ...Σελ. 98

A. α) Σήματα πιστοποίησης (*certification mark*). ...Σελ. 99

β) Τοπικά σήματα πιστοποίησης (*regional certification mark*) ...Σελ. 9

B. α) Συλλογικά σήματα (*Collective trademarks marks or collective service marks*)
...Σελ. 100

β) Συλλογικά σήματα συμμετοχής (*Collective membership marks*)...Σελ. 100

Γ. Εμπορικά σήματα (*trademarks*)...Σελ. 100

4.4 Το επενδυτικό περιβάλλον στις ΗΠΑ...Σελ. 103

4.5 Δημόσιες Προμήθειες στις ΗΠΑ...Σελ. 105

ΜΕΡΟΣ Δ΄: ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΗΠΑ...Σελ. 106

Κεφ. 1: Νέα Παγκόσμια Πολιτική Ανάπτυξης...Σελ. 106

Κεφ. 2: Διάλογος Ε.Ε.-ΗΠΑ για την Ανάπτυξη...Σελ. 107

Κεφ. 3: Επισκόπηση δράσεων Αναπτυξιακής Συνεργασίας Ελλάδος-
ΗΠΑ...Σελ. 107

3.1 Πολύ-διμερής αναπτυξιακή συνεργασία...Σελ. 108

3.1.1 Μνημόνιο Κατανόησης στον τομέα του Τουρισμού...Σελ. 108

3.1.2 Τεχνικό Μνημόνιο Συνεργασίας Αναπτυξιακών Προγραμμάτων στον Τομέα της
Ενέργειας σε ΝΑ Ευρώπη...Σελ. 109

3.1.3 Αφγανιστάν...Σελ. 109

3.2 Ερωτηματολόγιο του Κέντρου για την Παγκόσμια Ανάπτυξη (*Center for Global Development – CGD*)...Σελ. 110

Κεφ. 4: Προοπτικές συνεργασίας με USAID...Σελ. 110

ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ - ΠΙΝΑΚΕΣ

ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

ΓΡΑΦΗΜΑ 1: Πραγματικό ΑΕΠ ΗΠΑ, 2008-2011...Σελ. 9

ΓΡΑΦΗΜΑ 2: Συμμετοχή Δεικτών στη Σύνθεση του αμερικανικού ΑΕΠ
2007-Ι/2012...Σελ. 10

ΓΡΑΦΗΜΑ 3: ΑΕΠ, Ονομαστική και Πραγματική Καταναλωτική Δαπάνη
2008-Ι/2012...Σελ. 11

ΓΡΑΦΗΜΑ 4: Εισόδημα νοικοκυριών (1979-2010 και προβολή) ...Σελ. 12

ΓΡΑΦΗΜΑ 5: Κατανάλωση, Διαθέσιμο Εισόδημα και Αποταμίευση, 2008-Ι/2012 Σελ. 13

ΓΡΑΦΗΜΑ 6: Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης, 2000-Ι/2012...Σελ. 14

ΓΡΑΦΗΜΑ 7: Ανεργία ΗΠΑ, 1979-2010 (ιστορική σειρά)...Σελ. 15

ΓΡΑΦΗΜΑ 8: Διάρκεια παραμονής σε καθεστώς ανεργίας, 1994-2011...Σελ. 16

ΓΡΑΦΗΜΑ 9: Εβδομάδες παραμονής σε καθεστώς ανεργίας
σύγκριση 2007-2011...Σελ. 16

ΓΡΑΦΗΜΑ 10: Δείκτης Τιμών Καταναλωτή και Δομικός Πληθωρισμός
2004-Ι/2012...Σελ. 18

ΓΡΑΦΗΜΑ 11: Περιθώριο Κέρδους ανά Μονάδα Εργασίας, 1947-2011...Σελ. 19

ΓΡΑΦΗΜΑ 12: Εμπορικό Ισοζύγιο ΗΠΑ, αγαθά και υπηρεσίες...Σελ. 20

ΓΡΑΦΗΜΑ 13: Κρίσεις τιμών στην αγορά ακινήτων/κατοικίας στις ΗΠΑ...Σελ. 25

ΓΡΑΦΗΜΑ 14: Δείκτης Τιμών Κατοικιών S&P/Case-Shiller National
1988-2012/Ι...Σελ. 25

ΓΡΑΦΗΜΑ 15: Νέες κατοικίες (ενάρξεις κατασκευής και πωλήσεις), 2006-2011 Σελ. 27

ΓΡΑΦΗΜΑ 16: Κατανομή επισφαλών υποθηκών (*underwater mortgages*) ανά
Πολιτεία...Σελ. 29

ΓΡΑΦΗΜΑ 17: Δείκτες υπερημερίας δανείων, σύγκριση Γραφημάτων...Σελ. 31

ΓΡΑΦΗΜΑ 18: Μείγμα βιομηχανικών-αγροτικών προϊόντων μεταξύ πρώτων 25
κατηγοριών εξαγωγών μας προς ΗΠΑ, 2005-2010...Σελ. 51

ΠΙΝΑΚΕΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Ιδιωτική κατανάλωση 2006-2011...Σελ. 11

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: Ανεργία ΗΠΑ, 2006-2011...Σελ. 15

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: Εμπορικό Ισοζύγιο ΗΠΑ, αγαθά και υπηρεσίες, 2007-2011...Σελ. 20

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: Στοιχεία για τη σύνδεση θέσεων εργασίας και επιδόσεων εξαγωγικού
τομέα...Σελ. 21

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: 10 κυριότεροι εμπορικοί εταίροι ΗΠΑ 2011...Σελ. 23

ΠΙΝΑΚΑΣ 6: Πωλήσεις κατοικιών (παλιών και νέων) ΗΠΑ, 2007-2011...Σελ. 26

ΠΙΝΑΚΑΣ 7: CRE σε υπερημερία, ετήσια ποσοστιαία μεταβολή, 1996-2011...Σελ. 30

ΠΙΝΑΚΑΣ 8: Διμερείς Εμπορικές Ροές Ελλάδος-ΗΠΑ, Εμπορικό Ισοζύγιο και Τάσεις
2002-2011...Σελ. 37

ΠΙΝΑΚΑΣ 9: Μερίδιο ελληνικών εξαγωγών επί συνόλου εισαγωγών ΗΠΑ
1989-2010...Σελ. 38

ΠΙΝΑΚΑΣ 10: Εμπορικό Ισοζύγιο και Τάσεις, 1990-1999 & 2000-2011...Σελ. 39

ΠΙΝΑΚΑΣ 11: 25 πρώτα σε αξία ελληνικά προϊόντα εξαγωγής προς ΗΠΑ, 2006- 2011
(έτος βάσης: 2011)...Σελ. 42

ΠΙΝΑΚΑΣ 12: Ελληνικά προϊόντα εξαγωγής προς ΗΠΑ με αυξητική τάση μεταξύ 25
πρώτων σε αξία, 2006-2011 (έτος βάσης: 2011)...Σελ. 46

ΠΙΝΑΚΑΣ 13: Μείγμα βιομηχανικών-αγροτικών προϊόντων μεταξύ πρώτων 25
κατηγοριώνεξαγωγών μας προς ΗΠΑ, 2005-2010...Σελ. 50

ΠΙΝΑΚΑΣ 14: Βασικός ανταγωνισμός στα 10 κύρια εξαγωγικά μας προϊόντα προς
ΗΠΑ (έτος βάσης: 2011)...Σελ. 54

ΠΙΝΑΚΑΣ 15: Κατηγορίες αμερικανικών εισαγωγών με αυξητικές τάσεις
μεταξύ 2008-2011 (έτος βάσης: 2011)...Σελ. 61

ΠΙΝΑΚΑΣ 16: Πρώτες 30 σε αξία κατηγορίες αμερικανικών εξαγωγών στην Ελλάδα
(έτος βάσης: 2011)...Σελ.66

ΜΕΡΟΣ Α΄: Η ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Κοιτάζοντας τα οικονομικά στοιχεία του 2011 μπορεί κανείς με ασφάλεια να ισχυριστεί, ότι η αμερικανική οικονομία «δικαίωσε» τις εκτιμήσεις των ειδικών από τα τέλη της προηγούμενης χρονιάς: η ανάκαμψη θα συνεχιζόταν, χωρίς όμως να μετατραπεί σε ‘απογείωση’ της οικονομικής δραστηριότητας.

Το ΑΕΠ έκλεισε με emphaticό τρόπο το 2011, διευρυνόμενο κατά 2,8% στο 4^ο τρίμηνο –είχε ωστόσο ξεκινήσει αναμικά, με μόλις 0,4%. Στο τέλος του 2011, το πραγματικό (αποπληθωρισμένο) ΑΕΠ παρουσίαζε αύξηση για 10 συνεχόμενα τρίμηνα, με την οικονομική έκθεση του Προέδρου προς το Κογκρέσο (Φεβρουάριος 2012)¹ να σημειώνει ότι το 3^ο τρίμηνο του έτους η πραγματική απόδοση της αμερικάνικης οικονομίας ξεπέρασε την κορυφαία προ-κρίσης επίδοση, κατά το 4^ο τρίμηνο του 2007.

Επίσης, καλά ήταν τα νέα το 2011 αναφορικά με την καταναλωτική και επιχειρηματική εμπιστοσύνη, την απόδοση του τομέα της μεταποίησης, τη σταθεροποίηση και ανάκαμψη των χρηματιστηριακών δεικτών, ενώ ζωτική χαρακτηρίστηκε η μεγαλύτερη της αναμενόμενης μείωση των ποσοστών της ανεργίας (από τα επίπεδα-ρεκόρ του 2010) παράλληλα με το θετικό πρόσημο στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας².

Καίτοι, συνεχίζοντας την κακή επίδοση του 2010 (-5,6%), και το 2011 η αμερικανική οικονομία λειτούργησε με το πλήρες δυναμικό της (γύρω στο 5% *output gap* μεταξύ δυνητικού και πραγματικού ΑΕΠ, σύμφωνα με στοιχεία του ΔΝΤ και ανεξάρτητων ινστιτούτων), παρά τη μείωση των προσδοκιών, κυρίως υπό το βάρος της εμμένουσας υψηλής ανεργίας/υποαπασχόλησης αλλά και του μη αποκλιμακούμενου πληθωρισμού.

Η απουσία ισχυρών σημείων ανάκαμψης της αγοράς ακινήτων και κατοικίας, με την συνακόλουθη επιβράδυνση στις κατασκευές· η αντίδραση των νοικοκυριών στο αισθητά μειωμένο διαθέσιμο εισόδημα και οι τάσεις υπομόχλευσης (πώληση ακινήτων προς απομείωση χρέους) που καταγράφονται· σε συνδυασμό με το εξαιρετικά ασταθές διεθνές οικονομικό περιβάλλον, κυρίως από την κρίση χρέους στη ζώνη του ευρώ, αλλά και η σχετική αβεβαιότητα που δημιουργεί στην οικονομία η μακρά προεκλογική περίοδος ως

¹ Economic Report of the President, Transmitted to the Congress February 2012, Together with the Annual Report of the Council of Economic Advisers, σελ. 37

² περισσότερες από 3 εκατ. νέες θέσεις εργασίας σωρευτικά το 2010 και 2011, βλ. Economic Report of the President, ό. π., σελ. 37

τις προεδρικές εκλογές το Νοέμβριο του 2012, όχι απλά οδήγησαν σε συγκρατημένη ανάπτυξη κατά το 2011, αλλά συνηγορούν και στη μείωση των προσδοκιών για το επόμενο έτος.

Στις σελίδες που ακολουθούν επιχειρείται μια σύντομη και περιεκτική παρουσίαση ορισμένων βασικών μακροοικονομικών δεικτών και ισοζυγίων, που αποτυπώνουν σε μακροοικονομικό επίπεδο την εικόνα και τις εξελίξεις που χαρακτήρισαν την αμερικανική οικονομία το 2011. Το 2^ο κεφάλαιο στρέφεται στην αγορά ακινήτων/κατοικίας, με βαρύνουσα σημασία για την αμερικανική οικονομία και τις προοπτικές ανάκαμψής της, επιχειρώντας μια ανάλυση σε μεγαλύτερο βάθος. Τέλος, στο 3^ο μέρος συγκεφαλαιώνονται τα συμπεράσματα των δύο προηγούμενων ενοτήτων και επιχειρείται μια σύντομη ανάλυση των πιθανών εξελίξεων και προκλήσεων για το 2012.

Κεφ. 1: Μακροοικονομικοί δείκτες και ισοζύγια

1.1 ΑΕΠ

Η απώλεια αναπτυξιακής δυναμικής, που καταγράφηκε στην αμερικανική οικονομία ήδη από το 3^ο τρίμηνο του 2010, βάθυνε στην αρχή του 2011, με την οικονομική δραστηριότητα να διαστέλλεται κατά μόλις 0,4%.

Οι βασικές αιτίες για την εξαιρετικά αναιμική απόδοση της αμερικανικής οικονομίας στο πρώτο μισό του έτους ήταν: **α)** η μεγάλη αύξηση της τιμής του πετρελαίου (αποτέλεσμα της κρίσης στη Λιβύη αλλά και της αύξησης της παγκόσμιας ζήτησης), που συμπίεσε αυτόματα την ιδιωτική κατανάλωση, στην προσπάθεια των νοικοκυριών για εξισορρόπηση των δαπανών· **β)** η (συνακόλουθη) άνοδος του πληθωρισμού, καθώς ο δείκτης του πραγματικού ΑΕΠ αποπληθωρίζεται· **γ)** η άνοδος της αξίας των εισαγωγών, κυρίως λόγω των υψηλών τιμών στα εισαγόμενα καύσιμα, που επιβάρυνε περαιτέρω το ελλειμματικό εμπορικό ισοζύγιο· και **δ)** οι ισχνές επιδόσεις του τομέα ακινήτων/κατοικίας.

Βέβαια, στα επόμενα τρίμηνα η ανάπτυξη ανέκαμψε, φτάνοντας στο **3%** στο κλείσιμο του έτους και βελτιώνοντας τη συνολική ετήσια επίδοση σε **1,7%**, αισθητά χαμηλότερα ωστόσο όχι μόνο σε σχέση με το 3% του 2010, αλλά και με τις προβλέψεις των οικονομολόγων: στα τέλη του προηγούμενου έτους η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ (Fed) ανέμενε ανάπτυξη 3,2%-3,9% για το 2011, ενώ οι κάπως πιο συντηρητικές προβλέψεις ιδιωτικών think-tanks έκαναν λόγο για ~2,9%.

ΓΡΑΦΗΜΑ 1: Πραγματικό ΑΕΠ ΗΠΑ, 2008-2011

(τριμηνιαία ποσοστιαία μεταβολή, σε σχέση με προηγούμενο τρίμηνο)

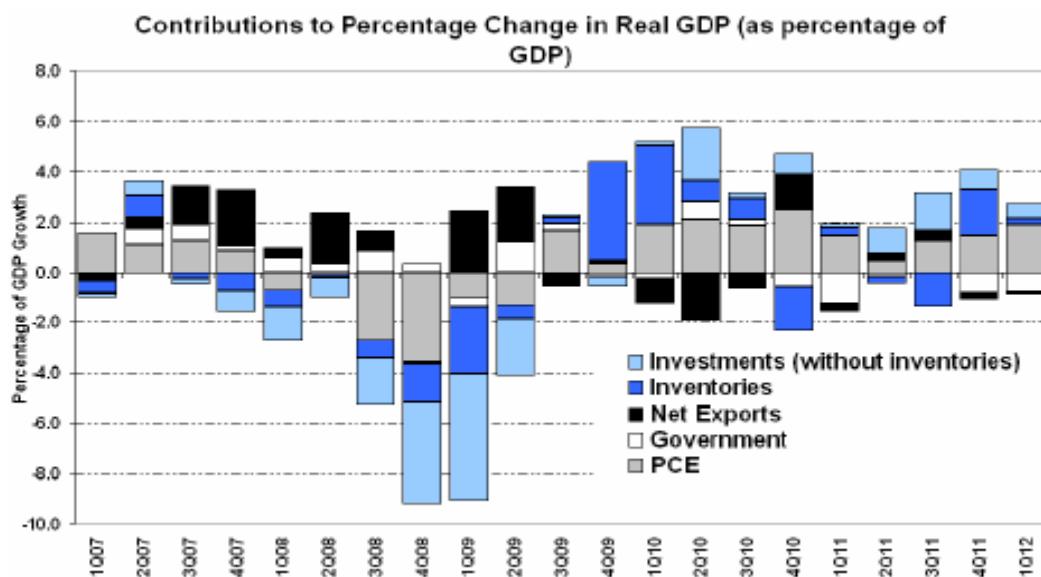
*US Bureau of Economic Analysis (US BEA)

** Στοιχεία ετησιοποιημένα και εποχικά προσαρμοσμένα, τελευταία αναθεώρηση 29/3/2012

Τη μεγαλύτερη συμμετοχή στην αύξηση του ΑΕΠ είχαν η ανάκαμψη των ιδιωτικών επενδύσεων σε πάγια στοιχεία/αποθεματικό, καθώς και η αναθέρμανση τόσο της ιδιωτικής κατανάλωσης όσο και των ιδιωτικών επενδύσεων σε κατοικίες και εξοπλισμό αυτών, ακολουθούμενα από την ιδιωτική κατανάλωση σε διαρκή αγαθά (κατά κύριο λόγο οχήματα). Αντίρροπα λειτούργησαν η αύξηση των εισαγωγών, η πτώση των επενδύσεων των επιχειρήσεων σε εξοπλισμό, καθώς και η μείωση των δημόσιων επενδύσεων, σε ομοσπονδιακό αλλά και πολιτειακό/τοπικό επίπεδο. Χαρακτηριστικά, επ' αυτού, η συνολική δαπάνη της ομοσπονδιακής κυβέρνησης (κατανάλωση και επενδύσεις) το 2011 μειώθηκε κατά 3,3% (3,7% οι αμυντικές δαπάνες και 2,6% οι μη αμυντικές). Αντίστοιχα, οι δαπάνες των πολιτειακών και τοπικών κυβερνήσεων περιορίστηκαν κατά 0,2% (σε συνέχεια μείωσης 4,4% το προηγούμενο έτος), ενώ οι επενδύσεις στις υποδομές (σχολικά κτίρια, δρόμοι, γέφυρες κλπ) μειώθηκαν κατά 9,9%.

Το Γράφημα που ακολουθεί (Γράφημα 2) αποτυπώνει τους επιμέρους δείκτες που συνθέτουν το αμερικανικό ΑΕΠ, μεταξύ 2007 και αρχών 2012.

ΓΡΑΦΗΜΑ 2: Συμμετοχή Δεικτών στη Σύνθεση του αμερικανικού ΑΕΠ, 2007-Q1/2012
(τριμηνιαία ποσοστιαία μεταβολή, σε σχέση με προηγούμενο τρίμηνο)

*US Bureau of Economic Analysis (US BEA)/US Department of Commerce

** PCE: Personal Consumption Expenditure (ιδιωτική καταναλωτική δαπάνη)

Όσον αφορά τις προοπτικές, οι εκτιμήσεις συγκλίνουν ότι, παρά το θετικό momentum, οι πιθανότητες εισόδου της αμερικανικής οικονομίας σε έναν βιώσιμο 'ενάρτετο κύκλο', με σταθερούς ρυθμούς ανάπτυξης άνω του 3% σε βάθος χρόνου, είναι περιορισμένες. Η Fed προέβλεψε ρυθμούς ανάπτυξης μεταξύ 2,2% και 2,7% για το 2012, με τον οικονομικό δείκτη Blue Chip³ να προβλέπει 2,2% και το ΔΝΤ 1,8%. Τα πρώτα στοιχεία για το 1^ο τρίμηνο το 2012 (1,9%), μάλιστα, δεν ήταν ιδιαίτερα ενθαρρυντικά.

1.2 Ιδιωτική Κατανάλωση – Καταναλωτική Εμπιστοσύνη

Ένα από τα κρισιμότερα 'βαρόμετρα' της αμερικανικής οικονομίας, η ιδιωτική κατανάλωση (Personal Consumption Expenditures/PCE, περίπου 70% του αμερικανικού ΑΕΠ), έκλεισε το 2011 με +2,2% και θετικό πρόσημο για δεύτερη συνεχή χρονιά, μετά το 2% του προηγούμενου έτους, σε μια πορεία ανάκαμψης προς τα προ-κρίσης επίπεδα ιδιωτικής δαπάνης. Ο δείκτης είχε υποστεί καθίζηση το 2008 (-0,3%) και κυρίως το 2009

³ Blue Chip Economic Indicators, σειρά σύνθετων δεικτών για την αμερικανική οικονομία (πραγματικό και ονομαστικό ΑΕΠ, δείκτης τιμών καταναλωτή, ανεργία, βιομηχανική παραγωγή κλπ) που συντίθεται από τις απόψεις και προβλέψεις κορυφαίων οικονομολόγων

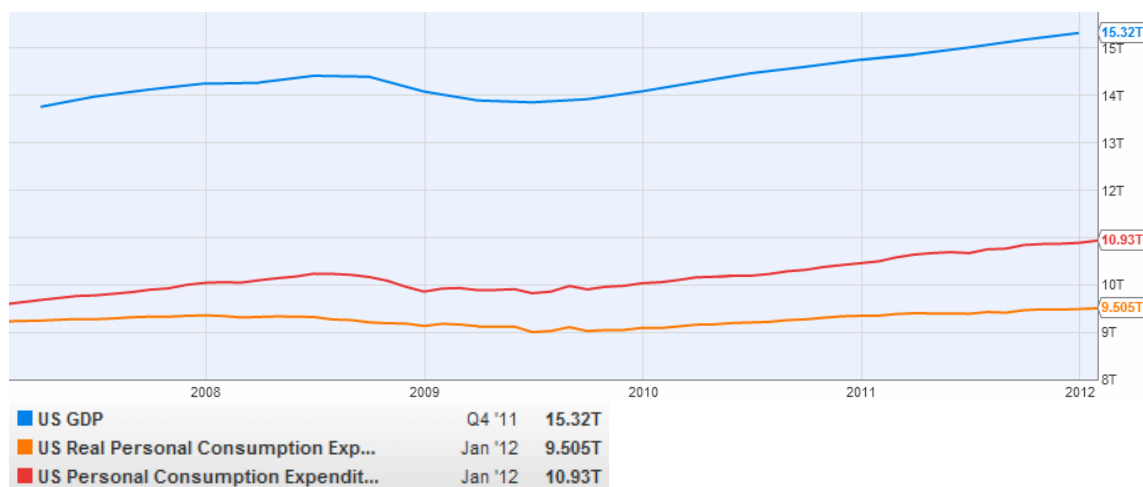
(-1,9%), στην κορύφωση της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης. Ο Πίνακας 1 απεικονίζει την πορεία του δείκτη PCE μετά το 2006.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Ιδιωτική κατανάλωση 2006-2011
(ποσοστιαία μεταβολή)

2006	2007	2008	2009	2010	2011 I	2011 II	2011 III	2011 IV	2011
2,9%	2,4%	-0,3%	-1,9%	2%	2,1%	0,7%	1,7%	2,1%	2,2%

*στοιχεία από US Bureau of Economic Analysis (US BEA)

ΓΡΑΦΗΜΑ 3: ΑΕΠ, Ονομαστική και Πραγματική Καταναλωτική Δαπάνη, 2008-Q1/2012

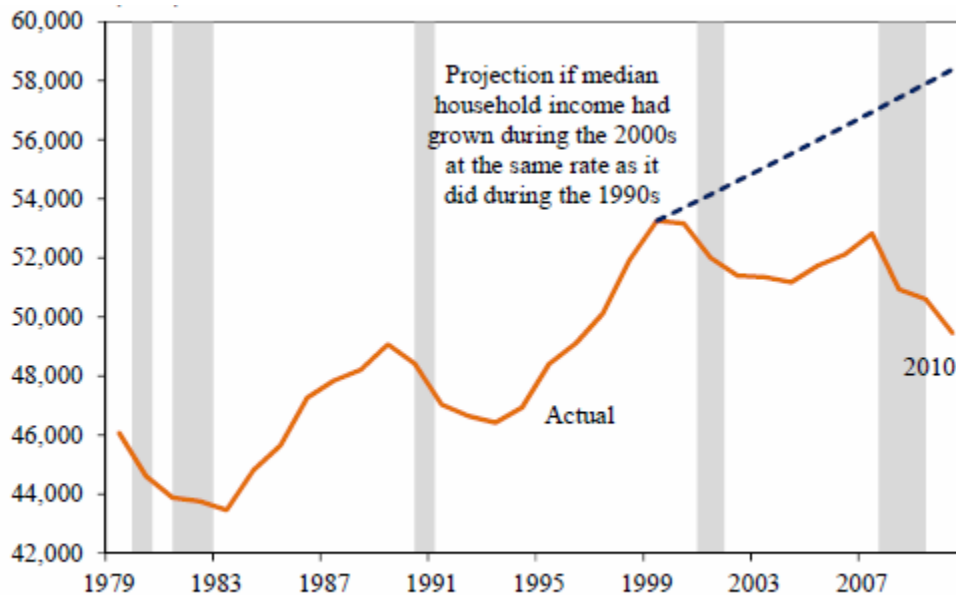

Ειδικά στο 1^ο μισό του έτους η αύξηση στην τιμή των καυσίμων, που πίεσε ανοδικά τις τιμές των προϊόντων συνολικά, λειτούργησε αντίρροπα στην κατανάλωση, σε συνδυασμό κυρίως με τα υψηλά ποσοστά ανεργίας και υποαπασχόλησης. Επιπλέον παράγοντας ανησυχίας για τα νοικοκυριά αποτέλεσε η αστάθεια στην παγκόσμια οικονομία και ειδικά στην Ευρώπη, ενώ και η διαμάχη Προέδρου-Ρεπουμπλικανών (στο Κογκρέσο) για την αύξηση του πλαφόν δανεισμού του αμερικανικού δημοσίου προκάλεσε αναταράξεις. Το ονομαστικό προσωπικό εισόδημα αυξήθηκε, μεν, κατά 3,9%· μετά φόρων και αποπληθωρισμού, ωστόσο, το πραγματικό διαθέσιμο εισόδημα παρέμεινε ουσιαστικά στάσιμο (-0,1%) το 2011 (συγκριτικά +3,5% το 2010), ψαλιδίζοντας την αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών.

Το Γράφημα που ακολουθεί (Γράφημα 4) απεικονίζει το μέσο εισόδημα ανά νοικοκυριό (median household income) μεταξύ 1979 και 2010, όπου και αποτυπώνονται ξεκάθαρα οι απώλειες που έχει υποστεί το οικογενειακό εισόδημα συνεπεία των κρίσεων, τόσο του 2001-2002, όσο και της πρόσφατης. Η διακεκομμένη μπλε γραμμή είναι η προβολή της θεωρητικής πορείας του δείκτη, αν είχε συνεχιστεί κατά την

τελευταία δεκαετία η ίδια δυναμική διεύρυνσης του οικογενειακού εισοδήματος που επετεύχθη τη δεκαετία του '90.

ΓΡΑΦΗΜΑ 4: Εισόδημα νοικοκυριών (1979-2010 και προβολή)

Note: Shading denotes recession.

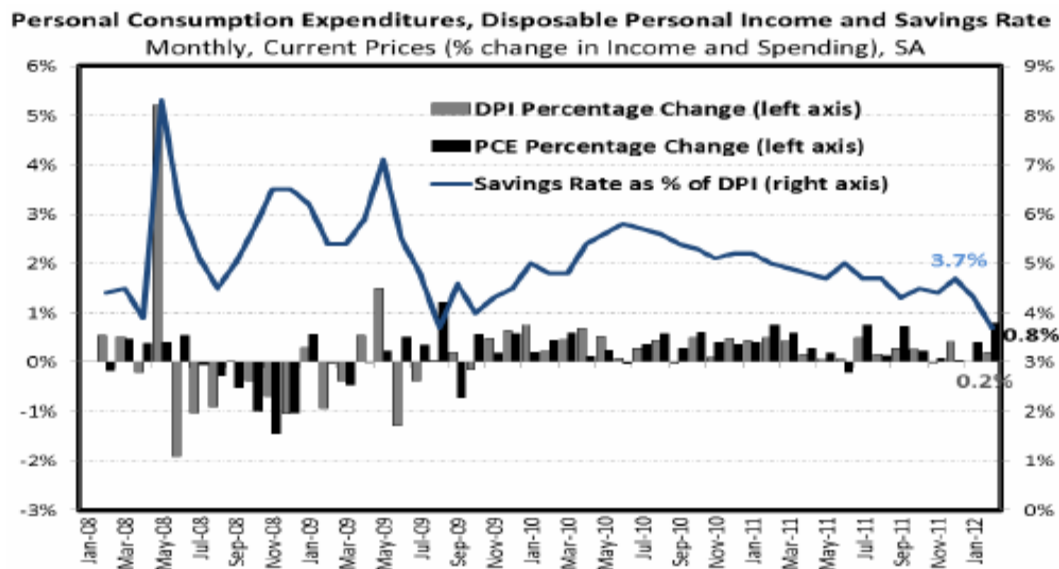
*US Census Bureau/Council of Economic Advisors

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, το ποσοστό αποταμίευσης των νοικοκυριών περιορίστηκε στο 2^ο μισό του έτους, και μέρος των χρημάτων που ‘απελευθερώθηκαν’ μεταφράστηκε σε καταναλωτικές δαπάνες (κυρίως οχήματα, αλλά και οικιακό εξοπλισμό). Φαίνεται, ωστόσο, ότι τα νοικοκυριά στόχευσαν και στον περιορισμό της πιστωτικής τους έκθεσης χρησιμοποιώντας μέρος του διαθέσιμου εισοδήματος, αντί της αποταμίευσης⁴, παρά, μάλιστα, τη (σχετική) χαλάρωση της δανειακής πολιτικής των τραπεζών και την καταγραφόμενη πιστωτική επέκταση.

Το Γράφημα 5 παρακολουθεί τα μεγέθη της καταναλωτικής δαπάνης, του διαθέσιμου προσωπικού εισοδήματος και της ιδιωτικής αποταμίευσης.

⁴ Όπως σημειώνεται και στο Economic Report of the President (βλ. υποσημείωση 1), σελ. 50 “The decline in real household debt outstanding in the current recovery has been unprecedented, which suggests that the process of deleveraging has played a sizable role in household consumption decisions in recent years”

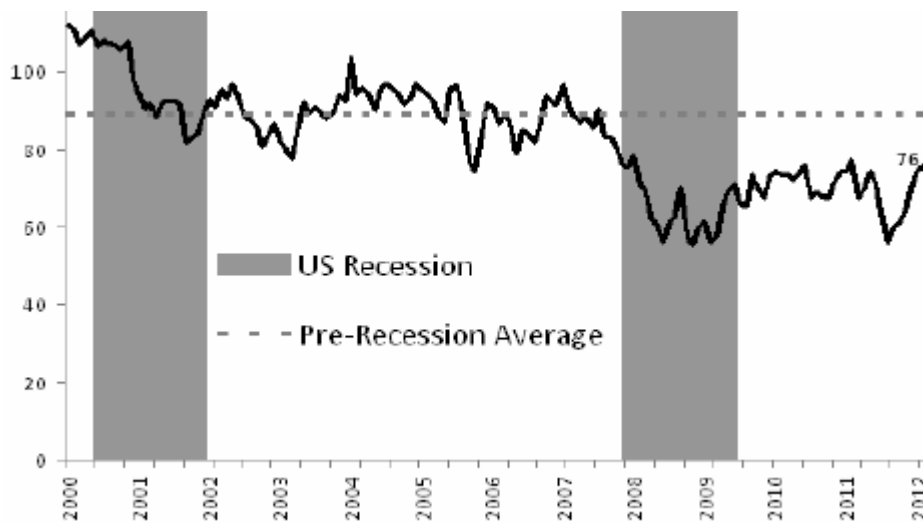
ΓΡΑΦΗΜΑ 5: Κατανάλωση, Διαθέσιμο Εισόδημα και Αποταμίευση, 2008-Ι/2012
(μηνιαία ποσοστιαία μεταβολή)

*στοιχεία από US Bureau of Economic Analysis (US BEA)

Τέλος, η σταθερή, μεν, αλλά αργή πορεία ανάκαμψης της οικονομίας, οι διάφορες αρνητικές εξελίξεις, από τις ευαίσθητες στην παραμικρή μεταβολή τιμές καυσίμων και λοιπών προϊόντων ως την ασθμαίνουσα αγορά εργασίας, σε συνδυασμό με εγχώριες και διεθνείς πηγές ανησυχίας, από την κρίση χρέους στην ευρωζώνη ως τις εκλογές στο τέλος του 2012, επιδρούν στην καταναλωτική εμπιστοσύνη που δεν δείχνει να ανακάμπτει στα προ κρίσης επίπεδα. Η πορεία της αποτυπώνεται χαρακτηριστικά από το δείκτη *ICS* (*Index of Consumer Sentiment* –Πανεπιστήμιο Michigan/Thomson Reuters) που ακολουθεί.

ΓΡΑΦΗΜΑ 6: Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης, 2000-I/2012
(βάση=100 μονάδες)

* University of Michigan/Thomson Reuters

1.3 Απασχόληση

Το 2011 είχε σίγουρα καλύτερες ειδήσεις στον τομέα της απασχόλησης από το έτος που προηγήθηκε. Μετά το ‘καταστροφικό’ 2009, τον Οκτώβριο του οποίου η ανεργία ‘έπιασε’ το ψυχολογικό φράγμα του 10%, και το 2010 στο σύνολό του, με τα ποσοστά ανέργων να μην πέφτουν κάτω από 9,4%, η αποκλιμάκωση που καταγράφηκε το 2011, ειδικά στο κλείσιμο του έτους και το 8,5% του Δεκεμβρίου, έγινε δεκτή με ανακούφιση από το οικονομικό επιτελείο του Προέδρου Obama.

Το 2011 δημιουργήθηκαν στον ιδιωτικό τομέα 2,1 εκατ. νέες θέσεις εργασίας, στην καλύτερη ετήσια επίδοση για την αμερικανική οικονομία από το 2005· ο ‘καθαρός’ αριθμός νέων θέσεων περιορίστηκε, ωστόσο, στα 1,8 εκατ., συνολικά, καθώς ο δημόσιος τομέας (σε πολιτειακό και τοπικό επίπεδο) απώλεσε 235 χιλ. θέσεις. Συνολικά, η ανεργία εντός του 2011 έπεσε κατά 0,9%, που αποτελεί την καλύτερη σχετική επίδοση της αμερικανικής οικονομίας από το 1994.

Βέβαια, οι επιδόσεις στον εργασιακό τομέα είναι ακόμη μακριά από τα προ κρίσης επίπεδα, όπως φαίνεται χαρακτηριστικά από τον Πίνακα (Πίνακας 2) και το Γράφημα (Γράφημα 7) που ακολουθούν.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: Ανεργία ΗΠΑ, 2006-2011
(ποσοστιαία, μηνιαία μεταβολή)

Year	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec
2006	4.7	4.8	4.7	4.7	4.6	4.6	4.7	4.7	4.5	4.4	4.5	4.4
2007	4.6	4.5	4.4	4.5	4.4	4.6	4.7	4.6	4.7	4.7	4.7	5.0
2008	5.0	4.9	5.1	5.0	5.4	5.6	5.8	6.1	6.1	6.5	6.8	7.3
2009	7.8	8.3	8.7	8.9	9.4	9.5	9.5	9.6	9.8	10.0	9.9	9.9
2010	9.7	9.8	9.8	9.9	9.6	9.4	9.5	9.6	9.5	9.5	9.8	9.4
2011	9.1	9.0	8.9	9.0	9.0	9.1	9.1	9.1	9.0	8.9	8.7	8.5

*US Bureau of Labor Statistics

ΓΡΑΦΗΜΑ 7: Ανεργία ΗΠΑ, 1979-2010 (ιστορική σειρά)

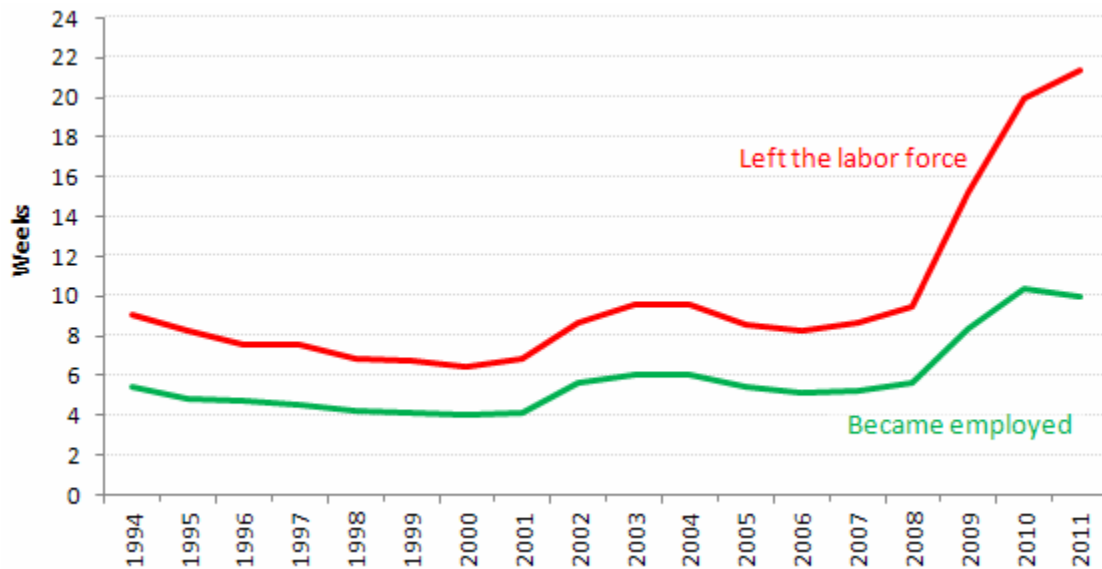
*US Bureau of Labor Statistics

**ποσοστιαία μεταβολή

Παρά την αποκλιμάκωση ως γενικό ποσοστό, πολλοί από τους επιμέρους δείκτες της αγοράς εργασίας εξακολούθησαν το 2011 να εμφανίζουν αρνητική εικόνα. Η διάρκεια παραμονής σε καθεστώς ανεργίας διπλασιάστηκε από 5,2 σε 10,4 εβδομάδες μεταξύ 2007 και 2010, για να αποκλιμακωθεί οριακά σε 10 εβδομάδες το 2011. Αντίστοιχα, η χρονική διάρκεια αναζήτησης εργασίας από ανέργους που τελικά εγκαταλείπουν την προσπάθεια αυξήθηκε δραματικά, στο ίδιο διάστημα, από 8,7 σε 21,4 εβδομάδες. Στα 2 Γραφήματα που ακολουθούν απεικονίζεται η μέση διάρκεια παραμονής σε καθεστώς ανεργίας 1994-2007, σε συνδυασμό με την εύρεση απασχόλησης/την εγκατάλειψη της αναζήτησης (Γράφημα 8) και τα συγκριτικά ποσοστά μεταξύ των ετών 2007 και 2011, ως

προς τις εβδομάδες αναζήτησης εργασίας για ανέργους (άνδρες και γυναίκες) που τελικά βρήκαν θέση απασχόλησης (Γράφημα 9).

ΓΡΑΦΗΜΑ 8: Διάρκεια παραμονής σε καθεστώς ανεργίας, 1994-2011, για ανέργους που τελικά επανα-απασχολήθηκαν ή/και εγκατέλειψαν την αγορά εργασίας

*US Bureau of Labor Statistics

ΓΡΑΦΗΜΑ 9: Εβδομάδες παραμονής σε καθεστώς ανεργίας, σύγκριση 2007-2011, άνδρες-γυναίκες που τελικά επανα-απασχολήθηκαν

*US Bureau of Labor Statistics

Με τα ποσοστά ανεργίας να διατηρούνται από κοντά ή κάτω από το 8,5% και τη δημιουργία θέσεων εργασίας με θετικό πρόσημο και εντός των πρώτων μηνών του 2012, σύμφωνα με τα πρώτα στοιχεία, φαίνεται ότι η από το 2^ο μισό του 2011, κυρίως, διαφαινόμενη τάση σταθεροποίησης της αγοράς εργασίας και η (μερική) αποκλιμάκωση των ποσοστών ανεργίας δεν αποτέλεσαν απλά εκλάμψεις αλλά έχουν μονιμότερο χαρακτήρα.

1.4 Πληθωρισμός

Σύμφωνα με την αρμόδια αμερικανική Στατιστική Υπηρεσία (*US Bureau of Labor Statistics*) ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (*ΔΤΚ*) εμφάνισε αισθητή άνοδο το 2011, κατά 3,2% ως προς το 2010. Σημειώνουμε ότι η οικονομική κρίση και η επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας είχε ως αποτέλεσμα την κατακρήμνιση του ΔΤΚ σε αρνητικό έδαφος το 2009 (-0,4%), όταν το 2008 ήταν 3,8%, το 2007 2,8% και το 2006 3,2%. βέβαια, η αναθέρμανση της οικονομίας είχε γίνει αισθητή στον ΔΤΚ ήδη από το 2010, όταν είχε κλείσει στο 1,6%.

Ο πληθωρισμός κατέγραψε αύξηση 3,8% στο 1^ο μισό του έτους, καθώς η άνοδος στις διεθνείς τιμές του αργού και άλλων προϊόντων, σε συνδυασμό με την ανάκαμψη της κατανάλωσης, πίεσαν ανοδικά τον εγχώριο δείκτη· με την αποκλιμάκωση όμως στις διεθνείς αγορές ο ΔΤΚ περιορίστηκε στο 2,2% μεταξύ Ιουλίου και Δεκεμβρίου, για να κλείσει λίγο πάνω από το 3% στο δωδεκάμηνο. Βέβαια, ο δομικός πληθωρισμός (*core inflation*, εξαιρουμένων καυσίμων και τροφίμων) κινήθηκε αισθητά χαμηλότερα, κλείνοντας το 2011 στο 2,2% (μόλις 0,8% το 2010).

Το Γράφημα 10 παρακολουθεί την πορεία του ΔΤΚ και του δομικού πληθωρισμού, από το 2004 ως τις αρχές του 2012.

ΓΡΑΦΗΜΑ 10: Δείκτης Τιμών Καταναλωτή και Δομικός Πληθωρισμός, 2004-QI/2012

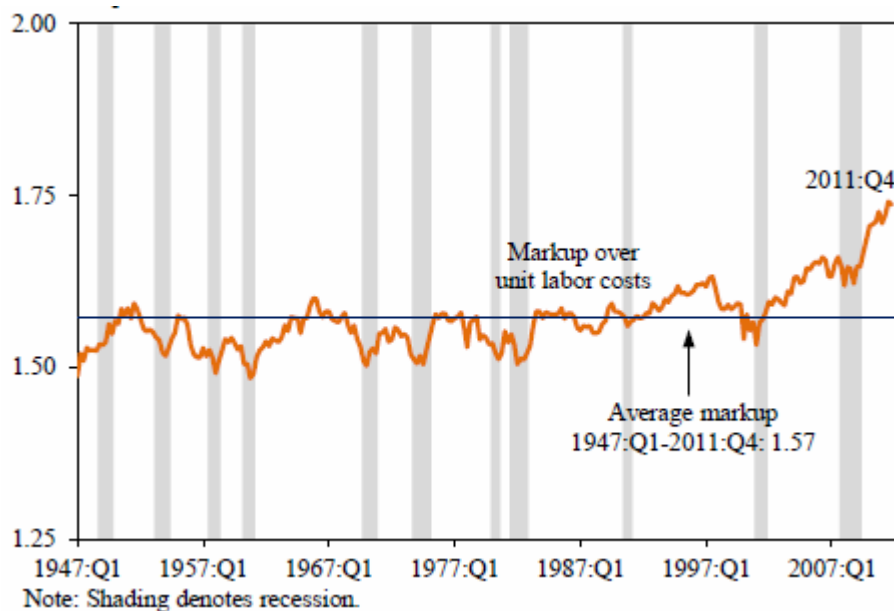

**US Bureau of Labor Statistics*

Σημειώνουμε εδώ, σχετικά με τη συμμετοχή του εργασιακού κόστους στη σύνθεση και τις διακυμάνσεις του πληθωρισμού, ότι, σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση του Προέδρου προς το Κογκρέσο για το 2011⁵, το μεγαλύτερο ποσοστό αύξησης κατά τα τελευταία 4 χρόνια ανάγεται σε αύξηση του περιθωρίου κέρδους ανά μονάδα εργασίας (price markup over unit labor cost) και όχι στην άνοδο του εργασιακού κόστους per se. Κατά το προαναφερθέν διάστημα, η ωριαία εργασιακή αποζημίωση αυξήθηκε κατά 2% περίπου, η άνοδος αυτή ‘εξουδετερώθηκε’ ωστόσο από μια ισόποση (~2%) αύξηση της παραγωγικότητας ανά μονάδα εργασίας. Το φαινόμενο αυτό (περίπου ισόποση αύξηση του εργασιακού κόστους και της παραγωγικότητας ανά μονάδα εργασίας) αποτέλεσε χαρακτηριστικό μακροπρόθεσμο γνώρισμα της αμερικανικής οικονομίας, περιορίζοντας την επίδραση του εργασιακού κόστους στην αύξηση των τιμών. Κατά την τελευταία δεκαετία, όμως, καταγράφηκε μια ραγδαία αύξηση του περιθωρίου κέρδους ανά μονάδα εργασίας, σε επίπεδα-ρεκόρ από το τέλος του II Παγκοσμίου Πολέμου, όπως φαίνεται χαρακτηριστικά στο Γράφημα 11· η διαφορά καταγράφεται ως αύξηση του επιχειρηματικού περιθωρίου κέρδους.

⁵ Economic Report of the President, ό. π., σελ. 64

ΓΡΑΦΗΜΑ 11: Περιθώριο Κέρδους ανά Μονάδα Εργασίας, 1947-2011
(μαύρος ιστός μ. ό. περιθωρίου κέρδους 1947-2011)

*στοιχεία: US Bureau of Economic Analysis/BEA; US Bureau of Labor Statistics; Council of Economic Advisors

1.5 Εμπορικές Σχέσεις - Εμπορικό Ισοζύγιο

Ο σεισμός και το τσουνάμι στην Ιαπωνία, το Μάρτιο του 2011, που καθήλωσε την ιαπωνική οικονομία και δημιούργησε σοβαρά προβλήματα στην παγκόσμια εφοδιαστική αλυσίδα, κυρίως στην αυτοκινητοβιομηχανία, σε συνδυασμό με την κρίση χρέους και την επιβράδυνση της ευρω-οικονομίας κατά το υπό εξέταση έτος, αλλά και την κρίση στη Λιβύη που δημιούργησε αναταράξεις τόσο στην τιμή των καυσίμων όσο και στον ενεργειακό εφοδιασμό της παγκόσμιας οικονομίας, λειτούργησαν ανασταλτικά στη διεθνή ζήτηση και αντίρροπα στον αμερικανικό εξαγωγικό τομέα το 2011.

Παρ' όλους τους ανασχετικούς παράγοντες, και το 2011 οι αμερικανικές εξαγωγές αυξήθηκαν σημαντικά: +14,2% στο σύνολο (16,7% στα αγαθά και 9,5% στις υπηρεσίες), μετά το ισχυρό +16,7% της περσινής αύξησης (+20,5% στα αγαθά και +8,7% στις υπηρεσίες). Βέβαια, κατά το ίδιο διάστημα αυξήθηκαν σημαντικά και οι εισαγωγές (14% στο σύνολο, 15,6% στα αγαθά και 6% στις υπηρεσίες), με αποτέλεσμα το διαχρονικά ελλειμματικό αμερικανικό εμπορικό ισοζύγιο να διευρυνθεί κατά 65 δις δολ. ή 13,2% (αντικατοπτρίζοντας, βέβαια, έλλειμμα 738,4 δις δολ. στο εμπόριο αγαθών και πλεόνασμα 178,5 δις στις υπηρεσίες).

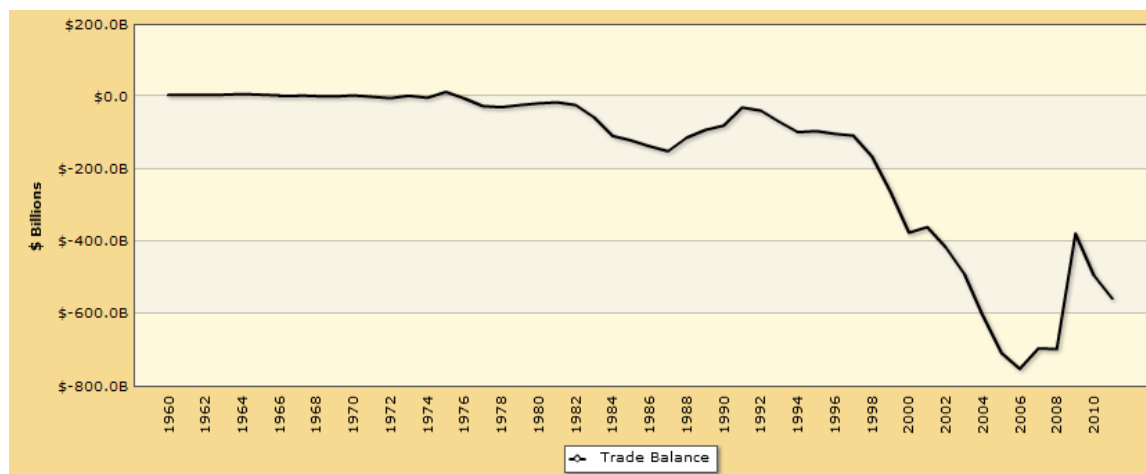
Ο Πίνακας που ακολουθεί (Πίνακας 3) απεικονίζει το εμπορικό ισοζύγιο των ΗΠΑ στην περίοδο 2007-2011, ενώ αντίστοιχα το Γράφημα 12 παρουσιάζει την πορεία των ισοζυγίων και σχηματικά, σε μεγαλύτερο ιστορικό βάθος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: Εμπορικό Ισοζύγιο ΗΠΑ, αγαθά και υπηρεσίες, 2007-2011⁶
(ποσά σε εκατ. δολ. ΗΠΑ)

Έτος/ Διάστημα	ΙΣΟΖΥΓΙΑ			
	Σύνολο	Μεταβολή %	Αγαθά	Υπηρεσίες
2007	-702.099	--	-823.192	121.093
2008	-698.802	-0,47%	-834.652	135.850
2009	-374.908	-46,3%	-506.944	132.036
2010	-494.737	32,2%	-647.077	151.349
2011	-559,880	13,2%	-738,413	178,533

*στοιχεία από US Bureau of Economic Analysis (US BEA) και US Census Bureau, εποχικά προσαρμοσμένα
-επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ

ΓΡΑΦΗΜΑ 12: Εμπορικό Ισοζύγιο ΗΠΑ, αγαθά και υπηρεσίες
(ιστορική σειρά)

*στοιχεία από US Census Bureau και US Department of Commerce, εποχικά προσαρμοσμένα

Σύμφωνα με το οικονομικό επιτελείο του Προέδρου Obama, οι αμερικανικές εξαγωγές βρίσκονται εντός στόχων της **Εθνικής Εξαγωγικής Πρωτοβουλίας** (*National Export Initiative –NEI*) που ανακοινώθηκε το Μάρτιο του 2010 και προβλέπει το διπλασιασμό των αμερικανικών εξαγωγών εντός μιας 5ετίας (ήτοι από τα 1,58 τρις δολ. του 2009 σε 3,16 τρις το 2015), με στόχο τη δημιουργία νέων και βιώσιμων θέσεων εργασίας στην αμερικανική οικονομία. Προκειμένου να επιτευχθεί ο διπλασιασμός, ο

⁶ στοιχεία μερικώς αναπροσαρμοσμένα, σύμφωνα με ενδιάμεσες αναθεωρήσεις του US BEA

εξαγωγικός τομέας θα πρέπει να ‘τρέχει’ αυξήσεις περίπου 15% το χρόνο και οι οικονομικοί σύμβουλοι του Λευκού Οίκου είναι αισιόδοξοι για την τελική επιτυχία του σχεδίου. Σύμφωνα με προκαταρκτικά στοιχεία για το 2011, μάλιστα, ο εξαγωγικός τομέας έσπασε ακόμη ένα ιστορικό ρεκόρ, καθώς η συμμετοχή του στη σύνθεση του αμερικανικού ΑΕΠ άγγιξε το 14% (από 12,6% το 2010, με το προηγούμενο ρεκόρ να εντοπίζεται το 2008 με 12,9%).

Στην κατεύθυνση βελτίωσης των εξαγωγικών επιδόσεων της αμερικανικής οικονομίας, ο Πρόεδρος Obama υπέγραψε στις 21/10/2011 τους εφαρμοστικούς νόμους για τις **Συμφωνίες Εμπορίου**⁷ με *N. Κορέα, Κολομβία και Παναμά* (διαφορετική ημ/νία θέσης σε ισχύ για κάθε μία), που αναμένεται να ενισχύσουν τις αμερικανικές εξαγωγές συνολικά κατά 10 με 11 δις δολ. ετησίως (ή περίπου 6% των συνολικών εξαγωγών).

Αξίζει, επίσης, να αναφερθεί, ότι και ο αριθμός των θέσεων εργασίας που ‘στηρίζονται’ από τις εξαγωγές, έχει σχεδόν επανέλθει στα προ της οικονομικής κρίσης επίπεδα: 9,7 εκατ. θέσεις εργασίας εξαρτώντο από τις εξαγωγές το 2011, με το αντίστοιχο νούμερο το 2008 να είναι 9,8 εκατ. Ο Πίνακας 4 απεικονίζει την εξέλιξη αυτή, ενώ η απώλεια ‘υποστηριζόμενων’ θέσεων εργασίας ανά δισεκατομμύριο δολάρια εξαγωγών (-13% από το 2008) ανάγεται στην αύξηση των τιμών προϊόντων/υπηρεσιών που εξάγονται καθώς και στην αύξηση της παραγωγικότητας (+ 11% και 6% αντίστοιχα).

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: Στοιχεία για τη σύνδεση θέσεων εργασίας και επιδόσεων εξαγωγικού τομέα (2008-2011)

	Millions of Jobs Supported by Exports	Export Dollars to Support One Job	Jobs per Billion Dollars of Exports
2008*	9.8	\$171,000	5,840
2009*	8.5	\$167,000	5,998
2010*	9.1	\$182,000	5,500
2011*	9.7	\$197,000	5,080

*Values for 2008 to 2010 are revised from previous estimates; 2011 is preliminary.

*στοιχεία: US International Trade Administration

Τέλος, γεωγραφικά η διασπορά του αμερικανικού εμπορίου **αγαθών** αυξήθηκε κατά τι, καθώς ο διμερής εμπορικός όγκος με τους 15 κυριότερους εταίρους το 2011 ανήλθε σε 70,8%, έναντι 72% το 2010 και 71,8% το 2009.

⁷ Trade Agreements στην ορολογία του προεδρικού επιτελείου, Free Trade Agreements σύμφωνα με την International Trade Administration/ITA

Οι πρώτες 15 χώρες-προορισμοί απορροφούν λίγο παραπάνω από 1 τρις δολ. ή το 71,7% του συνόλου των αμερικανικών εξαγωγών αγαθών παγκοσμίως (2010: 72,5%, 2009: 71,9%), ενώ αντίστοιχα οι 15 μεγαλύτεροι προμηθευτές των ΗΠΑ συναποτελούν το 73,9% του συνόλου των αμερικανικών εισαγωγών ή 1,63 τρις δολ. σε αξία (2010: 75%, 2009: 74,7%).

Μεταξύ των σημαντικότερων εμπορικών εταίρων των ΗΠΑ (αγαθά), την πρώτη θέση καταλαμβάνει, διαχρονικά, ο Καναδάς, με συνολική αξία όγκου εμπορίου 597,4 δις δολ. (+13,7% ως προς το 2010) ή 16,2% επί του συνόλου, με 2^η την Κίνα (503,2 δις, +10,1% και μερίδιο 13,6%) και 3^ο το Μεξικό (460,6 δις, μεταβολή +17% και 12,5% του συνόλου). Ο Πίνακας 5 παρακολουθεί τους 10 σημαντικότερους εμπορικούς εταίρους των ΗΠΑ για το 2010 (κατάταξη βάσει συνολικού όγκου εμπορίου).

Σημειώνεται ότι η Βραζιλία, από τη θέση 10 πέρσι αναρριχήθηκε στην 8^η θέση το 2011, προσπερνώντας Γαλλία και Ταϊβάν (πλέον θέσεις 9 και 10 αντίστοιχα).

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: 10 κυριότεροι εμπορικοί εταίροι ΗΠΑ 2011
(ποσά σε δις δολ. ΗΠΑ)

Χώρα	Συνολικός Όγκος (παρένθεση: 2010)	Μερίδιο 2011 %	Μερίδιο 2010 %	Μερίδιο 2009 %	Εξαγωγές σε ΗΠΑ (παρένθεση: 2010)	Μερίδιο 2011 %	Μερίδιο 2010 %	Μερίδιο 2009 %	Εισαγωγές από ΗΠΑ (παρένθεση: 2010)	Μερίδιο 2011 %	Μερίδιο 2010 %	Μερίδιο 2009 %
Καναδάς	597,4 (525,3)	16,2	16,5	16,4	316,5 (276,5)	14,3	14,5	14,4	280,9 (248,8)	19,0	19,5	19,4
Κίνα	503,2 (456,8)	13,6	14,3	14,0	399,3 (364,9)	18,1	19,1	19,0	103,9 (91,9)	7,0	7,2	6,6
Μεξικό	460,6 (393)	12,5	12,3	11,7	263,1 (229,7)	11,9	12,0	11,3	197,5 (163,3)	13,3	12,8	12,2
Ιαπωνία	195 (180,9)	5,3	5,7	5,6	128,8 (120,3)	5,8	6,3	6,2	66,2 (60,5)	4,5	4,7	4,8
Γερμανία	147,5 (130,9)	4,0	4,1	4,4	98,4 (82,7)	4,5	4,3	4,6	49,1 (48,2)	3,3	3,8	4,1
Ην. Βασίλειο	107,1 (98,3)	2,9	3,1	3,6	51,2 (48,9)	2,3	2,6	3,0	56,0 (38,8)	3,8	3,8	4,3
Ν. Κορέα	100,1 (87,7)	2,7	2,7	2,6	56,6 (48,9)	2,6	2,6	2,5	43,5 (38,8)	2,9	3,0	2,7
Βραζιλία	74,3 (59,3)	2,0	1,9	1,8	31,7 (23,9)	1,4	1,3	1,3	42,9 (35,4)	2,9	2,8	2,5
Γαλλία	67,8 (65,6)	1,8	2,1	2,3	40,0 (38,6)	1,8	2,0	2,2	27,8 (27)	1,9	2,1	2,5
Ταϊβάν	67,2 (61,9)	1,8	1,9	1,8	41,3 (35,9)	1,9	1,9	1,8	25,9 (26)	1,7	2,0	1,7

*στοιχεία από US Census Bureau, επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ

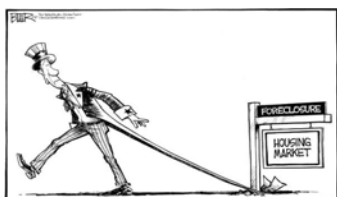
Κεφ. 2: Ειδικά Θέματα

2.1 Αγορά ακινήτων και κατοικίας

Από τους σημαντικότερους κινδύνους για την ανάκαμψη της αμερικανικής οικονομίας, αλλά και τροχοπέδη σε ταχύτερους ρυθμούς ανάπτυξής της, αποτέλεσε και το 2011 η αγορά κατοικίας/ακινήτων, ο βασικός ‘ένοχος’ για την έναρξη της κρίσης το 2008 και την μετέπειτα διάχυσή της σε όλη την πραγματική οικονομία.

Το προεδρικό επιτελείο, στην έκθεση του Προέδρου προς το Κογκρέσο αποτιμά το κόστος της κρίσης στην αγορά ακινήτων και κατοικίας σε περισσότερα από 7 τρις δολ⁸.

Αν και με εμφανή σημάδια σταθεροποίησης, σε σχέση με την εικόνα κατάρρευσης μόλις 2 χρόνια πριν, ο τομέας εξακολουθεί να βρίσκεται υπό πίεση και να επιβραδύνει την οικονομική αναθέρμανση γενικότερα.

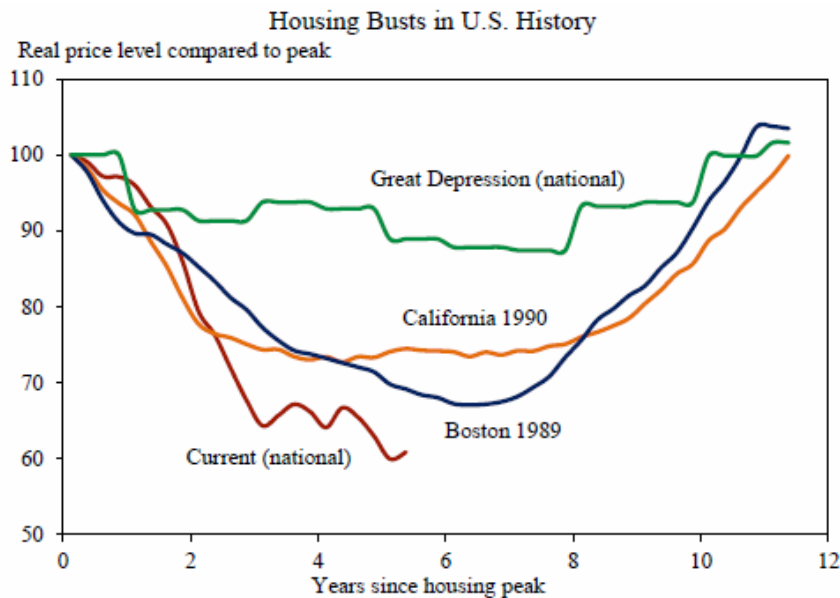

Η κρίση ξεκίνησε σταδιακά από το 2006: από την κορύφωση στις τιμές των ακινήτων πανεθνικά, το 2^ο εξάμηνο έτους, καταγράφηκε ένα ‘σερί’ 30 συνεχόμενων μηνών πτώσης για να οδηγηθούμε στο ναδίρ στις αρχές του 2009 και συνολικές απώλειες σχεδόν 30% στην αξία των ακινήτων/κατοικιών παναμερικανικά (σε ορισμένες Πολιτείες, μάλιστα, όπου είχε καταγραφεί εκρηκτική αύξηση, όπως οι Florida και Nevada, οι απώλειες έφτασαν το 50%).

Η πτώση αυτή των τιμών δεν είχε προηγούμενο στην ιστορία της χώρας μετά τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο, ούτε σε οξύτητα, ούτε και σε χρονική διάρκεια, όπως καταδεικνύει το Γράφημα 13 που ακολουθεί.

⁸ Economic Report of the President, ό. π., σελ. 105

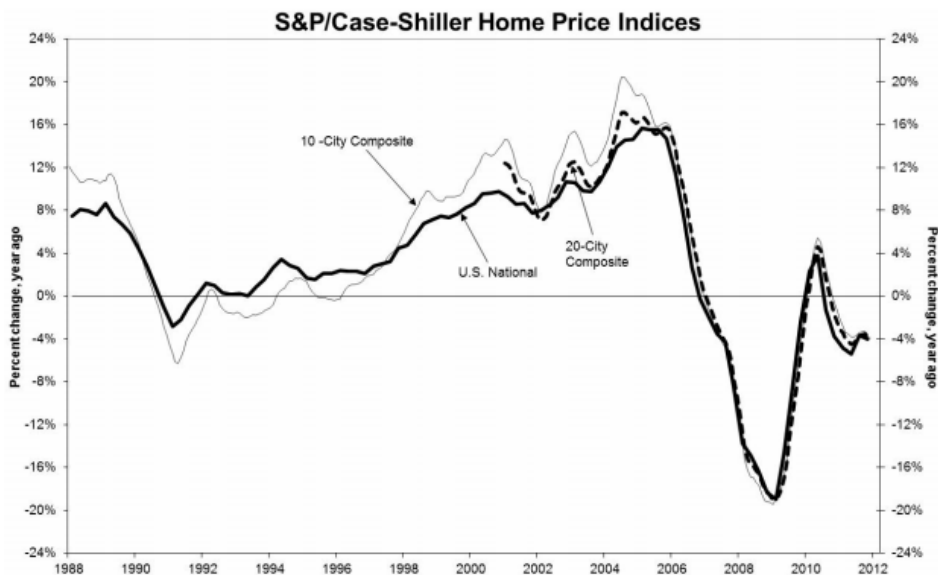
ΓΡΑΦΗΜΑ 13: Κρίσεις τιμών στην αγορά ακινήτων/κατοικίας στις ΗΠΑ
(ιστορική καταγραφή)

*στοιχεία από S&P/Case-Shiller Home Price Index, εποχικά προσαρμοσμένα

Μάλιστα, και οι 3 σύνθετοι δείκτες της αξιόπιστης μέτρησης τιμών των κατοικιών *Case-Shiller* της S&P, ο εθνικός δείκτης και οι επιμέρους *10-City Composite* και *20-City Composite*⁹ είχαν απώλειες το 2011 και βρέθηκαν σε ιστορικά **χαμηλά επίπεδα**, από την κορύφωσή τους και την έναρξη της διολίσθησης στα μέσα του 2006 (βλ. Γράφημα 14).

ΓΡΑΦΗΜΑ 14: Δείκτης Τιμών Κατοικιών S&P/Case-Shiller National, 1988-2012/1

* από S&P/Case-Shiller Home Price Index

⁹ που παρακολουθούν 10 και 20 από τις μεγαλύτερες μητροπολιτικές περιοχές των ΗΠΑ αντίστοιχα

Οι ενάρξεις κατασκευής νέων κατοικιών¹⁰ (*housing starts*) δείχνουν μια σταθερή πορεία ανάκαμψης από το 2009 και εξής, μετά την καθίζηση που υπέστη ο δείκτης το 2008 και 2009. Χαρακτηριστικά, από 1,35 εκατ. το 2007, οι ενάρξεις κατασκευής το 2008 ήταν 905 χιλ. (-49,7%) ενώ το 2009 ο δείκτης κατέρρευσε στις 554 χιλ. ενάρξεις (ήτοι -38,8% σε σχέση με το 2008 και -59,1% ως προς το 2007). Το 2010 ωστόσο καταγράφηκε ανάκαμψη σχεδόν 6%, με τις ενάρξεις το 2011 να ξεπερνούν τις 600 χιλ., αυξημένες κατά 3,75% σε σχέση με το προηγούμενο έτος και κατά σχεδόν 10% ως προς το 2009. Βέβαια, και πάλι υπολείπονται κατά περίπου 300 χιλ. σε σχέση με το 2008 και κατά 746 χιλ. (ή 55%) ως προς το προ κρίσεως 2007.

Σχεδόν ταυτόσημη εικόνα παρουσιάζουν και οι άδειες κατασκευής νέων κατοικιών¹¹ (*building permits*), με το σύνολό τους από σχεδόν 1,4 εκατ. το 2007 να περιορίζεται σε 905 και 583 χιλ. το 2008 και 2009 αντίστοιχα, για να ανακάμψει τόσο το 2010, στις 605 χιλ., όσο και το 2011, με 624 χιλ. άδειες.

Αντίθετα, στις πωλήσεις κατοικιών (*new and existing homes*) η κατάσταση παραμένει δύσκολη: στις νέες κατοικίες ο δείκτης βυθίστηκε κι άλλο το 2011 (-5,3% σε σχέση με το 2010, -60,7% ως προς το 2007 και -70,1% ως προς το έτος κορύφωσης 2006). Στις υπάρχουσες κατοικίες η κατάσταση δεν είναι τόσο ζοφερή, με το 2011 να υπολείπεται 759 χιλ. (ή 15%) σε σχέση με το 2007, ενώ στο σύνολό τους (παλιές και νέες κατοικίες) οι πωλήσεις το 2011 ήταν 4.568.000, έναντι 5.798.000, μία μείωση της τάξης του 21,2%. Ο Πίνακας 6 απεικονίζει την πλήρη εικόνα στις πωλήσεις κατοικιών (παλιών και νέων) μεταξύ 2007 και 2011, ενώ το Γράφημα 15 την πορεία των πωλήσεων νέων κατοικιών και τις ενάρξεις κατασκευής συνδυαστικά.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6: Πωλήσεις κατοικιών (παλιών και νέων) ΗΠΑ, 2007-2011

New and Existing Home Sales, U.S.

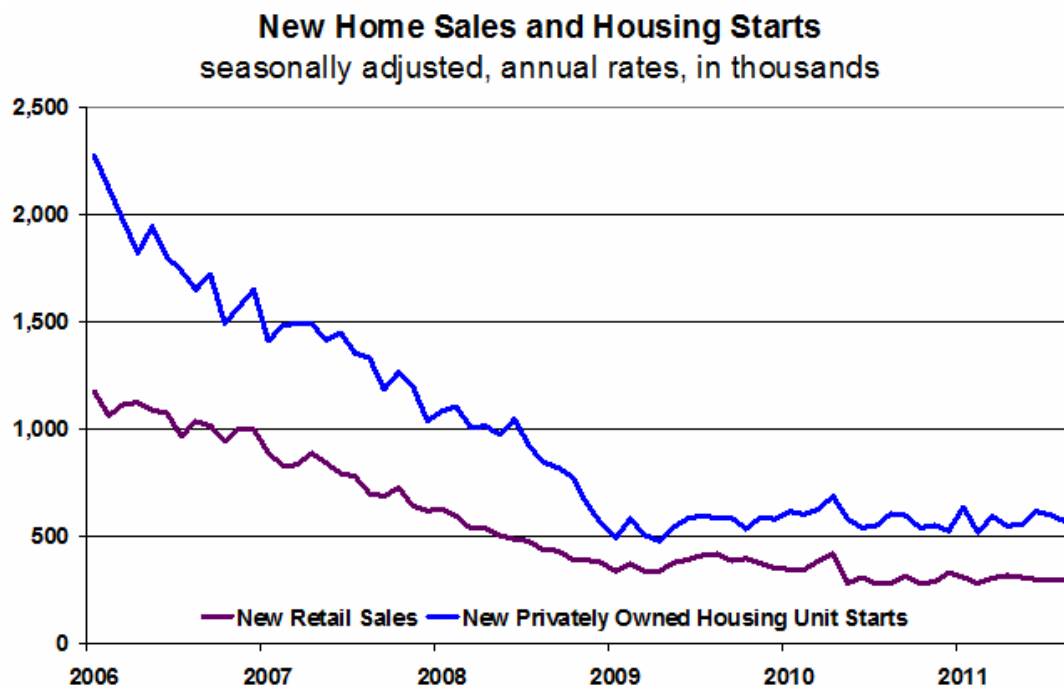
	NEW HOMES			EXISTING HOMES								
				SALES			INVENTORY			MONTHS' SUPPLY		
	SOLD	FOR SALE	MONTHS' SUPPLY	TOTAL	SINGLE-FAMILY	CONDO-MINIUMS	TOTAL	SINGLE-FAMILY	CONDO-MINIUMS	TOTAL	SINGLE-FAMILY	CONDO-MINIUMS
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
2007	776	496	9.6	5,022	4,398	624	3,520	3,010	508	8.9	8.7	10.6
2008	485	352	11.2	4,124	3,665	459	3,130	2,630	501	10.4	10.0	14.1
2009	374	232	8.0	4,334	3,870	464	2,740	2,330	411	8.8	8.3	12.7
2010	322	188	7.0	4,182	3,708	474	3,020	2,590	429	9.4	9.0	12.0
2011	305	150	5.4	4,263	3,786	477	2,320	2,030	291	8.2	8.1	9.7

* από National Association of Home Builders/NAHB

¹⁰ αφορά όλα τα είδη ιδιωτικών κατοικιών, ήτοι μονοκατοικίες, πολύ-κατοικίες 2-4 και 5+ κατοικιών και μεγάλα συγκροτήματα

¹¹ βλ. υποσημείωση 9

ΓΡΑΦΗΜΑ 15: Νέες κατοικίες (ενάρξεις κατασκευής και πωλήσεις), 2006-2011
(σε χιλ. μονάδες, στοιχεία ετησιοποιημένα και εποχικά προσαρμοσμένα)

*στοιχεία από US Census Bureau

Στον τομέα των υποθηκών τα μηνύματα για το έτος ήταν θετικά, σύμφωνα με την Ένωση Τραπεζιτών Υποθηκών (*Mortgage Bankers Association –MBA*). Κατά το 4^ο τρίμηνο του έτους το **σύνολο** των υπερήμερων οφειλών υποθηκών¹² στις κατοικίες ως ποσοστό επί του συνόλου των στεγαστικών δανείων ανήλθε σε 7,58%, στο χαμηλότερο επίπεδο από το 2008, με την τριμηνιαία μείωση να είναι της τάξης του 0,41% σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο και 0,67% ως προς το αντίστοιχο τρίμηνο ένα χρόνο πριν.

Υποχώρηση δείχνουν επίσης τα στοιχεία τόσο για τα ακίνητα σε διαδικασία κατάσχεσης (ετησιοποιημένα 4,38% επί του συνόλου, -0,05% σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο και -0,26% ως προς το αντίστοιχο διάστημα του 2010), όσο και για τις σοβαρά καθυστερημένες υποθήκες (>90 ημερών), στο 7,73% επί του συνόλου των υποθηκών, -0,16% και -0,87% ως προς το προηγούμενο τρίμηνο και το ίδιο 4^ο τρίμηνο του 2010 αντίστοιχα. Σύμφωνα με την MBA, στο τέλος του 2011 η ‘αγορά’ στεγαστικών δανείων/υποθηκών βρίσκεται στα ‘μισά του δρόμου’ μιας πλήρους ανάκαμψης στα προ κρίσης επίπεδα λειτουργίας της: οι υπερήμερες υποθήκες ως ποσοστό του συνόλου κορυφώθηκαν το 1^ο τρίμηνο του 2010, με 10,1%, για να υποχωρήσουν στο τέλος του 2011 στο 7,6%, προσεγγίζοντας κατά το ήμισυ τον προ κρίσης μέσο όρο (5%). Το ίδιο ισχύει και για ενάρξεις

¹² πλην των ακινήτων που βρίσκονται ήδη σε διαδικασία κατάσχεσης

κατασχέσεων, που μετά το ποσοστό-ρεκόρ 1,4% επί του συνόλου στο 3^ο τρίμηνο του 2009 αποκλιμακώθηκαν σταδιακά στο 1% περίπου, διπλάσιο του προ κρίσης μέσου όρου (0,5%).

Τέλος, η σχετική ανάκαμψη επιβεβαιώνεται και γεωγραφικά, καθώς σύμφωνα με τα στοιχεία της MBA το 2011 περισσότερες από 25 Πολιτείες εμφάνισαν σταθερότητα ή βελτίωση στους δείκτες τόσο των ενάρξεων κατασχέσεων, όσο και των σοβαρών υπερημεριών (>90 ημέρες). Χαρακτηριστικές είναι, επίσης, ορισμένες γεωγραφικές ιδιαιτερότητες στην ‘αγορά’ στεγαστικών δανείων, με 5 Πολιτείες (Florida, California, Illinois, N. York και N. Jersey) και συγκεντρώνουν περισσότερο από το 52% των ακινήτων υπό κατάσχεση, ενώ αποτελούν μόλις το 32% της αγοράς στεγαστικών δανείων της χώρας.

Ωστόσο, ανησυχία στα οικονομικά επιτελεία ως προς την ανάκαμψη του τομέα ακινήτων/κατοικίας και τη συνεισφορά της στη γενικότερη αναθέρμανση της οικονομίας προκαλούν οι επισφαλείς υποθήκες (επονομαζόμενες και *underwater mortgages*), ήτοι υποθήκες των οποίων η αξία υπερβαίνει (πλέον) την εμπορική αξία του ακινήτου. Τέτοιου είδους επισφάλειες αποτελούν ισχυρή τροχοπέδη για περαιτέρω αναθέρμανση της οικονομικής δραστηριότητας, καθώς αποτρέπουν την πώληση του ακινήτου αλλά και την αναχρηματοδότηση του δανείου με ευνοϊκότερους όρους, στις περισσότερες περιπτώσεις, ασκώντας πιέσεις στο οικογενειακό εισόδημα και κατ’ επέκταση στην κατανάλωση. Σύμφωνα με την έκθεση του Προέδρου προς το Κογκρέσο¹³, μάλιστα, η συνολική “αρνητική” αξία (ήτοι η συνολική μείωση της αξίας των εν λόγω ακινήτων) που προκύπτει από τις απώλειες αυτές στις τιμές των ακινήτων υπολογίζεται σε 770 δις δολ.

Περίπου 10,7 εκατ. υποθήκες (ή το 20% του συνόλου των υποθηκών) εκτιμάται ότι βρίσκονται σε αρνητικό έδαφος (*negative equity*), ενώ έντονες είναι και εδώ γεωγραφικές υπερ-συγκεντρώσεις: Arizona, California, Florida, Georgia, Michigan και Nevada συναποτελούν πάνω από το 50% τόσο των επισφαλών υποθηκών, όσο και της αρνητικής αξίας ακινήτων. Το παρακάτω Γράφημα (Γράφημα 16) απεικονίζει τη γεωγραφική κατανομή των επισφαλών υποθηκών και των ακινήτων με αρνητική αξία, στο σύνολο των ΗΠΑ.

¹³ Economic Report of the President, ό. π., σελ. 105

ΠΙΝΑΚΑΣ 7: CRE σε υπερημερία, ετήσια ποσοστιαία μεταβολή, 1996-2011

	CMBS (30+ days and REO)	Life Companies (60+ days)	Fannie Mae (60+ days)	Freddie Mac (60+days)	Banks & Thrfts (90+ days)
Year-end					
1996 -- Q4	n.a.	1.79%	0.68%	1.96%	1.63%
1997 -- Q4	0.39%	0.90%	0.37%	0.96%	1.19%
1998 -- Q4	0.54%	0.48%	0.29%	0.37%	0.93%
1999 -- Q4	0.51%	0.25%	0.12%	0.14%	0.71%
2000 -- Q4	0.81%	0.28%	0.04%	0.04%	0.67%
2001 -- Q4	1.26%	0.12%	0.33%	0.15%	0.90%
2002 -- Q4	1.47%	0.28%	0.13%	0.13%	0.86%
2003 -- Q4	1.72%	0.12%	0.13%	0.05%	0.78%
2004 -- Q4	1.29%	0.08%	0.10%	0.06%	0.61%
2005 -- Q4	0.84%	0.05%	0.27%	0.00%	0.54%
2006 -- Q4	0.41%	0.02%	0.08%	0.05%	0.60%
2007 -- Q4	0.39%	0.01%	0.08%	0.02%	0.85%
2008 -- Q4	1.17%	0.07%	0.30%	0.01%	1.65%
2009 -- Q4	5.70%	0.19%	0.63%	0.20%	3.94%
2010 -- Q4	8.69%	0.19%	0.71%	0.26%	4.21%
2011 -- Q4	8.56%	0.17%	0.59%	0.22%	3.55%

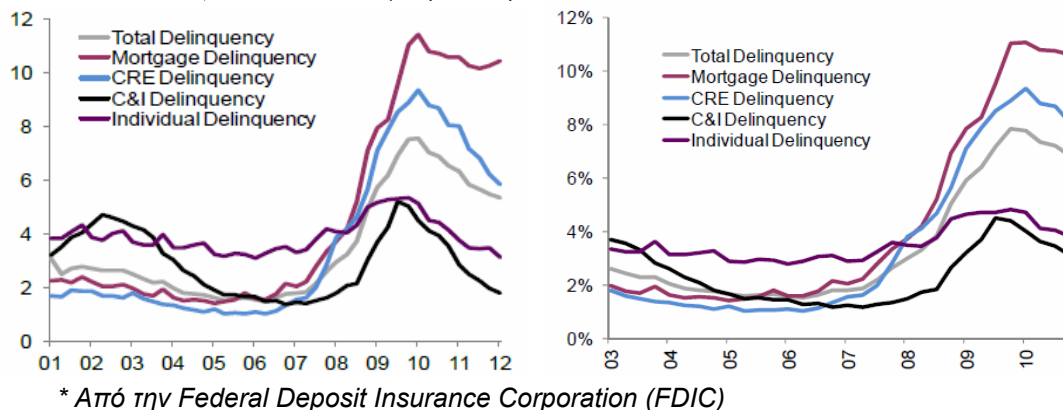
* από Mortgage Bankers Association/MBA

Δεν μπορεί βέβαια να γίνει λόγος για πλήρη ομαλοποίηση της κατάστασης ή επιστροφή στα προ κρίσης επίπεδα, ωστόσο η διάψευση των εκτιμήσεων για κατάρρευση του τομέα, συνοδευόμενη από, έστω και μερική, υποχώρηση στις υπερήμερες υποθήκες και τις κατασχέσεις, 'δείχνουν' μάλλον προς μια πορεία σταθεροποίησης.

Η πορεία αποκλιμάκωσης των επισφαλειών στην κατηγορία των δανείων για την ανάπτυξη ακινήτων εμπορικής εκμετάλλευσης (*CRE Delinquency*) κατά το 2011 φαίνεται χαρακτηριστικά στο Γράφημα 17, όπου παρατίθενται συγκριτικά 2 ίδια επιμέρους γραφήματα (του 2011 αριστερά και του 2010 δεξιά) που παρακολουθούν τους δείκτες υπερημερίας δανείων στο σύνολο των εμπορικών τραπεζών-μελών της FDIC¹⁷.

¹⁷ Federal Deposit Insurance Corporation, ο ομοσπονδιακός φορέας ασφάλισης των καταθέσεων

ΓΡΑΦΗΜΑ 17: Δείκτες υπερημερίας δανείων, σύγκριση Γραφημάτων
(στο σύνολο των εμπορικών τραπεζών-μελών της FDIC)

Κλείνοντας, πρέπει να σημειωθεί ότι παρά τις προσπάθειες και τις καλές προθέσεις, οι πρωτοβουλίες και οι πολιτικές που χαράχτηκαν για την ανακούφιση των δανειοληπτών, ειδικά όσων έχουν υποστεί μεγάλες απώλειες στην αξία των ακινήτων τους ή/και δεν μπορούν να ανταποκριθούν στις δανειακές τους υποχρεώσεις, και την αναζωογόνηση του τομέα ακινήτων/κατοικίας γενικά με την παροχή ρευστότητας, τα αποτελέσματα κρίνονται ως πενιχρά.

Το πρόγραμμα HAMP (Home Affordable Modification Program), που περιορίζει τις μηνιαίες δόσεις επί υποθηκών κατοικίας ως και στο 31% του εισοδήματος (προ φόρων), μέσω μείωσης του επιτοκίου ή παράτασης του χρόνου αποπληρωμής, στόχευε στην ελάφρυνση των δανειοληπτών ή την αποτροπή κατασχέσεων ως και για 4 εκατομ. υποθήκες· ωστόσο, με την παρέλευση 2 ετών από την έναρξη του προγράμματος και μέχρι το τέλος του 2011 ο αριθμός αυτών που έκαναν χρήση της βοήθειας δεν ξεπέρασε το 1 εκατ., με ακόμη πιο οξεία κριτική να ασκείται στο γεγονός ότι μόνο μικρό μέρος της βοήθειας πηγαίνει στους πραγματικά πιεσμένους δανειολήπτες (χρέος μεταξύ 105%-125% της αξίας του υποθηκευμένου ακινήτου τους), λόγω των πολύ αυστηρών ή περίπλοκων ρυθμίσεων και της γραφειοκρατίας. Εξίσου χαρακτηριστικό παράδειγμα το πρόγραμμα Emergency Homeowners' Loan του 2010 για τη μείωση των κατασχέσεων, το οποίο και καταργήθηκε αφού δεν κατάφερε να βοηθήσει ούτε το μισό αριθμό δανειοληπτών του αρχικού σχεδιασμού και περίπου το 60% του προϋπολογισμού του προγράμματος εξακολουθούσε να βρίσκεται στα ταμεία του.

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι ο τομέας παρουσίασε μια θετική εξέλιξη το 2011, παρά τις επιμέρους διακυμάνσεις, τόσο σε σχέση με την εικόνα του 2010 στους περισσότερους δείκτες, όσο όμως και σε σχέση με τις εκτιμήσεις πολλών αναλυτών και τις προσδοκίες.

Βέβαια, δεδομένης της κρισιμότητας του τομέα ακινήτων/κατοικίας για τις επιδόσεις της οικονομίας συνολικά, είναι προφανές ότι η σχετική σταθεροποίηση ή/και μικρή επιμέρους ανάκαμψη σε κάποιους επιμέρους δείκτες το 2011, παρά μια μεγαλύτερη αισιοδοξία που επιτρέπουν

μεσοπρόθεσμα, τελικά είχαν μικρό μόνο αντίκτυπο στην ανάπτυξη και τους ρυθμούς αύξησης του ΑΕΠ για το χρόνο που πέρασε.

Κεφ. 3: Προοπτικές

Η αμερικανική οικονομία, μπορεί να ειπωθεί με ασφάλεια, ξεκίνησε το 2011 εκεί που έκλεισε το 2010: με ένα υπαρκτό, μεν, αλλά μικρό momentum ανάπτυξης, το οποίο επηρεάζεται έντονα και άμεσα από συγκυριακά (πχ. αύξηση της διεθνούς τιμής του πετρελαίου) αλλά και περισσότερο δομικά φαινόμενα (ένα κακό τρίμηνο στα στοιχεία της απασχόλησης ή της κερδοφορίας των επιχειρήσεων), παρουσιάζοντας διακυμάνσεις και ισχυρές αυξομειώσεις.

Έτσι, ξεκινώντας αναιμικά τη χρονιά με μόλις 0,4% το 1^ο τρίμηνο, έκλεισε δυναμικά με 3% στο τελευταίο, ως απόρροια του βελτιούμενου (δομικού και συγκυριακού περιβάλλοντος), ανεβάζοντας τη μέση επίδοση της οικονομίας στο 1,7% για το έτος. Ταυτόχρονα, με τα τέσσερα τρίμηνα ανάπτυξης του 2011 η αμερικανική οικονομία κατέγραψε συνολικά 10 συνεχόμενα τρίμηνα σε θετικό έδαφος, από το 3^ο του 2009, εμπεδώνοντας μια γενικότερη αίσθηση ότι η κρίση έχει παρέλθει τελικά.

Μαζί με το ΑΕΠ, θετικά μηνύματα έστειλαν στην οικονομία και τους αναλυτές: η καλή εικόνα της ιδιωτικής κατανάλωσης, δείκτης-βαρόμετρο της οικονομικής δραστηριότητας αλλά και της αίσθησης για την πορεία της στο γενικό πληθυσμό, ο οποίος είχε καταρρεύσει το '08 και το '09· η απασχόληση, που αποκλιμακώθηκε αισθητά μετά από ένα μάλλον δραματικό 2010, και η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, που ανακάμπτει· η σταθερή πορεία αύξησης των εξαγωγικών επιδόσεων· οι θετικές ειδήσεις από τη σταθεροποίηση στον τομέα ακινήτων και κατοικίας, όπου η ελεύθερη πτώση στις τιμές φαίνεται να περιορίζεται σταδιακά (σε αυτό συνηγορούν και τα πρώτα στοιχεία του 2012), οι ενάρξεις και οι άδειες κατασκευής ανακάμπτουν και η κατάσταση στον τομέα των υποθηκών, των μη ή καθυστερημένα εξυπηρετούμενων δανείων αλλά και των 'εμπορικών' δανείων δείχνει εμφανή σημεία αποκλιμάκωσης των πιέσεων.

Αντίθετα, σημαντικό κομμάτι της αναπτυξιακής δυναμικής αποστερεί από οικονομία η πολύ αργή μόνο ανάκαμψη της αγοράς ακινήτων και κατοικίας, τομέας με ισχυρή επίδραση στη σύνθεση και τη συμπεριφορά του ΑΕΠ, ενώ η απομείωση του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών και η συνακόλουθη στασιμότητα του δείκτη καταναλωτικής εμπιστοσύνης ασκούν ισχυρές πιέσεις στην αναθέρμανση της οικονομικής δραστηριότητας. Ταυτόχρονα, αντίρροπα λειτουργεί και η ανεργία, που παρά την αποκλιμάκωσή της εντός του υπό εξέταση έτους, εξακολουθεί να κινείται σε πολύ υψηλά επίπεδα, με περίπου 13 εκατ. ανθρώπους να αναζητούν απασχόληση στις αρχές του 2012, συντείνοντας στη γενικότερη ανασφάλεια για τις μακροπρόθεσμες προοπτικές της αμερικανικής οικονομίας.

Εν κατακλείδι, η αμερικανική οικονομία και το 2011 εμφάνισε σημεία της επονομαζόμενης ‘νέας κανονικότητας’: ανάπτυξη, μεν, αλλά σε χαμηλούς ρυθμούς, ανομοιομορφίες και διακυμάνσεις στην πορεία όλων σχεδόν των μακροοικονομικών δεικτών και κρίσιμοι τομείς σε ‘χαμηλές πτήσεις’, όπως η απασχόληση και ο τομέας των ακινήτων. Εικόνα που συντείνει σε πολύ επιφυλακτικές εκτιμήσεις και προσδοκίες, τουλάχιστον όσον αφορά τις βραχυπρόθεσμες προοπτικές ανάπτυξης της αμερικανικής οικονομίας.

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΔΙΜΕΡΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ

Κεφ. 1: Διαχρονική Εξέλιξη και Ανταγωνισμός

1.1 Εξέλιξη διμερούς εμπορίου

Σύμφωνα με στοιχεία της αμερικανικής στατιστικής υπηρεσίας,¹⁸ όπως απεικονίζονται στον Πίνακα 8, οι ελληνικές εξαγωγές προϊόντων στις ΗΠΑ παρουσίασαν συνολικά ανοδικές τάσεις την τελευταία δεκαετία, ξεκινώντας από λιγότερα από 600 εκατ. δολ. το 2002 και φτάνοντας στα 1,19 δις το 2007, έτος κορύφωσής τους, για να περιοριστούν στη συνέχεια κατά τα έτη 2008 (-16,3%), 2009 (-15,8%) και 2010 (-5,1%). Μεταξύ 2002 και 2007 η μέση ποσοστιαία μεταβολή των εξαγωγών μας ήταν 17%, ποσοστό το οποίο περιορίζεται στο 6,3% για το σύνολο της δεκαετίας, με την κάμψη των τριών τελευταίων ετών (ετήσια ποσοστιαία μεταβολή -1%). Μάλιστα, κατά την περίοδο 2003-2007, πενταετία συνεχούς επέκτασης, ο συνολικός όγκος των εξαγωγών μας υπερδιπλασιάστηκε (μ. ό. ποσοστιαίας μεταβολής +17%). Σημειώνεται, τέλος, ότι παρά την κάμψη προς το τέλος της δεκαετίας, η επίδοση του 2008 ήταν η 2^η καλύτερη για τις εξαγωγές μας στην υπό εξέταση περίοδο, σχεδόν 1 εκ. δολ., ενώ το 2009 και 2010 οι εξαγωγές μας υποχωρούν μεν κάτω από τα επίπεδα του 2005, αλλά ανακάμπτουν αισθητά το 2011 κατά 8,4% (ετήσια ποσοστιαία μεταβολή +1,7%), ενώ εξακολουθούν να υπερέχουν αισθητά των επιδόσεων των αρχών της δεκαετίας.

Σύμφωνα με τα στοιχεία, ο ετήσιος μέσος όρος των ελληνικών εξαγωγών τη δεκαετία 1990-1999 ήταν 555,5 εκατ. δολ. (Πίνακας 8), ενώ ο αντίστοιχος μέσος όρος τη δεκαετία που μόλις ολοκληρώθηκε (2002-2011) ανήλθε σε 743,1 εκατ., μια σημαντική αύξηση της τάξης του 18,4%. Παρά τη θετική αυτή εξέλιξη, όμως, οι εισαγωγές από ΗΠΑ αυξήθηκαν συνολικά με ταχύτερους ρυθμούς εντός της εν λόγω εικοσαετίας, με αποτέλεσμα την απώλεια μεριδίου για τα ελληνικά προϊόντα ως προς τα συνολικά εισαγόμενα αγαθά στις ΗΠΑ, από 0,10% το 1990 σε 0,039% το 2011. Αυτό απεικονίζεται ακόμη πιο εύγλωττα από τους μέσους όρους, με τη μέση διείσδυση των ελληνικών προϊόντων στην αμερικανική αγορά, σε όρους εξαγωγών, να μειώνεται από 0,069% τη δεκαετία 1989-1999, σε 0,049% την περίοδο 2000-2011 (βλ. Πίνακα 7).

Οι αμερικανικές εξαγωγές προϊόντων προς τη χώρα μας, παρά τις πιο ακραίες διακυμάνσεις που παρουσιάζουν ανά έτος, αυξήθηκαν σωρευτικά κατά την τελευταία δεκαετία, με τη μέση ετήσια ποσοστιαία μεταβολή να ανέρχεται σε 7%. Η καλύτερη επίδοσή τους καταγράφηκε το 2009, όταν από τα 1,15 δις δολ. του 2002 εκτοξεύτηκαν στα 2,5 δις (+117,6%). Το 2011 αποτελεί τη χειρότερη χρονιά

¹⁸ United States International Trade Commission (US ITC), Μάρτιος 2012

της δεκαετίας για τις αμερικανικές εξαγωγές προς τη χώρα μας, αφού ανήλθαν σε 1,10 δις δολ., μειωμένες κατά 2,1% σε σχέση με το 2010 και κατά 57,4% σε σχέση με το 2009.

Αξίζει, τέλος, να σημειωθεί, ως τάξη μεγέθους, ότι ο λόγος των εξαγωγών μας προς τις εισαγωγές από ΗΠΑ φτάνει σχεδόν το 1:1, αλλά μόνο εάν συγκρίνουμε το 2007, τη χρονιά-ρεκόρ της δεκαετίας για τις ελληνικές εξαγωγές, με τις αντίστοιχα χειρότερες χρονιές για τις αμερικανικές εξαγωγές, π.χ. το 2003.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8: Διμερείς Εμπορικές Ροές Ελλάδος –ΗΠΑ, Εμπορικό Ισοζύγιο και Τάσεις, 2002-2011

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ελληνικές Εξαγωγές	546,066	616,012	723,135	884,092	965,102	1,192,933	998,856	840,592	797,507	864,734
Τάση		12.8%	17.4%	22.3%	9.2%	23.6%	-16.3%	-15.8%	-5.1%	8.4%
<i>Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή 2002-2011 (μ.ό.): 6.3%</i> <i>Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή 2010-2011 (μ.ό.): 1.7%</i> <i>Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή 2002-2007 (μ.ό.): 17%</i> <i>Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή 2007-2011 (μ.ό.): -1.0%</i>										
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Εισαγωγές από ΗΠΑ	1,152,750	1,191,103	2,063,120	1,190,297	1,554,131	2,110,968	1,931,753	2,475,730	1,106,800	1,083,440
Τάση		3.3%	73.2%	-42.3%	30.6%	35.8%	-8.5%	28.2%	-55.3%	-2.1%
<i>Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή 2002-2011 (μ.ό.): 7.0%</i>										
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Εμπορικό Ισοζύγιο	606,685	575,091	1,339,985	306,205	589,029	918,035	932,896	1,635,138	309,293	218,706
% μεταβολή		-5.2%	133.0%	-77.1%	92.4%	55.9%	1.6%	75.3%	-81.1%	-29.3%
<i>Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή Εμπορικού Ισοζυγίου 2002-2011 (μ.ό.): 18.4%</i> <i>Μέσο ελληνικό εμπορικό έλλειμμα 2002-2011: 743,106</i>										

*ποσά σε χιλ. δολ. ΗΠΑ

*United States International Trade Commission (US ITC), επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ

Αντίστοιχα, το διμερές εμπορικό ισοζύγιο είναι διαχρονικά ελλειμματικό για τη χώρα μας. Το 2009 ξεπέρασε τα 1,6 δις δολ., σημειώνοντας το δεύτερο μεγαλύτερο ‘άνοιγμα’ στο διμερές ισοζύγιο μετά το 2004, όταν είχε πλησιάσει τα 1,4 δις. Εν τούτοις αξίζει να σημειωθεί η μείωση κατά 81% του ελλείμματος το 2010, συρρικνούμενο από τα 1,6 δις δολ. το 2009 σε 3 εκ. δολ. και 29,3% το 2011, συρρικνούμενο από τα 3 εκ. δολ. σε 2,1 εκ. δολ. Συγκρίνοντας διαχρονικά, το μέσο εμπορικό έλλειμμα σε βάρος της χώρας μας επιδεινώθηκε αισθητά μεταξύ των δύο προηγούμενων δεκαετιών, διευρυνόμενο από 556 εκατ. δολ μεταξύ 1990-1999 σε 794 εκατ. μεταξύ 2000 και 2011 (Πίνακες 6,8).

ΠΙΝΑΚΑΣ 9: Μερίδιο ελληνικών εξαγωγών επί συνόλου εισαγωγών ΗΠΑ, 1989-2010

Έτος	% Μερίδιο	Έτος	% Μερίδιο
1988	-	2000	0,049
1989	0,101	2001	0,044
1990	0,102	2002	0,047
1991	0,089	2003	0,049
1992	0,069	2004	0,049
1993	0,060	2005	0,053
1994	0,068	2006	0,052
1995	0,054	2007	0,061
1996	0,060	2008	0,048
1997	0,054	2009	0,054
1998	0,052	2010	0,042
1999	0,054	2011	0,039
<i>Μέσος όρος 1989-1999</i>	<i>0,069</i>	<i>Μέσος όρος 2000-2010</i>	<i>0,049</i>

*United States International Trade Commission (US ITC), επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ

ΠΙΝΑΚΑΣ 10: Εμπορικό Ισοζύγιο και Τάσεις, 1990-1999 & 2000-2011

(ποσά σε χιλ. δολ. ΗΠΑ)

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Εμπορικό Ισοζύγιο	230,323	257,720	602,824	526,757	535,995	375,332	1,120,567	324,103	500,624	887,959	423,224
% μεταβολή		11.9%	133.9%	-12.6%	1.8%	-30%	198.6%	-71.1%	54.5%	77.4%	-52.3%
306205079 <i>Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή Εμπορικού Ισοζυγίου 1990-1999 (μ.ό.): 31,2%</i> <i>Μέσο ελληνικό εμπορικό έλλειμμα 1990-1999: 555,511</i>											

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Εμπορικό Ισοζύγιο	591,847	505,511	546,066	616,012	723,135	884,092	965,102	1,192,933	998,856	840,592	797,507	864,734
% μεταβολή		-14.6%	8.0%	12.8%	17.4%	22.3%	9.2%	23.6%	-16.3%	-15.8%	-5.1%	8.4%
306205079 <i>Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή Εμπορικού Ισοζυγίου 2000-2011 (μ.ό.): 4,5%</i> <i>Μέσο ελληνικό εμπορικό έλλειμμα 2000-2011: 793,866</i>												

*United States International Trade Commission (US ITC), επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ

1.2 Ελληνικές εξαγωγές στις ΗΠΑ (κύριες κατηγορίες προϊόντων)

Με έτος βάσης το 2011, ο Πίνακας που ακολουθεί (*Πίνακας 9*) απεικονίζει τις 25 κυριότερες κατηγορίες προϊόντων που εξήχθησαν από τη χώρα μας προς τις ΗΠΑ σε βάθος δετίας (2006-2011)¹⁹. Τα προϊόντα αυτά αποτέλεσαν το 77,8% των εξαγωγών μας κατά το παρελθόν έτος (έναντι 70,15% το 2010, 70,13% το 2009, 59,60% το 2008, 58,87% το 2007 και 41,05% το 2006). Αξιοσημείωτο είναι ότι η συνολική αξία των 25 αυτών επιμέρους κατηγοριών παρουσιάζει το **2011 σημαντική αύξηση της τάξης του 20,25%** σε σχέση με το προηγούμενο έτος, ενώ *οι λοιπές κατηγορίες προϊόντων κινήθηκαν μειωτικά μεταξύ 2010 και 2011 (-19,36%)*. Τέλος, βάσει των στοιχείων αυτών, **οι εξαγωγές μας στο σύνολό τους εμφανίζουν αύξηση 8,43% το 2011** σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

Μια γενικότερη ματιά στον *Πίνακα 9* αποκαλύπτει ότι το μίγμα των κύριων εξαγωγών μας προς τις ΗΠΑ περιλαμβάνει τόσο βιομηχανικά όσο και αγροτικά προϊόντα, πρώτες ύλες και προϊόντα χαμηλής επεξεργασίας. Μάλιστα, μεταξύ των πρώτων 5 κατηγοριών μόνο οι ελιές είναι αγροτικό προϊόν (1^η θέση, με μερίδιο περίπου 11,5% των εξαγωγών μας το 2011), με τις υπόλοιπες 4 κατηγορίες να αφορούν βιομηχανικά προϊόντα· αντίστοιχα, μεταξύ των 10 πρώτων κατηγοριών, 5 αφορούν σε βιομηχανικά προϊόντα/ελαφράς και βαριάς επεξεργασίας και 3 σε αγροτικά προϊόντα.

Ως προς τις *επιμέρους κατηγορίες*, παρατηρούμε ότι:

- η κατηγορία των ελιών (**HTS: 200570**) παρέμεινε το 2011 στην 1^η θέση των εξαγωγών μας, με σημαντικό προβάδισμα από τη δεύτερη κατηγορία (ξυραφάκια, **HTS: 821210**). Τα παρασκευάσματα ελιών εμφανίζουν συνολικά σταθερή πορεία εντός της δετίας, ενώ ως ποσοστό επί των συνολικών εξαγωγών μας προς τις ΗΠΑ αυξήθηκε κατά μισή σχεδόν ποσοστιαία μονάδα το 2011.
- Η κατηγορία των ιχθύων (**HTS: 030269**) εμφανίζει σταθερά ανοδική πορεία σημειώνοντας τη μεγαλύτερη αύξηση το 2011 (49%), ενώ και η κατηγορία των τυριών (**HTS: 040690**) εμφανίζει σταθερή πορεία την τελευταία 4ετία, παρά τη μικρή υποχώρηση του 2008 (από 19,7 εκ. σε 18,5 εκ.) και 2010 (-1,92%).
- Αντίστοιχα, σημαντική αύξηση εμφάνισε η κατηγορία «ξυραφάκια» (**HTS: 821210**), με το ποσοστό της να φθάνει σχεδόν το 11% το 2011, ως προς το σύνολο των εξαγωγών μας, παραμένοντας δυναμικά στη 2^η θέση των εξαγωγών μας (αύξηση κατά δύο σχεδόν ποσοστιαίες μονάδες).

¹⁹ Στοιχεία από την Υπηρεσία Διεθνούς Εμπορίου (International Trade Commission) του αμερικανικού Υπουργείου Εμπορίου, βάσει στοιχείων από τα τελωνεία

- Τα προϊόντα αλουμινίου (πλάκες, φύλλα, ταινίες κλπ, **HTS: 760612**), στην 4^η πλέον θέση, εμφάνισαν μεταξύ 2010 και 2011 τη μεγαλύτερη μείωση από το 2008, με μερίδιο 6,15% ως προς το σύνολο των εξαγωγών μας και με σημαντική πτώση των εξαγωγών σχεδόν κατά 20% (για την ακρίβεια -19,96%).
- Αξιοσημείωτη είναι η ανάκαμψη της κατηγορίας αγωγών πετρελαίου ή φυσικού αερίου (**HTS: 730512**) που μετά την καθίζηση των ετών 2009-2010 σε σχέση με τα έτη 2007-2008, εκτοξεύθηκαν σημειώνοντας το 2011 τη μεγαλύτερη ποσοστιαία ανάκαμψη μεταξύ των 25 πρώτων εξαγωγίμων προϊόντων (580,24%). Εν τούτοις, η κατηγορία **HTS: 730519** παρουσίασε τη μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση το 2011 (-78,57%).
- Η κατηγορία των ηλεκτρικών συσκευών (**HTS: 853630**) σημείωσε τη δεύτερη μεγαλύτερη ποσοστιαία ανάκαμψη μετά τους αγωγούς (βλ. παραπάνω) μεταξύ των 10 πρώτων εξαγωγίμων προϊόντων (173,71%) και την τρίτη μεταξύ των 25 πρώτων εξαγωγίμων προϊόντων (μετά τους αγωγούς από καθαρό χαλκό (**HTS: 741110**, 187,84%), καταλαμβάνοντας την 16^η θέση.
- Αξίζει να σημειωθεί επίσης η σταθερά ανοδική πορεία των εξαγωγών μας σε μέρη από αεροπλάνα και ελικόπτερα (**HTS: 880330**) από 18,3 σε 33,8 εκατ. δολ. μεταξύ 2006 και 2011, με ανάκαμψη 6,08% σε σχέση με το 2010
- Από την άλλη, η κατηγορία αντίκες **HTS: 970600** παρουσίασε τη μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση μεταξύ των πρώτων 10 εξαγωγίμων προϊόντων μας (-57,93%), καταλαμβάνοντας μόλις την 17^η θέση.
- Από τα παραδοσιακά εξαγωγίμα προϊόντα μας, το ελαιόλαδο (**HTS: 150910**) εμφάνισε το 2011 αύξηση 2,5% καταλαμβάνοντας αισίως τη 15^η θέση, ενώ ο οίνος (**HTS: 220421**) 5,23% (20^η θέση). Η κατηγορία των λαχανικών (**HTS: 200599**) σημείωσε μεν αύξηση 70,5% αλλά κατέλαβε μόλις την 22^η θέση.
- Τέλος, στην 7^η θέση εμφανίζεται για πρώτη φορά η κατηγορία **HTS: 871640** (ρυμουλκούμενα και ημιρυμουλκούμενα, μ.α.κ.).

ΠΙΝΑΚΑΣ 11: 25 πρώτα σε αξία ελληνικά προϊόντα εξαγωγής προς ΗΠΑ, 2006- 2011 (έτος βάσης: 2011)

ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΑΠΟ ΕΛΛΑΔΑ - ΠΡΟΪΟΝΤΑ –							
Ετήσια στοιχεία (σε χιλ. δολάρια ΗΠΑ)							
HTS κατηγορία	2006	2007	2008	2009	2010	2011	% μεταβολή 2010-2011
200570 Ελιές παρασκευασμένες ή διατηρημένες σε ξίδι, μη κατεψυγμένες	54,394	79,925	80,079	76,783	87,613	99,648	13.74%
% συνόλου	5.64%	6.70%	8.02%	9.13%	10.99%	11.52%	
821210 Ξυραφάκια	48,912	76,277	57,150	59,943	69,800	92,776	32.92%
% συνόλου	5.07%	6.39%	5.72%	7.13%	8.75%	10.73%	
730512 Αγωγοί πετρελαίου ή φυσικού αερίου, εξωτερικής διαμέτρου > 406,4 mm (16 in.) από σίδηρο ή χάλυβα, συγκολλημένοι κατά μήκος	13,966	24,783	25,937	3,062	8,362	56,882	580.24%
% συνόλου	1.45%	2.08%	2.60%	0.36%	1.05%	6.58%	
760612 Κράμα αλουμινίου σε ορθογώνια φύλλα, πλάκες και ταινίες > 0,2 mm πάχος	72,783	47,993	33,002	39,161	66,439	53,176	-19.96%
% συνόλου	7.54%	4.02%	3.30%	4.66%	8.33%	6.15%	

980100 Εισαγωγές ειδών που προέρχονται από επιστροφές, καθώς και εισαγωγές ζώων που εξήχθησαν και επεστράφησαν εντός οκταμήνου	18,181	30,641	11,657	136,137	59,173	41,731	-29.48%
% συνόλου	1.88%	2.57%	1.17%	16.20%	7.42%	4.83%	
880330 Εξαρτήματα από αεροπλάνα και ελικόπτερα	18,372	16,822	20,680	20,026	31,912	33,852	6.08%
871640 Ρυμουλκούμενα και ημιρυμουλκούμενα, μ.α.κ.	0	0	0	0	0	31,360	N/A
30269 Ψάρια, με εξαίρεση τα φιλέτα, τα συκώτια και τα αυγά αυτών, νωπά ή διατηρημένα	7,428	9,659	12,646	13,427	16,680	24,879	49.15%
741110 Σωλήνες κάθε είδους από καθαρό χαλκό	23,456	9,812	10,165	2,416	7,936	22,843	187.84%
40690 Τυριά, περιλαμβάνονται το Cheddar και το Colby	14,776	19,736	18,558	20,845	20,445	22,290	9.02%
271220 Παραφίνη περιεκτικότητας σε λάδι < 0,75%	0	0	0	8,968	13,586	21,395	57.48%
253010 Βερμικουλίτης, περλίτης και χλωρίτες (χημικές ουσίες)	8,406	8,837	15,504	17,500	16,742	19,728	17.84%
853340 Διάφορες αντιστάσεις (ηλεκτρικές) συμπεριλαμβάνονται οι ροοστάτες και τα ποτενσιόμετρα	0	0	2	0	9,422	19,207	103.85%
200870 Ροδάκινα, συμπεριλαμβάνονται τα νεκταρίνια, παρασκευασμένα ή διατηρημένα αλλιώς σε ζαχαρούχο διάλυμα (κομπόστα)	15,139	23,887	8,073	4,525	17,879	18,955	6.02%

150910 Ελαιόλαδο και κλάσματα αυτού, παρθένο, μη χημικά τροποποιημένο	17,261	22,579	18,796	17,594	16,935	17,361	2.52%
853630 Ηλεκτρικές συσκευές για την προστασία των ηλεκτρικών κυκλωμάτων για ισχύ που δεν υπερβάνει τα 1,000 V, μ.α.κ.	1,182	638	1,145	1,880	6,124	16,762	173.71%
970600 Αντίκες ηλικίας άνω των 100 χρόνων	15,004	20,873	9,789	13,454	27,391	11,523	-57.93%
540720 Υφάσματα από νήματα συνθετικών ινών	18,228	16,722	14,997	9,144	9,533	10,737	12.63%
854430 Μονωμένα σετ καλωδίων για χρήση σε αυτοκίνητα, αεροπλάνα και πλοία	9,856	8,642	10,442	7,397	9,761	10,704	9.66%
220421 Οίνοι από φρέσκα σταφύλια (πλην αφρωδών) και μούστος προ ζύμωσης, με προσθήκη αλκοόλ και σε συσκευασίες μικρότερες ή ίσες των 2 L	8,154	10,227	9,849	8,408	9,475	10,008	5.63%
680291 Λαξευμένοι ή οικοδομικοί λίθοι από μάρμαρο, τραβερτίνη και αλάβαστρο	19,806	23,570	20,706	13,048	7,965	9,295	16.70%
200599 Λαχανικά παρασκευασμένα ή διατηρημένα χωρίς ξύδι ή οξικό οξύ, μ.α.κ., κατεψυγμένα (εξαιρείται η κλάση 20.06)	0	6,759	7,975	9,921	5,279	8,999	70.47%
930690 Πυρομαχικά (βόμβες, χειροβομβίδες, τορπίλες, νάρκες και μέρη αυτών)	600	2,633	1,629	5,736	7,033	6,346	-9.77%

730519 Αγωγοί πετρελαίου ή φυσικού αερίου, εξωτερική διάμετρος > 406,4 mm (16 in.) από σίδηρο ή χάλυβα	0	236,178	201,413	91,386	29,427	6,307	-78.57%
430310 Ενδύματα και άλλα είδη από γουνοδέρματα	10,288	5,130	5,108	8,726	4,538	6,000	32.22%
Επιμέρους Σύνολο (25 πρώτα)	396,191	702,322	595,303	589,488	559,450	672,764	20.25%
Μερίδιο 25 πρώτων επί συνολικών εξαγωγών	41.05%	58.87%	59.60%	70.13%	70.15%	77.80%	240.28%
Λοιπά Προϊόντα (σύνολο)	568,911	490,611	403,553	251,104	238,058	191,970	-19.36%
Γενικό Σύνολο Εξαγωγών	965,102	1,192,933	998,856	840,592	797,507	864,734	8.43%

*United States International Trade Commission (US ITC), επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ

Συνολικά, στις 25 υπό εξέταση κατηγορίες την τελευταία δετία, η πλειοψηφία των προϊόντων (συνολικά 20 προϊόντα- μείγμα αγροτικών και βιομηχανικών) εμφανίζει ως επί το πλείστον αυξητική τάση (Πίνακας 12), με μερίδιο 77,8% επί των συνολικών εξαγωγών μας και αξία σχεδόν 673 εκατ. δολ. Τη μεγαλύτερη δε αύξηση μεταξύ 2010-2011 εμφάνισαν οι κατηγορίες των αγωγών πετρελαίου ή φυσικού αερίου/HTS: 730512 (+580,24%), οι σωλήνες/HTS: 741110 (+187,84%), οι ηλεκτρικές συσκευές/HTS: 853630 (+173,71%) και οι αντιστάσεις/HTS: 853340 (+103,85%), ενώ τη μικρότερη αύξηση η κατηγορία του ελαιολάδου/HTS: 150910 (2,5%).

ΠΙΝΑΚΑΣ 12: Ελληνικά προϊόντα εξαγωγής προς ΗΠΑ με αυξητική τάση μεταξύ 25 πρώτων σε αξία, 2006- 2011 (έτος βάσης: 2011)

ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΑΠΟ ΕΛΛΑΔΑ Προϊόντα με αυξητική τάση							
Ετήσια στοιχεία (σε χιλ. δολάρια ΗΠΑ)							
HTS κατηγορία	2006	2007	2008	2009	2010	2011	% μεταβολή 2010-2011
200570 Ελιές παρασκευασμένες ή διατηρημένες σε ξίδι, μη κατεψυγμένες	54,394	79,925	80,079	76,783	87,613	99,648	13.74%
821210 Ξυραφάκια	48,912	76,277	57,150	59,943	69,800	92,776	32.92%
730512 Αγωγοί πετρελαίου ή φυσικού αερίου, εξωτερικής διαμέτρου > 406,4 mm (16 in.) από σίδηρο ή χάλυβα, συγκολλημένοι κατά μήκος	13,966	24,783	25,937	3,062	8,362	56,882	580.24%
880330 Εξαρτήματα από αεροπλάνα και ελικόπτερα	18,372	16,822	20,680	20,026	31,912	33,852	6.08%
871640 Ρυμουλκούμενα και ημιρυμουλκούμενα, μ.α.κ.	0	0	0	0	0	31,360	N/A
30269 Ψάρια, με εξαίρεση τα φιλέτα, τα σκώτια και τα αυγά αυτών, νωπά ή διατηρημένα	7,428	9,659	12,646	13,427	16,680	24,879	49.15%
741110 Σωλήνες κάθε είδους από καθαρό χαλκό	23,456	9,812	10,165	2,416	7,936	22,843	187.84%

40690 Τυριά, περιλαμβάνονται το Cheddar και το Colby	14,776	19,736	18,558	20,845	20,445	22,290	9.02%
271220 Παραφίνη περιεκτικότητας σε λάδι < 0,75%	0	0	0	8,968	13,586	21,395	57.48%
253010 Βερμικουλίτης, περλίτης και χλωρίτες (χημικές ουσίες)	8,406	8,837	15,504	17,500	16,742	19,728	17.84%
853340 Διάφορες αντιστάσεις (ηλεκτρικές) συμπεριλαμβάνονται οι ροοστάτες και τα ποτενσιόμετρα	0	0	2	0	9,422	19,207	103.85%
200870 Ροδάκινα, συμπεριλαμβάνονται τα νεκταρίνια, παρασκευασμένα ή διατηρημένα αλλιώς σε ζαχαρούχο διάλυμα (κομπόστα)	15,139	23,887	8,073	4,525	17,879	18,955	6.02%
150910 Ελαιόλαδο και κλάσματα αυτού, παρθένο, μη χημικά τροποποιημένο	17,261	22,579	18,796	17,594	16,935	17,361	2.52%
853630 Ηλεκτρικές συσκευές για την προστασία των ηλεκτρικών κυκλωμάτων για ισχύ που δεν υπερβάνει τα 1,000 V, μ.α.κ.	1,182	638	1,145	1,880	6,124	16,762	173.71%
540720 Υφάσματα από νήματα συνθετικών ινών	18,228	16,722	14,997	9,144	9,533	10,737	12.63%
854430 Μονωμένα σείτ καλωδίων για χρήση σε αυτοκίνητα, αεροπλάνα και πλοία	9,856	8,642	10,442	7,397	9,761	10,704	9.66%

220421 Οίνοι από φρέσκα σταφύλια (πλην αφρωδών) και μούστος προ ζύμωσης, με προσθήκη αλκοόλ και σε συσκευασίες μικρότερες ή ίσες των 2 L	8,154	10,227	9,849	8,408	9,475	10,008	5.63%
680291 Λαξευμένοι ή οικοδομικοί λίθοι από μάρμαρο, τραβερτίνη και αλάβαστρο	19,806	23,570	20,706	13,048	7,965	9,295	16.70%
200599 Λαχανικά παρασκευασμένα ή διατηρημένα χωρίς ξύδι ή οξικό οξύ, μ.α.κ., κατεψυγμένα (εξαιρείται η κλάση 20.06)	0	6,759	7,975	9,921	5,279	8,999	70.47%
430310 Ενδύματα και άλλα είδη από γουνοδέρματα	10,288	5,130	5,108	8,726	4,538	6,000	32.22%
Επιμέρους Σύνολο (25 πρώτα)	396,191	702,322	595,303	589,488	559,450	672,764	20.25%
Μερίδιο 25 πρώτων επί συνολικών εξαγωγών	41.05%	58.87%	59.60%	70.13%	70.15%	77.80%	240.28%
Λοιπά Προϊόντα (σύνολο)	568,911	490,611	403,553	251,104	238,058	191,970	-19.36%
Γενικό Σύνολο Εξαγωγών	965,102	1,192,933	998,856	840,592	797,507	864,734	8.43%

*United States International Trade Commission (US ITC), επεξεργασία Γραφείο OEY

Στις 25 υπό εξέταση κατηγορίες²⁰ τα βιομηχανικά προϊόντα και τα προϊόντα βαριάς και ελαφράς επεξεργασίας²¹ αποτέλεσαν το 2011 το 74,26% των εξαγωγών μας, εμφανίζοντας πολύ μικρή συρρίκνωση, μικρότερη της μίας ποσοστιαίας μονάδας (-0,75% μεταξύ 2010-2011) σε σχέση με τα αμέσως προηγούμενα έτη (74,82% και 76,66% σε σχέση με το 2010 και το 2009 αντίστοιχα· συρρίκνωση της τάξης του -2,39% μεταξύ 2009-2010 και ανεπαίσθητη αύξηση 0,05% μεταξύ 2008-2009), ενώ τα αγροτικά προϊόντα²² αντικατόπτριζαν ποσοστό 25,74% των συνολικών μας εξαγωγών για το 2011 (συγκριτικά: 25,18% το 2010 και 23,34% το 2009), σημειώνοντας θεαματική αύξηση (+10,86% μεταξύ 2010-2011), ανακάμπτοντας σημαντικά από τη μεγάλη συρρίκνωση της περιόδου 2008-2009 (-15,99%). Ο Πίνακας 13 που ακολουθεί, παρουσιάζει συνοπτικά το μίγμα βιομηχανικών/βαριά και ελαφρά επεξεργασμένων και αγροτικών προϊόντων μεταξύ των πρώτων 25 υπό εξέταση κατηγοριών, στην απόλυτη και ποσοστιαία εξέλιξή τους εντός της προηγούμενης δετίας, καθώς και ως μερίδιο των συνολικών μας εξαγωγών προς ΗΠΑ.

²⁰ Εξαιρουμένων των κατηγορικών «αντίκες ηλικίας άνω των 100 ετών» (θέση 17η)

²¹ Ξυραφάκια, αγωγοί πετρελαίου/ΦΑ, ελάσματα αλουμινίου, ελαφρά βιομηχανικά έλαια, μέρη αεροπλάνων/ελικοπτέρων, ρυμουλκούμενα ή ημιρυμουλκούμενα μ.α.κ., χημικά προϊόντα, ηλεκτρικές συσκευές, ηλεκτρικές αντιστάσεις, σεν καλωδίων και πυρομαχικά διαφόρων ειδών, οικοδομικοί λίθοι και προϊόντα μαρμάρου, ενδύματα, παραφίνη

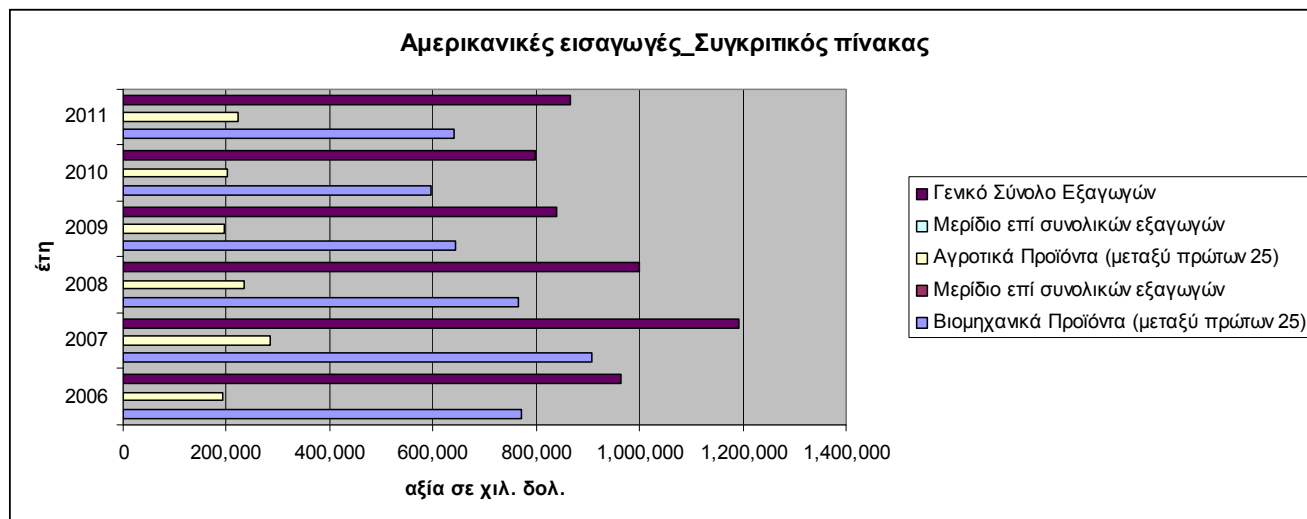
²² Παρασκευασμένες ελιές, τυριά, ροδάκινα (κομπόστα), παρθένο ελαιόλαδο, ψάρια, νωπά παρασκευασμένα και διατηρημένα λαχανικά, κρασιά (πλην αφρωδών)

ΠΙΝΑΚΑΣ 13: Μείγμα βιομηχανικών-αγροτικών προϊόντων μεταξύ πρώτων 25 κατηγοριών εξαγωγών μας προς ΗΠΑ, 2005-2010

ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΑΠΟ ΕΛΛΑΔΑ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ									
Ετήσια στοιχεία (σε χιλ. δολάρια)									
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	% Μεταβολή		
							2008-2009	2009-2010	2010-2011
Γενικό Σύνολο Εξαγωγών	965,102	1,192,933	998,856	840,592	797,507	864,734	-15.84%	-5.13%	8.43%
Βιομηχανικά Προϊόντα (μεταξύ πρώτων 25)	772,501	909,099	765,294	644,369	596,707	642,135	-15.80%	-7.40%	7.61%
Μερίδιο επί συνολικών Εξαγωγών	80.04%	76.21%	76.62%	76.66%	74.82%	74.26%	0.05%	-2.39%	-0.75%
Αγροτικά Προϊόντα (μεταξύ πρώτων 25)	192,601	283,834	233,562	196,223	200,800	222,598	-15.99%	2.33%	10.86%
Μερίδιο επί συνολικών εξαγωγών	19.96%	23.79%	23.38%	23.34%	25.18%	25.74%	-0.17%	7.86%	2.24%

*United States International Trade Commission (US ITC), επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ

Γράφημα 19: Μείγμα βιομηχανικών-αγροτικών προϊόντων μεταξύ πρώτων 25 κατηγοριών εξαγωγών μας προς ΗΠΑ, 2005-2010

Πρέπει βεβαίως να σημειωθεί ότι τα κύρια βιομηχανικά προϊόντα των ελληνικών εξαγωγών στις ΗΠΑ είναι συνολικά χαμηλής προστιθέμενης αξίας, καθώς απουσιάζουν προϊόντα βαριάς/σύνθετης επεξεργασίας (πχ. προηγμένος μηχανολογικός εξοπλισμός, βαρέα οχήματα κλπ) όπως επίσης και προϊόντα που ενσωματώνουν καινοτομία/υψηλή τεχνολογία (υπολογιστικά και τηλεπικοινωνιακά συστήματα, ηλεκτρονικός εξοπλισμός κλπ).

Τέλος, όσον αφορά τη βαρύτητα των επιμέρους κατηγοριών ως προς το σύνολο των εξαγωγών μας προς τις ΗΠΑ, παρατηρούμε ότι καμία κατηγορία δεν συγκεντρώνει υπερβολικά υψηλό μερίδιο επί του συνόλου και η διασπορά μεριδίων μεταξύ των προϊόντων είναι σημαντική. Η κυριότερη εξαγωγική μας κατηγορία, ήτοι οι ελιές, αντικατόπτριζε το 2010 μόλις το 11,5% του συνόλου των εξαγωγών μας, αν και διατηρεί σταθερά ανοδική πορεία. Αντίστοιχα, οι επόμενες κατηγορίες μεταξύ των 5 πρώτων εξαγωγίμων προϊόντων μας συγκεντρώνουν μερίδια 10,7%, 6,6%, 6,1% και 4,8% του συνόλου. Στην ίδια κατεύθυνση, το 77,8% που συγκέντρωσαν το 2011 οι 25 πρώτες κατηγορίες εξαγωγών, αντικατοπτρίζει σε γενικές γραμμές ικανοποιητική διασπορά στις εξαγωγές προϊόντων μας προς τις ΗΠΑ, ενώ στη μέγιστη τιμή του, το 2007 (αξία 702,3 εκ. δολ.), το μερίδιο των πρώτων 25 κατηγοριών επί του συνόλου μόλις αγγίζει το 59%. Έτσι, συνολικά οι εξαγωγές μας προς ΗΠΑ, τουλάχιστον κατά την τελευταία δετία, δεν εμφανίζουν ισχυρά φαινόμενα υπερσυγκέντρωσης, είτε ως προς συγκεκριμένη κατηγορία ή κατηγορίες, είτε ως προς τη συνολική διασπορά των μεριδίων, μεταξύ των πρώτων εξαγωγικών μας κατηγοριών. Εν τούτοις, αξίζει να σημειωθεί η θετική πορεία των παραδοσιακά ισχυρών κλάδων της ελληνικής οικονομίας, εκείνων των αγροτικών προϊόντων (222,5 εκατ. δολ. ή 25,7% επί των συνολικών εξαγωγών μας το 2011 – υψηλότερο μερίδιο επί του συνόλου αλλά τρίτη μέγιστη τιμή αξίας στην εξεταζόμενη περίοδο).

1.3 Βασικός ανταγωνισμός σε κύρια ελληνικά εξαγωγίμα προϊόντα

Ο Πίνακας που ακολουθεί (Πίνακας 14) απεικονίζει τις 10 πρώτες κατηγορίες προϊόντων που εξήχθησαν από Ελλάδα προς τις ΗΠΑ (έτος βάσης το 2011), καθώς και τους κύριους ανταγωνιστές αυτών.²³

Στα πρώτα αυτά 10 προϊόντα, το ελληνικό μερίδιο επί των συνολικών αμερικανικών εισαγωγών στις συγκεκριμένες κατηγορίες ποικίλει, το 2011 από μόλις 0,35% (εξαρτήματα πτητικών μέσων, HTS: 880330), έως 35,63% (ρυμουλκούμενα και ημιρυμουλκούμενα, HTS: 871640).²⁴ Επικεντρώνοντας στις κατηγορίες με αξιοσημείωτο μερίδιο για τις ελληνικές εξαγωγές, σημειώνουμε ότι:

-Στην κυριότερη εξαγωγική μας κατηγορία για το 2011, ήτοι τις ελιές (HTS: 200570), η Ελλάδα κατατάχθηκε 2^η, με μερίδιο 25,26%, με σημαντική διαφορά ωστόσο πίσω από την Ισπανία (197,6 έναντι 99,6 εκατ. δολ. αντίστοιχα), αλλά αξιοσημείωτο προβάδισμα ως προς την αξία των εξαγωγών από τους λοιπούς προμηθευτές των ΗΠΑ (Μαρόκο 40,6 εκ. δολ., Ιταλία 13,8 εκ. δολ., Αργεντινή 10,5 και Τουρκία 10,2 εκατ. δολ.). Εν τούτοις, παρά την σημαντική αύξηση των εξαγωγών μας προς ΗΠΑ (13,74% και 15,57% επί συνόλου κατηγορίας), η Ιταλία (4^η θέση) και η Τουρκία (6^η), σημείωσαν δυναμική αύξηση μεταξύ 2010 και 2011 (10,12% και 17,16% αντίστοιχα), ενώ η Ισπανία που παραμένει ο κύριος προμηθευτής των ΗΠΑ εμφάνισε αρνητική τάση (-5,27%).

-Στην κατηγορία των αγωγών πετρελαίου/ΦΑ από σίδηρο ή χάλυβα (HTS: 730512), όπου η Ελλάδα κατέχει την 2^η θέση μετά από δύο χρόνια σημαντικότητας κάμψης με σχεδόν υπερδιπλάσιο ποσοστό μεριδίου (21,55% έναντι 9,12% το 2010) και ποσοστό αύξησης 580,24% τα δύο τελευταία χρόνια, η συνολική αξία των εισαγωγών των ΗΠΑ είναι χαμηλή (μόλις 263,9 εκατ. δολ. το 2011, εκ των οποίων τα 56,88 εκατ. αφορούν εισαγωγές από τη χώρα μας).

-Στα ξυραφάκια (HTS: 821210), με μερίδιο 5,82% και εξαγωγές της τάξης των 92,8 εκατ. δολ. το 2011 (16,4+% σε σχέση με το 2009), η Ελλάδα κατέχει την 3^η θέση πίσω από το Μεξικό και την Κίνα. Η συγκεκριμένη κατηγορία ήταν η 2^η σημαντικότερη για τις εξαγωγές μας προς τις ΗΠΑ κατά το 2011 και 2010.

-Αξιοσημείωτη είναι η εμφάνιση της κατηγορίας των (ημι-)ρυμουλκούμενων (HTS: 871640) στη 2^η θέση των χωρών προμηθευτών της αμερικανικής αγοράς.

²³ Η θέση της χώρας μας αντίστοιχη με τη σειρά κατάταξής της, στην εκάστοτε κατηγορία προϊόντων, πλην των περιπτώσεων όπου η σειρά αναγράφεται σε παρένθεση

²⁴ Δεν λαμβάνουμε υπό εξέταση την κατηγορία HTS 980100.

-Τέλος, με μερίδιο 10,4% η Ελλάδα ήταν ο 3^{ος} κυριότερος προμηθευτής της αμερικανικής αγοράς σε ψάρια (**HTS: 030269**), μετά το Μεξικό και τον Καναδά, αλλά με σημαντική αύξηση των εξαγωγών τα τελευταία δύο χρόνια (49,1%).

Σημειώνεται ωστόσο, ότι στα τρία προϊόντα με τη μεγαλύτερη συνολική αξία εισαγωγών για τις ΗΠΑ,²⁵ μεταξύ των 10 υπό εξέταση κατηγοριών, η Ελλάδα είχε χαμηλή διείσδυση και περιορισμένα μερίδια το 2011:

-Στα εξαρτήματα αεροπλάνων/ελικοπτέρων (**HTS: 880330**), συνολικής αξίας 9,7 τρις, η Ελλάδα ήταν στην 24^η θέση το 2011, με εξαγωγές περίπου 34 εκατ. δολ. και μερίδιο 0,35%. Οι αμερικανικές εισαγωγές στην κατηγορία αυτή αυξάνονται σταθερά κατά την τελευταία δετία (από 5,7 δις το 2006 σε 9,7 δις το 2011, +16,6% μεταξύ 2010 και 2011), με την Ιαπωνία, το Ην. Βασίλειο και τον Καναδά να είναι σταθερά και με διαφορά οι 3 πρώτοι προμηθευτές των ΗΠΑ. Το 2011 το ελληνικό μερίδιο στην κατηγορία εμφάνισε κάμψη -9%.

-Στα βιομηχανικά προϊόντα αλουμινίου (φύλλα, πλάκες, ταινίες κλπ. **-HTS: 760612**) η Ελλάδα με εξαγωγές περίπου 53,2 εκατ. δολ. το 2011 ήταν ο 8^{ος} κυριότερος εμπορικός εταίρος των ΗΠΑ, ικανοποιώντας το 2,6% περίπου των συνολικών αναγκών της αμερικανικής αγοράς, συνολικής αξίας περίπου 2 τρις δολ.

-Στην κατηγορία των τυριών (**HTS: 040690**), με συνολική αξία εισαγωγών 970 εκ. δολ. το 2011, η Ελλάδα ήταν ο 34^{ος} προμηθευτής της αμερικανικής αγοράς, με μερίδιο μόλις 2,3%.

²⁵ Δεν λαμβάνουμε υπό εξέταση την κατηγορία HTS 980100.

ΠΙΝΑΚΑΣ 14: Βασικός ανταγωνισμός στα 10 κύρια εξαγωγικά μας προϊόντα προς ΗΠΑ (έτος βάσης: 2011)

10 ΚΥΡΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΕΞΑΓΩΓΙΜΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ – ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ								
Ετήσια Στοιχεία (σε χιλ. δολ. ΗΠΑ)								
	ΧΩΡΑ	2006	2007	2008	2009	2010	2011	% Μεταβολή 2010-2011
200570 Ελιές παρασκευασμένες ή διατηρημένες σε ξίδι, μη κατεψυγμένες	Ισπανία	172,454	218,234	233,554	205,126	208,625	197,623	-5.27%
	Ελλάδα	54,394	79,925	80,079	76,783	87,613	99,648	13.74%
	Μαρόκο	29,414	37,638	46,024	32,037	38,889	40,654	4.54%
	Ιταλία	7,290	8,098	11,502	10,257	12,569	13,841	10.12%
	Αργεντινή	16,323	22,523	20,395	18,464	20,481	10,542	-48.53%
	Τουρκία	5,268	8,102	8,800	8,000	8,722	10,219	17.16%
Γενικό σύνολο κατηγορίας		299,912	396,724	428,177	374,432	400,897	394,525	-1.59%
Ελλην. Μερίδιο επί συνόλου		18.14%	20.15%	18.70%	20.51%	21.85%	25.26%	15.57%
821210 Ξυραφάκια	Μεξικό	76,680	80,836	74,438	67,663	96,384	163,536	69.67%
	Κίνα	39,953	55,012	58,324	56,061	85,537	95,499	11.65%
	Ελλάδα	48,912	76,277	57,150	59,943	69,800	92,776	32.92%
	Πολωνία	31,876	23,984	29,149	28,371	33,249	18,199	-45.26%
	Γαλλία	15,107	10,405	11,642	8,444	10,284	14,375	39.78%
	Βραζιλία	19,132	9,272	6,555	6,930	13,468	9,688	-28.07%
Γενικό σύνολο κατηγορίας		250,282	267,767	257,018	256,468	336,582	422,786	25.61%

<i>Ελλην. Μερίδιο επί συνόλου</i>		19.54%	28.49%	22.24%	23.37%	20.74%	21.94%	5.82%
730512 Αγωγοί πετρελαίου ή φυσικού αερίου, εξωτερικής διαμέτρου > 406,4 mm (16 in.) από σίδηρο ή χάλυβα, συγκολλημένοι κατά μήκος	Καναδάς	14,749	72,435	58,602	35,117	8,391	74,619	789.27%
	Ελλάδα	13,966	24,783	25,937	3,062	8,362	56,882	580.24%
	Ιαπωνία	19,653	28,048	49,409	32,636	22,086	47,522	115.17%
	Κορέα	31,373	28,003	46,965	25,150	18,624	40,349	116.65%
	Γερμανία	2,409	33,615	22,690	16,490	11,813	25,006	111.68%
	Κίνα	15,949	13,329	51,062	2,143	12,149	14,390	18.45%
	H.B.	7,690	0	0	1,673	988	3,133	217.11%
<i>Γενικό σύνολο κατηγορίας</i>		111,114	204,456	258,268	116,398	91,658	263,895	187.91%
<i>Ελλην. Μερίδιο επί συνόλου</i>		12.57%	12.12%	10.04%	2.63%	9.12%	21.55%	136.27%
760612 Κράμα αλουμινίου σε ορθογώνια φύλλα, πλάκες και ταινίες > 0,2 mm πάχος	Καναδάς	1,289,097	1,109,775	976,770	491,964	737,897	805,285	9.13%
	Γερμανία	252,542	232,440	254,390	181,422	180,492	235,057	30.23%
	Ινδονησία	84,716	121,259	86,416	32,354	151,439	196,838	29.98%
	Νότιος Αφρική	168,574	158,965	154,012	97,189	156,046	190,246	21.92%
	Κίνα	68,743	133,202	132,524	27,728	125,596	165,046	31.41%
	Αυστρία	66,974	83,713	95,098	62,232	72,806	88,966	22.20%
	Μπαχρέιν	46,419	62,832	62,920	28,116	47,436	63,395	33.64%
	Ελλάδα	72,783	47,993	33,002	39,161	66,439	53,176	-19.96%
	Βραζιλία	85,779	78,266	41,281	29,235	33,166	50,703	52.88%
<i>Γενικό σύνολο κατηγορίας</i>		2,604,988	2,447,377	2,162,991	1,127,581	1,743,551	2,024,241	16.10%
<i>Ελλην. Μερίδιο επί συνόλου</i>		2.79%	1.96%	1.53%	3.47%	3.81%	2.63%	-31.06%
980100 Εισαγωγές ειδών που	Καναδάς	8,233,776	8,132,644	8,074,016	6,403,552	6,779,457	7,572,767	11.70%
	Ολλανδία	1,269,995	1,972,823	3,178,278	3,489,571	4,628,509	4,983,443	7.67%

προέρχονται από επιστροφές, καθώς και εισαγωγές ζώων που εξήχθησαν και επεστράφησαν εντός οκταμήνου .	Μεξικό	4,398,953	4,833,665	4,728,200	4,200,883	4,779,292	4,655,615	-2.59%
	Η.Β.	2,137,809	2,478,273	2,263,033	2,297,926	2,350,439	2,326,349	-1.02%
	Γερμανία	1,745,850	1,860,126	1,571,420	1,462,140	1,630,676	1,902,824	16.69%
	Ιαπωνία	2,819,240	2,568,805	2,002,037	1,960,103	2,014,867	1,723,062	-14.48%
	Γαλλία	965,839	942,035	1,182,730	1,715,385	1,858,903	1,658,628	-10.77%
	Ελλάδα (54 ^η)	18,181	30,641	11,657	136,137	59,173	41,731	-29.48%
Γενικό σύνολο κατηγορίας		34,971,384	35,872,697	37,359,761	34,474,105	38,414,596	41,308,505	7.53%
Ελλην. Μερίδιο επί συνόλου		0.05%	0.05%	0.06%	0.06%	0.08%	0.08%	80.70%
880330 Εξαρτήματα από αεροπλάνα και ελικόπτερα	Ιαπωνία	1,427,306	1,838,402	1,643,609	1,977,827	2,069,067	2,554,136	23.44%
	Η.Β.	1,046,128	1,365,320	1,514,462	1,220,327	1,185,240	1,280,173	8.01%
	Καναδάς	777,598	942,419	878,968	886,815	950,285	1,030,047	8.39%
	Γαλλία	463,677	546,046	705,032	721,495	818,752	719,601	-12.11%
	Ιταλία	200,809	288,310	340,688	403,877	548,297	599,785	9.39%
	Μεξικό	47,134	105,110	197,900	207,153	271,386	430,300	58.56%
	Κορέα	209,466	246,536	210,803	267,909	335,707	359,968	7.23%
	Κίνα	128,731	174,708	187,257	217,146	266,567	359,218	34.76%
	Αυστραλία	129,626	166,791	163,893	155,239	154,647	317,605	105.37%
	Γερμανία	178,406	223,314	275,447	281,349	271,826	279,178	2.70%
	Τουρκία (14 ^η)	67,219	79,279	88,474	121,826	141,880	151,629	6.87%
	Ισπανία (15 ^η)	76,077	106,205	115,649	109,466	122,588	112,841	-7.95%
	Greece (25 ^η)	18,372	16,822	20,680	20,026	31,912	33,852	6.08%
Γενικό σύνολο κατηγορίας		5,719,291	7,180,442	7,454,247	7,662,904	8,316,426	9,694,287	16.57%
Ελλην. Μερίδιο επί συνόλου		0.32%	0.23%	0.28%	0.26%	0.38%	0.35%	-9.00%
871640	Καναδάς	38,351	58,650	42,784	31,443	28,654	32,548	13.59%

Ρυμουλκούμενα και ημιρυμουλκούμενα, μ.α.κ.	Ελλάδα	0	0	0	0	0	31,360	N/A
	Κίνα	30,416	35,802	51,689	14,098	15,348	19,426	26.57%
	Γαλλία	2	676	296	0	574	1,229	114.11%
	Μεξικό	17,103	25,548	24,356	3,914	824	1,091	32.40%
	Γερμανία	867	1,128	5,865	2,766	2,025	1,003	-50.47%
	Τουρκία (11 ^η)	0	0	0	0	0	67	N/A
	Ιταλία (21 ^η)	39	17	26	2	220	23	-89.55%
Γενικό σύνολο κατηγορίας		88,868	126,403	125,808	53,657	49,170	88,017	79.01%
Ελλην. Μερίδιο επί συνόλου		0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	35.63%	N/A
30269 Ψάρια, με εξαίρεση τα φιλέτα, τα συκώτια και τα αυγά αυτών, νωπά ή διατηρημένα	Μεξικό	39,253	40,591	40,150	39,213	44,890	46,881	4.44%
	Καναδάς	44,934	36,413	38,218	30,810	33,855	35,354	4.43%
	Ελλάδα	7,428	9,659	12,646	13,427	16,680	24,879	49.15%
	Εκουαδόρ	24,762	25,525	17,286	12,595	20,790	20,680	-0.53%
	Παναμάς	38,833	20,149	18,824	16,579	20,695	20,494	-0.97%
	Νικαράγουα	10,769	11,683	12,174	11,316	15,099	14,491	-4.03%
	Γουατεμάλα	2,461	2,791	6,072	6,367	4,170	11,819	183.43%
	Ιαπωνία	11,617	10,122	10,277	7,416	12,104	10,931	-9.69%
	Νέα Ζηλανδία (11 ^η)	8,856	9,696	8,301	6,541	6,957	5,565	-20.01%
	Κύπρος (14 ^η)	498	507	287	31	0	2,814	N/A
Γενικό σύνολο κατηγορίας		270,153	220,472	207,360	183,683	220,349	238,925	8.43%
Ελλην. Μερίδιο επί συνόλου		2.75%	4.38%	6.10%	7.31%	7.57%	10.41%	37.56%
741110 Σωλήνες κάθε είδους	Καναδάς	86,842	65,519	80,837	55,885	115,902	163,583	41.14%
	Κορέα	28,273	32,057	34,991	14,326	56,409	109,972	94.95%

από καθαρό χαλκό	Κίνα	302,221	340,787	433,487	233,644	153,897	93,421	-39.30%
	Μαλαισία	81,304	100,513	62,519	31,348	85,058	89,923	5.72%
	Βιετνάμ	0	0	0	0	23,369	55,064	135.63%
	Ελλάδα	23,456	9,812	10,165	2,416	7,936	22,843	187.84%
	Γερμανία	19,766	24,620	25,872	14,317	15,880	20,848	31.28%
	Μεξικό	279,164	284,966	282,292	136,910	123,813	18,191	-85.31%
	Χιλή	13,648	9,435	14,144	3,997	7,541	13,787	82.83%
	Ιταλία (13 ^η)	402	104	270	256	676	2,455	263.17%
	Σερβία (15 ^η)	0	0	0	57	43	720	1574.42%
Γενικό σύνολο κατηγορίας		900,408	931,226	985,794	504,306	605,619	608,494	0.47%
Ελλην. Μερίδιο επί συνόλου		2.61%	1.05%	1.03%	0.48%	1.31%	3.75%	186.48%
40690 Τυριά, περιλαμβάνονται το Cheddar και το Colby	Ιταλία	235,894	294,312	317,755	259,563	268,223	300,387	11.99%
	Γαλλία	129,523	141,338	145,604	135,498	134,267	168,538	25.52%
	Ολλανδία	50,753	55,647	61,716	47,950	51,252	65,485	27.77%
	Ελβετία	43,656	48,806	55,315	48,097	59,952	59,583	-0.62%
	Ισπανία	29,843	37,073	42,114	39,893	45,207	53,129	17.52%
	Νορβηγία	34,937	39,517	39,990	40,064	40,275	36,096	-10.38%
	Δανία	45,613	48,587	47,818	31,652	30,831	33,650	9.14%
	Ελλάδα (11 ^η)	14,776	19,736	18,558	20,845	20,445	22,290	9.02%
	Βουλγαρία (15 ^η)	11,759	10,282	16,105	12,633	9,230	12,044	30.49%
Γενικό σύνολο κατηγορίας		931,157	1,011,618	1,076,226	922,163	876,771	969,940	10.63%
Ελλην. Μερίδιο επί συνόλου		1.59%	1.95%	1.72%	2.26%	2.33%	2.30%	84.92%

*United States International Trade Commission (US ITC), επεξεργασία Γραφείο OEY

1.4 Αμερικανικές εισαγωγές και αναδυόμενες ευκαιρίες διείσδυσης για τα ελληνικά εξαγωγίμα προϊόντα

Ο Πίνακας 15 που ακολουθεί παρακολουθεί μια σειρά επιμέρους κατηγοριών προϊόντων (ανάλυση με 4ψήφιο HTS) των αμερικανικών εισαγωγών, στην εξέλιξή τους μεταξύ 2008 και 2011. Συγκεκριμένα, πρόκειται για τις πρώτες 15 κατηγορίες προϊόντων (έτος βάσης: 2011) που εμφανίζουν θετικό πρόσημο (ήτοι αύξηση) το 2011.²⁶

Από τον Πίνακα γίνεται προφανές ότι, τουλάχιστον με βάση την εικόνα που σκιαγραφείται από το 2008 και εξής, υπάρχουν σημαντικές διακυμάνσεις στις εξαγωγές μας, οι οποίες δεν επιτρέπουν βέβαιες εκτιμήσεις για τη μελλοντική πορεία των υπό εξέταση κατηγοριών. Εν τούτοις, διαπιστώνουμε μία εν γένει αύξηση των εξαγωγών μας το 2011, μετά τη δραματική πτώση της περιόδου 2008-2009 (10 εκ των 15 κατηγοριών σημείωσαν μείωση από 100% έως 1,1%), που δικαιολογείται βέβαια μεταξύ άλλων λόγω της κρίσης και της συνεπακόλουθης αδυναμίας της ελληνικής αγοράς. Την περίοδο 2009-2010 μόν 4 εκ των 15 κατηγοριών σημείωσαν μείωση από 60% έως 2,9%.

Πέντε κατηγορίες εξ αυτών αφορούν σε αγροτικά προϊόντα και προϊόντα διατροφής (π.χ. φρούτα και λαχανικά, ψάρια, τυριά, ελαιόλαδο), στα οποία η χώρα μας έχει σχετικό συγκριτικό πλεονέκτημα, διαθέτοντας τόσο επαρκή όγκο παραγωγής, όσο και την απαραίτητη τεχνολογία/τεχνογνωσία. Οι υπόλοιπες κατηγορίες αφορούν ως επί το πλείστον σε βιομηχανικά προϊόντα ελαφράς επεξεργασίας.

Οι μόνες κατηγορίες που εμφανίζουν αξιοσημείωτη αυξητική τάση τα τελευταία τέσσερα χρόνια, με σημαντικό ποσοστό διείσδυσης στην αμερικανική αγορά είναι αυτή των ξυραφιών/HTS4 8212 (32,04% μεταξύ 2010-2011, 17,71% μεταξύ 2009-2010 και 4,81% μεταξύ 2008-2009) και των ιχθυηρών/HTS4 0302 (49,41% μεταξύ 2010-2011, 21,15% μεταξύ 2009-2010 και 14,71% μεταξύ 2008-2009), ενώ η κατηγορία των λαχανικών (HTS4 2005) μετά από τη μείωση, αν και μικρή, της περιόδου 2008-2009 (-1,1%) εμφανίζει την τελευταία τριετία σημαντική αύξηση (7% μεταξύ 2009-2010 και 17% μεταξύ 2010-2011) και σταθερά το μεγαλύτερο μερίδιο εξαγωγών.

Σημειώνουμε εδώ ότι, λόγω απουσίας διακριτής κατηγοριοποίησης για τα οργανικά (βιολογικά) προϊόντα στις ΗΠΑ (σε αντίθεση με την πρακτική της ΕΕ που εφαρμόζεται και στη χώρα μας), τα προϊόντα αυτά εντάσσονται στις αντίστοιχες γενικές κατηγορίες καθιστώντας αδύνατη τη 'μέτρησή' τους. Σύμφωνα με επιμέρους στοιχεία του αμερικανικού Υπουργείου Γεωργίας (US Department of Agriculture) ωστόσο, που έχουν συλλεχθεί από το Γραφείο μας, η στροφή των Αμερικανών καταναλωτών προς τα οργανικά (βιολογικά) είναι αισθητή και οι εισαγωγές προϊόντων που

²⁶ Εξαιρείται η κατηγορία HTS4 8716 (ημι/ρυμουλκούμενα), η οποία εμφάνισε μετρήσιμες εξαγωγές μόλις το 2011.

εντάσσονται στη συγκεκριμένη κατηγορία αυξάνονται σταθερά τα τελευταία χρόνια. Επιπλέον, μετά την υπογραφή της Συμφωνίας εταιρικής σχέσης ΕΕ-ΗΠΑ για το εμπόριο οργανικών προϊόντων, που υπεγράφη στις 15.2.2012 και θα τεθεί σε ισχύ από την 1η Ιουνίου 2012 (βάση της οποίας οργανικά/βιολογικά προϊόντα πιστοποιημένα στην Ευρώπη ή στις ΗΠΑ μπορούν πλέον να πωλούνται εκατέρωθεν ως οργανικά, χωρίς να απαιτούνται ξεχωριστές πιστοποιήσεις, γεγονός που σήμαινε διπλά τέλη, επιθεωρήσεις και γραφειοκρατία) προβλέπονται αύξηση των ευρωπαϊκών εξαγωγών οργανικών προϊόντων εν γένει και καλύτερες ευκαιρίες διείσδυσης για εξωστρεφείς ελληνικές επιχειρήσεις του κλάδου.

Την καλύτερη επίδοση στην υπό εξέταση περίοδο σημείωσαν οι κατηγορίες: των σωλήνων κάθε είδους/**HTS4 7411** (+182,85%), ενώ θεαματική αύξηση τα δύο τελευταία χρόνια παρουσίασαν οι κατηγορίες **HTS 2712** (βαζελίνη, παραφίνη κ.α.), **HTS4 2008** (καρποί και φρούτα), **HTS4 8536** (συσκευές, αντιστάσεις), **HTS4 8544** (σύρματα, καλώδια), και **HTS4 5407** (υφάσματα), με ποσοστό αύξησης 57,5%, 0,9%, 144,2%, 13.7% και 12,3% αντίστοιχα μεταξύ 2010-2011, εν τούτοις με χαμηλό ποσοστό διείσδυσης στην αμερικανική αγορά με εξαίρεση τις αντίκες που κατατάσσονται μεταξύ των δέκα πρώτων εξαγωγίμων προϊόντων μας προς ΗΠΑ (σε όρους αξίας το 2011 περί τα 21,4 εκ., 20,8 εκ., 19 εκ., 16 εκ., 10,8 εκ. δολ. αντίστοιχα).

Τέλος, σημαντική ανάκαμψη παρουσίασε η κατηγορία **HTS4 7305**/σωλήνες κάθε είδους (+67,2% μεταξύ 2010-2011, μετά από δύο συνεχή έτη δραματικής μείωσης), **HTS4 8803**/μέρη από πτητικά μέσα (+6,3%, σημειώνοντας την καλύτερη επίδοση της κατηγορίας την τελευταία τετραετία, σε όρους αξίας 33,9 εκ. δολ.), **HTS4 0406**/τυριά (+9% μεταξύ 2010-2011, σημειώνοντας την καλύτερη επίδοση της κατηγορίας την τελευταία τετραετία, σε όρους αξίας 22,3 εκ. δολ.), των ορυκτών υλών/**HTS4 2530** (17,9% μεταξύ 2010-2011, σημειώνοντας την καλύτερη επίδοση της κατηγορίας την τελευταία τετραετία, σε όρους αξίας 19,7 εκ. δολ.), των διαφόρων αντιστάσεων/**HTS4 8533** (+103,77% μεταξύ 2010-2011, με υπερδιπλασιασμό σχεδόν των εξαγωγών, σε όρους αξίας 19,2 εκ. δολ.).

Τέλος, η κατηγορία του ελαιολάδου (**HTS4 1509**) εμφάνισε μεν μικρή αύξηση την υπό εξέταση περίοδο (+0,7%), αλλά και τη δεύτερη χαμηλότερη επίδοση την τελευταία τετραετία (σε όρους αξίας 17,6 εκ. το 2011 και 17,5 το 2010, από 19,3 εκ. το 2008 και 18,9 εκ. δολ. το 2009).

Επισημαίνουμε ότι υπάρχουν αξιοσημείωτες ευκαιρίες βελτίωσης της υπάρχουσας διείσδυσης και αύξησης του όγκου των εξαγωγών μας προς τις ΗΠΑ, με την κατάλληλη εξαγωγική στόχευση και στρατηγική.

ΠΙΝΑΚΑΣ 15: Κατηγορίες αμερικανικών εισαγωγών με αυξητικές τάσεις μεταξύ 2008-2011 (έτος βάσης: 2011)

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΜΕ ΘΕΤΙΚΗ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΜΕΤΑΞΥ 2008-2011 <i>(τετραψήφια ανάλυση HTS)</i> Ετήσια Στοιχεία <i>(σε χιλ. δολάρια ΗΠΑ)</i>							
HTS4	2008	2009	2010	2011	% 2008-2009	% 2009-2010	% 2010-2011
2005 Λαχανικά, εκτός από ντομάτες, μανιτάρια κλπ, παρασκευασμένα ή αλλιώς διατηρημένα, χωρίς ξύδι ή οξικό οξύ, όχι κατεψυγμένα	89,037	88,059	94,269	110,346	-1.10%	7.05%	17.05%
8212 Ξυράφια και οι λεπίδες τους (στις οποίες περιλαμβάνονται και οι ημιτελείς λεπίδες σε ταινίες)	57,352	60,110	70,758	93,426	4.81%	17.71%	32.04%
7305 Σωλήνες κάθε είδους, εξωτερικής διαμέτρου > 406,4 mm (16 in.), σιδήρου ή χάλυβα, συγκολλημένοι κατά μήκος	227,351	94,449	37,789	63,189	-58.46%	-59.99%	67.22%
8803 Μέρη από αεροπλάνα και άλλα πτητικά μέσα	20,781	20,132	31,912	33,923	-3.12%	58.51%	6.30%
302 Ψάρια (εκτός από φιλέτα και άλλη σάρκα ψαριών), συκώτια, αυγά και σπέρματα ψαριών, νωπά ή κατεψυγμένα	12,661	14,523	17,595	26,289	14.71%	21.15%	49.41%

7411 Σωλήνες κάθε είδους από καθαρό χαλκό	10,852	2,670	8,227	23,270	-75.40%	208.1%	182.85%
0406 Τυριά, πηγμένο γάλα για τυρί	18,588	21,065	20,450	22,295	13.33%	-2.92%	9.02%
2712 Βαζελίνη, παραφίνη και άλλα ορυκτά κεριά και παρόμοια προϊόντα	0	8,968	13,586	21,395	N/A	51.49%	57.48%
2008 Καρποί και φρούτα και άλλα βρώσιμα μέρη φυτών, αλλιώς παρασκευασμένα ή διατηρημένα, με ή χωρίς προσθήκη ζάχαρης ή άλλων γλυκαντικών ή αλκοόλης, που δεν κατονομάζονται ούτε περιλαμβάνονται αλλού	10,599	5,737	20,656	20,842	-45.87%	260.0%	0.90%
2530 Ορυκτές ύλες MINERAL SUBSTANCES NESOI	15,504	17,500	16,757	19,760	12.87%	-4.25%	17.92%
8533 Διάφορες αντιστάσεις (ηλεκτρικές) συμπεριλαμβάνονται οι ροοστάτες και τα ποτενσιόμετρα	2	0	9,437	19,230	-100%	N/A	103.77%
8536 Συσκευές, αντιστάσεις κλπ , για τάση που δεν υπερβαίνει τα 1000 V	2,761	2,434	7,763	18,955	-11.84%	218.9%	144.17%
1509 Ελαιόλαδο και κλάσματα αυτού, παρθένο, μη χημικά τροποποιημένο	19,340	18,953	17,520	17,643	-2.00%	-7.56%	0.70%

8544 Σύρματα, καλώδια (στα οποία περιλαμβάνονται και τα ομοαξονικά καλώδια) και άλλοι αγωγοί με ηλεκτρική μόνωση (έστω και βερνικωμένα ή ανοδικώς οξειδωμένα), εφοδιασμένα ή όχι με τεμάχια	14,193	10,005	13,985	15,903	-29.51%	39.78%	13.71%
5407 Υφάσματα από νήματα από συνθετικές ίνες συνεχείς (στα οποία περιλαμβάνονται και μονόινα πάνω των 67 decitex, λουρίδες και παρόμοιες μορφές από τεχνητές υφαντικές ύλες, των οποίων το ορατό πλάτος δεν υπερβαίνει τα 5mm	14,998	9,209	9,588	10,773	-38.60%	4.12%	12.36%
Επιμέρους σύνολο	745,654	701,679	661,458	776,647	-5.90%	-5.73%	17.41%
Λοιπά προϊόντα	253,202	138,913	136,049	88,087	-45.14%	-2.06%	-35.25%
Σύνολο αμερικανικών εισαγωγών	998,856	840,592	797,507	864,734	-15.8%	-5.13%	8.43%

*United States International Trade Commission (US ITC), επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ

1.5 Αμερικανικές εξαγωγές προς Ελλάδα (κύριες κατηγορίες προϊόντων)

Ο Πίνακας που ακολουθεί (Πίνακας 16) παρουσιάζει τις σημαντικότερες σε αξία κατηγορίες αμερικανικών προϊόντων που εξήχθησαν στην Ελλάδα την τελευταία δετία, με έτος βάσης το 2011. Σημειώνουμε ότι τα προϊόντα αυτά αποτέλεσαν σχεδόν το 63% των αμερικανικών εξαγωγών προς τη χώρα μας κατά το παρελθόν έτος (έναντι 47,78% το 2010, 27,21% το 2009, 46,04% το 2008, 23,12% το 2007 και 42,77% το 2006). Επίσης, η συνολική αξία των 30 αυτών επιμέρους κατηγοριών παρουσιάζει το 2011 αύξηση της τάξης του 28% περίπου σε σχέση με το προηγούμενο έτος, ενώ οι λοιπές κατηγορίες προϊόντων κινήθηκαν μειωτικά μεταξύ 2010 και 2011 (-30% περίπου). Τέλος, βάσει των στοιχείων αυτών, οι εισαγωγές αμερικανικών προϊόντων στο σύνολό τους εμφανίζουν μικρή συρρίκνωση 2,1% το 2011 σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

Οι δέκα πρώτες κατηγορίες είναι βιομηχανικά προϊόντα, με τα περισσότερα από αυτά να αποτελούν επίσης αγαθά υψηλής έως εξαιρετικά υψηλής προστιθέμενης αξίας (ενδεικτικά στις θέσεις 1 και 2 πετρέλαιο/ βιομηχανικά παράγωγα πετρελαίου και μέρη αεροπλάνων ή ελικοπτέρων).

Συνολικά, μεταξύ των 30 πρώτων κατηγοριών, 26 αφορούν σε βιομηχανικά προϊόντα και προϊόντα ελαφράς επεξεργασίας, 2 σε αγροτικά, 2 σε μεταλλευτικά υπολείμματα βιομηχανικής χρήσης (scrap).

Από τα 26 βιομηχανικά προϊόντα, 19 εντάσσονται στην κατηγορία εξαιρετικά υψηλής προστιθέμενης αξίας (π.χ. αεροπλάνα και λοιπά πτητικά μέσα, ιατρικές και διαγνωστικές συσκευές, συσκευές μετάδοσης εικόνας/ήχου/δεδομένων, κινητήρες/στροβιλοκινητήρες, πυρομαχικά και βλήματα διαφόρων τύπων κλπ), καθώς απαιτούν εξειδικευμένη και βαριά επεξεργασία με ταυτόχρονη ενσωμάτωση πολυάριθμων εξαρτημάτων επιμέρους υψηλής αξίας, ενώ 6 προϊόντα είναι ελαφρότερης επεξεργασίας (π.χ. καύσιμο κοκ πετρελαϊκής προέλευσης, λευκασμένο χαρτί και χαρτόνι σε διάφορες τυποποιήσεις, κλπ). Τα 2 αγροτικά προϊόντα είναι τα αμύγδαλα και κουκιά σόγιας.

Ειδική μνεία πρέπει να γίνει στην επιμέρους βαρύτητα, αλλά και τις ετήσιες διακυμάνσεις, της 1^{ης} και 2^{ης} σε αξία κατηγορίες το 2011: Η κατηγορία HTS 271019: πετρέλαιο/ βιομηχανικά παράγωγα πετρελαίου εκτοξεύθηκε από την 29^η θέση το 2010 στην 1^η θέση το 2011 (2.237,57% αύξηση), σημειώνοντας αύξηση της τάξης του 14,14% (τριπλάσια σχεδόν αυξητική μεταβολή από τη δεύτερη κατηγορία). Η δε κατηγορία HTS 880330: μέρη αεροπλάνων ή ελικοπτέρων, διατηρεί σταθερά τη δεύτερη θέση, παρουσιάζοντας ωστόσο συρρίκνωση της τάξης του 28,76% σε σχέση με το 2010 (5,43% αύξηση το 2011, έναντι 7,46% αύξηση το 2010).

Ως προς τις επιμέρους κατηγορίες, παρατηρούμε ότι η κατηγορία καύσιμου κοκ πετρελαϊκής προέλευσης (HTS: 271311) σημείωσε σημαντική συρρίκνωση το 2011 (-26,24,6%), πέφτοντας από την 3^η θέση το 2010 στην 5^η θέση το 2011, ενώ η κατηγορία υπολειμμάτων (scrap) και θραυσμάτων

χαλκού (**HTS 740400**) σημείωσε αύξηση της τάξης του 70,76%, ανεβαίνοντας στην 3^η θέση το 2011 από την 7^η το 2010.

Επίσης, θεαματική αύξηση μεταξύ 2010-2011 παρουσίασαν και οι κατηγορίες **HTS: 300490** (φάρμακα), **HTS: 271011** (ελαφρά έλαια, ορυκτέλαια), **HTS: 840690** (μέρη για ατμολέβητες κ.ά. ατμοστρόβιλους), **HTS: 880390** (οχήματα αέρος), **HTS: 850300** (μέρη ηλεκτροκινητήρων, γεννήτριες, μετατροπείς, συστήματα παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος), **HTS: 854140** (διατάξεις φωτοευαίσθητες με ημιαγωγό, δίοδοι εκπομπής φωτός), **HTS: 842619** (βαρούλκα, γερανοί κλπ) και **HTS: 852910** (κεραίες, ανακλαστήρες και μέρη αυτών) με ποσοστό αύξησης 350,89%, 16.497,44%, 544,31%, 373,87%, 873,38%, 442,81%, 158.640% και 1.431,04% αντίστοιχα.

Τέλος, σημαντική συρρίκνωση, κατά 85,43%, παρουσίασε η κατηγορία **HTS 880000** (αεροπλάνα, πτητικά μέσα και μέρη αυτών), στην 11^η μόλις θέση από την 1^η θέση μεταξύ των τριάντα πρώτων εξαγωγίμων προϊόντων για το 2010, καθώς και η κατηγορία υπολειμμάτων (scrap) και θραυσμάτων σιδήρου (**HTS 720449**) κατά 54,29% (στην 21^η θέση το 2011, από την 9^η το 2010).

ΠΙΝΑΚΑΣ 16: Πρώτες 30 σε αξία κατηγορίες αμερικανικών εξαγωγών στην Ελλάδα (έτος βάσης: 2011)

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ – ΠΡΟΪΟΝΤΑ							
Ετήσια στοιχεία (σε χιλ. δολ. ΗΠΑ)							
HTS κατηγορία	2006	2007	2008	2009	2010	2011	% Μεταβολή 2010-2011
271019 Πετρέλαιο και βαρέα έλαια από ασφαλτούχα ορυκτά	165,686	4,229	230,553	112,807	6,553	153,181	2237.57%
% συνόλου	10.66%	0.20%	11.93%	4.56%	0.59%	14.14%	
880330 Μέρη αεροπλάνων ή ελικοπτέρων	204,498	155,435	168,068	95,545	82,552	58,807	-28.76%
% συνόλου	13.16%	7.36%	8.70%	3.86%	7.46%	5.43%	
740400 Υπολείμματα (scrap) και θράσματα χαλκού	267	20,044	43,806	10,122	26,474	45,208	70.76%
% συνόλου	0.02%	0.95%	2.27%	0.41%	2.39%	4.17%	
841122 Τουρμπίνες ισχύος πάνω από 1,100 KW	2,452	913	0	0	0	42,318	N/A
% συνόλου	0.16%	0.04%	0.00%	0.00%	0.00%	3.91%	
271311 Κοκ πετρελαίου, μη θερμικά επεξεργασμένο	8,050	15,887	20,687	12,170	42,060	31,024	-26.24%

% συνόλου	0.52%	0.75%	1.07%	0.49%	3.80%	2.86%	
988000 Εξαγωγές χαμηλής συνολικής αξίας (<\$2.500 ανά φορτίο/παραγγελία) - εκτίμηση ²⁷	39,272	40,667	46,238	34,987	31,339	28,978	-7.53%
901890 Ιατρικά, χειρουργικά και κτηνιατρικά όργανα και συσκευές, μέρη και αξεσουάρ αυτών	38,230	47,336	51,016	44,726	37,865	25,473	-32.73%
850164 AC γεννήτρια ισχύος <750 KVA	0	0	15,075	92	12,225	21,483	75.73%
300490 Φάρμακα, σε δόσεις, μ.α.κ. (εξαιρούνται εμβόλια, επίδεσμοι κλπ και παρασκευάσματα και φαρμακευτικά είδη)	3,891	3,636	2,808	18,981	4,341	19,573	350.89%
271011 Ελαφρά έλαια και ορυκτέλαια πετρελαίου που εξάγονται από ασφαλτώδη ορυκτά (εκτός ακατεργάστων) που περιέχουν 70% η περισσότερο έλαιο πετρελαίου	244	1,549	7,651	5,163	117	19,419	16497.44%
880000 Αεροπλάνα, πτητικά μέσα και μέρη αυτών	0	0	0	165,476	131,508	19,165	-85.43%
80212 Αμύγδαλα, φρέσκα ή ξηρά	38,514	44,132	33,593	18,482	16,232	18,903	16.46%

²⁷ Σημειώνεται ότι η αξία της συγκεκριμένης κατηγορίας αποτελεί εκτίμηση (όχι ακριβή αποτύπωση) της αμερικανικής στατιστικής υπηρεσίας (US Census) και αφορά σε φορτία/παραγγελίες που εξέρχονται των αμερικανικών τελωνείων προς μία χώρα (τη χώρα μας εν προκειμένω) και έχουν συνολική αξία μικρότερη των 2.500 δολ. ΗΠΑ ανά φορτίο/παραγγελία.

840690 Μέρη για τους ατμολέβητες και άλλους ατμοστρόβιλους	1,634	35	34,911	15,843	2,794	18,002	544.31%
930690 Βόμβες, χειροβομβίδες, τορπίλες, νάρκες, βλήματα κ.ά. πυρομαχικά και μέρη αυτών	81,997	1,668	11,854	25,619	27,155	17,908	-34.05%
430211 Γουνοδέρματα ολόκληρα από βιζόν, με ή χωρίς κεφάλια, ουρές ή πόδια, που δεν έχουν συναρμολογηθεί	7,971	7,440	17,816	5,194	7,581	17,844	135.38%
271312 Κοκ πετρελαίου, μη θερμικά επεξεργασμένο	1,758	6,073	18,687	2,530	8,639	13,910	61.01%
430110 Γουνοδέρματα ακατέργαστα (στα οποία περιλαμβάνονται και κεφάλια, ουρές, πόδια κ.ά. κομμάτια, κατάλληλα για χρήση στην κατασκευή γουνοδερμάτων, βιζόν, ολόκληρα ή χωρίς κεφάλια, ουρές ή πόδια	4,201	7,072	6,510	2,791	8,212	12,550	52.83%
381519 Καταλύτες μ.α.κ.	0	2,094	0	0	0	10,656	#DIV/0!
480411 Χαρτί και χαρτόνια κραφτ, σε κυλίνδρους ή σε φύλλα, αλεύκαστα	3,558	4,239	3,914	5,364	9,464	10,183	7.60%
120100 Κουκιά σόγιας	14	4,519	16,815	7,004	19,579	9,905	-49.41%

720449 Υπολείμματα (scrap) και θραύσματα σιδήρου	51,860	95,422	115,952	46,006	21,593	9,871	-54.29%
880390 Οχήματα αέρος, μ.α.κ. (στα οποία περιλαμβάνονται τα πηδαλιοχούμενα, τα αερόστατα, τα ανεμόπτερα, κλπ) και ο σχετικός εξοπλισμός	620	737	1,009	920	1,940	9,193	373.87%
850300 Μέρη ηλεκτροκινητήρων, γεννήτριες, μετατροπείς στρεφόμενοι ηλεκτρικοί, συστήματα παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος	388	240	5,837	1,582	909	8,848	873.38%
854140 Διατάξεις φωτοευαίσθητες με ημιαγωγό, δίοδοι εκπομπής φωτός	82	129	374	825	1,558	8,457	442.81%
841199 Μέρη αεροστροβίλων (πλην μερών στροβιλοκινητήρων και ελικοστροβιλοκινητήρων)	950	4,426	12,203	8,264	7,249	8,371	15.48%
842619 Βαρούλκα φορτώσεως, γερανοί, κυλιόμενες γερανογέφυρες, γερανογέφυρες - πυλώνες για την εκφόρτωση ή μετακίνηση, γερανογέφυρες, τροχοφόρα φορεία	16	639	32	140	5	7,937	158640.00%

851762 Συσκευές για λήψη, μετατροπή και μετάδοση ή αναπαραγωγή φωνής, εικόνας κ.ά. δεδομένων – περιλαμβάνονται συσκευές σύνδεσης και δρομολόγησης	0	7,887	11,241	12,576	10,022	7,435	-25.81%
852910 Κεραίες και ανακλαστήρες και μέρη αυτών	5,007	3,015	1,468	1,901	480	7,349	1431.04%
840681 Ατμοστρόβιλοι, εμβολοφόροι, με ισχύ που υπερβαίνει τα 40 MW (πλην της προώθησης πλοίων)	0	0	0	13,367	0	7,204	N/A
470321 Χορτοπολτός, λευκασμένος ή ημιλευκασμένος	3,539	8,492	11,335	5,180	10,421	7,146	-31.43%
Επιμέρους Σύνολο	664,698	487,957	889,453	673,657	528,865	676,300	27.88%
Μερίδιο επί συνολικών εξαγωγών	42.77%	23.12%	46.04%	27.21%	47.78%	62.42%	30.63%
Λοιπά Προϊόντα	889,433	1,623,011	1,042,300	1,802,073	577,935	407,140	-29.55%
Γενικό Σύνολο	1,554,131	2,110,968	1,931,753	2,475,730	1,106,800	1,083,440	-2.11%

ΜΕΡΟΣ Γ΄: ΠΟΛΥΜΕΡΗΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Κεφ. 1: Πολυμερές επίπεδο

1.1 Γύρος Ντόχα

Αν και σε λεκτικό επίπεδο οι ΗΠΑ στηρίζουν πάγια την επιτυχή ολοκλήρωση του Γύρου της Ντόχα (πλαίσιο Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου -ΠΟΕ) για τη μείωση του προστατευτισμού και την εξάλειψη των εμποδίων στο παγκόσμιο εμπόριο, η σκληρή αμερικανική στάση στις διαπραγματεύσεις δεν έχει αλλάξει επί σειράς ετών. Ως γνωστόν, η σύγκρουση του ‘μπλοκ’ των ανεπτυγμένων χωρών (ΗΠΑ, ΕΕ, Ιαπωνία) με τις ανερχόμενες εμπορικές δυνάμεις/υπερδυνάμεις (Κίνα, Ινδία, Ν. Κορέα, Βραζιλία, Ν. Αφρική) οδήγησε το Γύρο σε κατάρρευση το 2008, χωρίς καμία ουσιαστική πρόοδο το 2009. Οι ελπίδες για επιτυχή ολοκλήρωσή του εντός του 2010 και αργότερα μέχρι το τέλος του 2011 επίσης διαψεύστηκαν. Ο Γύρος της Ντόχα έχει καταστεί έτσι το πιο μακροχρόνιο σύνολο πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων στην ιστορία του ΠΟΕ²⁸.

Η αλλαγή στην Προεδρία των ΗΠΑ, από τους κατά παράδοση υπέρμαχους του ελεύθερου εμπορίου Ρεπουμπλικάνους και τον Πρόεδρο Bush, στους Δημοκρατικούς και τον Πρόεδρο Obama, έδινε λίγες ελπίδες για την υιοθέτηση πιο μετριοπαθούς στάσης από αμερικανικής πλευράς στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων του ΠΟΕ. Τελικά, η κρίση που χτύπησε την αμερικανική οικονομία περιέπλεξε ακόμη περισσότερο την κατάσταση, εξωθώντας την αμερικανική Κυβέρνηση για μεγάλο διάστημα σε μια οικονομική εσωστρέφεια, εστιάζοντας τις προσπάθειές της στον περιορισμό της ύφεσης και στην ανάκαμψη της εσωτερικής αγοράς. Μάλιστα, στο πλαίσιο των πολιτικών αναζωογόνησης της αμερικανικής αγοράς οδηγήθηκε στην υιοθέτηση πολιτικών που επικρίθηκαν έντονα ως προστατευτικές από τους εμπορικούς της εταίρους: χαρακτηριστικότερο παράδειγμα η ‘ρήτρα’ Buy American στο ARRA (American Recovery and Reinvestment Act²⁹) που προβλέπει την

²⁸ Η έναρξη του Γύρου έγινε στην Ντόχα (Κατάρ) το Νοέμβριο του 2001. Σημειώνουμε ότι οι κύριοι άξονες διαπραγμάτευσης στο πλαίσιο του Γύρου είναι: **i)** γεωργία, **ii)** πρόσβαση στην αγορά μη γεωργικών προϊόντων (Non Agricultural Market Access -NAMA), **iii)** υπηρεσίες και **iv)** διευκόλυνση εμπορίου. Ο κύριος στόχος των διαπραγματεύσεων NAMA είναι να απελευθερωθεί η πρόσβαση στην αγορά μη αγροτικών αγαθών (περιλαμβάνουν, εκτός από βιομηχανικά προϊόντα και καύσιμα, ορυκτά καθώς και προϊόντα αλιείας/ιχθυοκομίας και δασοκομίας, που στο σύνολό τους αγγίζουν το 90% σχεδόν του παγκόσμιου εμπορίου αγαθών), μέσω της μείωσης των δασμών και των μη δασμολογικών εμποδίων. Οι ΗΠΑ στηρίζουν -υπό προϋποθέσεις- μια τέτοια απελευθέρωση, η οποία προωθείται μέσω τριών ειδικών πρωτοβουλιών: tariff-cutting formula, sectoral tariff initiatives, non-tariff trade barrier initiatives.

²⁹ Σημειώνεται εδώ, ότι η διπλωματική αποστολή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ουάσιγκτον απέστειλε αλληπάλληλες επιστολές διαμαρτυρίας προς την ηγεσία Δημοκρατικών και Ρεπουμπλικάνων και στους Προέδρους των αρμόδιων Επιτροπών στο Κογκρέσο, τόσο με αφορμή το ARRA (Φεβρ. 2009), όσο και με αφορμή το ύψους 154 δις δολ. νομοσχέδιο για την απασχόληση και την αγορά εργασίας (Jobs Bill -Δεκ. 2009), το οποίο επίσης περιείχε παρόμοια ρήτρα.

αγορά και χρήση αποκλειστικά αμερικανικών πρώτων υλών στα έργα που χρηματοδοτούνται από το συγκεκριμένο πρόγραμμα³⁰.

Σύμφωνα με *Εκθεση του 2011 της Πρεσβείας Ηνωμένου Βασιλείου στην Ουάσιγκτων για τον γύρο Ντόχα*, αναφορικά με τον οικονομικό αντίκτυπο που θα είχε η επιτυχής ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων του Γύρου στις ΗΠΑ γενικά, αλλά και σε κάθε μία από τις 50 πολιτείες:

- Κάθε πολιτεία των ΗΠΑ θα κέρδιζε σε θέσεις εργασίας και σε αύξηση του ΑΕΠ.
- Το αμερικανικό εθνικό εισόδημα θα σημείωνε αύξηση κατά \$37,9 δις
- Θα δημιουργούνταν συνολικά περί τις 393.000 θέσεις εργασίας στην αμερικανική οικονομία

1.2 Διατλαντικός Οικονομικός/Εμπορικός Διάλογος

Ο στρατηγικός οικονομικός/εμπορικός διάλογος ΕΕ-ΗΠΑ διεξάγεται πλέον αποκλειστικά εντός του πλαισίου του Διατλαντικού Οικονομικού Συμβουλίου (Transatlantic Economic Dialogue –TEC) το οποίο θεωρείται ‘όχημα’ για τη δημιουργία ενός νέου, ολοκληρωμένου Διατλαντικού Οικονομικού Χώρου. Το TEC δημιουργήθηκε τον Απρίλιο του 2007 και έκτοτε έχει συνέλθει 6 φορές: 9 Νοεμβρίου 2007 στην Ουάσιγκτων, 13 Μαΐου 2008 στις Βρυξέλλες, 12 Δεκεμβρίου 2008, 27 Οκτωβρίου 2009 17, Δεκεμβρίου 2010 και 29 Νοεμβρίου 2011 στην Ουάσιγκτων.

Ο διάλογος εντός του TEC διεξάγεται γύρω από 6 κύριους θεματικούς άξονες:

1. Κανονιστικό πλαίσιο συνεργασίας
2. Δικαιώματα Διανοητικής Ιδιοκτησίας
3. Ασφαλές Εμπόριο
4. Χρηματαγορές
5. Καινοτομία και Τεχνολογία
6. Επενδύσεις

Πέραν των συγκλήσεων των TEC σε υψηλόβαθμο επίπεδο (αρμόδιοι Επίτροποι από πλευράς ΕΕ και μέλη της Κυβέρνησης από πλευράς ΗΠΑ), η λειτουργία του Συμβουλίου υποστηρίζεται από μια Συμβουλευτική Επιτροπή (συγκροτείται από τους συμπροέδρους των επιμέρους Διατλαντικών Διαλόγων: Transatlantic Legislator’s, Consumer and Business Dialogue), από ad hoc Συμβουλευτικές Επιτροπές, καθώς και από εξειδικευμένα Συμβούλια (π.χ. EU-US Energy Council) και Ομάδες Εργασίας (π.χ. EU-US Task Force on Biotechnology Research, Transatlantic Environment Dialogue, EU-US Development Dialogue κλπ).

³⁰ Η συγκεκριμένη ρήτρα προβλέπει 3 εξαιρέσεις: **i)** μη διαθεσιμότητα πρώτης ύλης αμερικανικής προέλευσης, **ii)** υπερβολικά υψηλότερο κόστος σε σχέση με συγκρίσιμα προϊόντα ξένης προέλευσης και **iii)** αγορά μη σύμφωνη με το δημόσιο συμφέρον (σε αυτή την κατηγορία υπόκεινται και οι περιπτώσεις κατά την οποία η ρήτρα έρχεται σε σύγκρουση με διεθνείς συμβατικές υποχρεώσεις των ΗΠΑ (π.χ. εμπορικές δεσμεύσεις στο πλαίσιο του ΠΟΕ ή στο πλαίσιο διμερών Συμφωνιών Ελευθέρου Εμπορίου)

Η τελευταία συνάντηση έλαβε χώρα σε συνέχεια των αποφάσεων της Συνόδου Κορυφής ΗΠΑ-Ε.Ε. (28.11.2011) με σκοπό την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των οικονομιών των δύο μερών και εξεύρεση τρόπων για προώθηση συνεργασίας σε επιμέρους τομείς προς αντιμετώπιση κοινών οικονομικών προκλήσεων.

Επιτυχή αποτελέσματα εργασιών:

- Ολοκλήρωση διαπραγματεύσεων σχετικά με αμοιβαία αναγνώριση προγραμμάτων ασφάλειας των μεταφορών (EU Authorised Economic Operator/ AEO και U.S. Customs-Trade Partnership against Terrorism/ C-TPAT). Σε αυτή τη φάση οι σχετικές διαδικασίες προβλέπουν δημιουργία και εφαρμογή σε ισχύ αντίστοιχης νομοθεσίας, ολοκλήρωση οποίας επιδιώκεται στα μέσα τρέχοντος έτους. Θεωρείται η μεγαλύτερη επιτυχία του Συμβουλίου, καθώς η συγκεκριμένη πλατφόρμα έδωσε στο θέμα την απαιτούμενη πολιτική «αναγνωρισιμότητα» και δημιούργησε το momentum.
- Επικύρωση περιεκτικού σχεδίου εργασίας για e-mobility, ηλεκτρικά οχήματα και σχετικές υποδομές. Υπογραφή Δήλωσης Πρόθεσης (Statement of Intent) περί δημιουργίας δύο κέντρων για ηλεκτρικά οχήματα, προς διαμόρφωση κοινής προσέγγισης και προτύπων σε θέματα επιστήμης και έρευνας
- Ολοκλήρωση διαπραγματεύσεων συμφωνίας Energy Star, οποία θεωρούν ότι διευκολύνθηκε από εργασίες TEC.

Προτεραιότητες τρέχοντος έτους:

- Νανοτεχνολογία. Δημιουργία νέας ομάδας εργασίας
- Ενδυνάμωση συνεργασίας στο πλαίσιο του Διαλόγου για την Κοινωνία της Πληροφορίας
- Πρόσβαση σε ζωτικές πρώτες ύλες και ανάγκη για διαφάνεια και προβλεψιμότητα στο εμπόριο
- Αρχές ICT (Information and Communication Technology Services) και εφαρμογή τους σε τρίτες χώρες
- Συμφωνία για ανάπτυξη αρχών στον τομέα των επενδύσεων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τρίτες χώρες για προστασία επενδυτών ΕΕ και ΗΠΑ. Στόχος ολοκλήρωσης τέλος Φεβρουαρίου 2012.

Άλλα θέματα που συζητήθηκαν:

- Έμφαση σε σχέσεις ΗΠΑ με τρίτες χώρες (πχ με Μεξικό και Καναδά)
- Zeroing (καμία λύση έως τώρα)
- High Level Regulatory Cooperation Forum/ HLRCF: ενθάρρυνση για έναρξη συζητήσεων μεταξύ ΗΠΑ-ΕΕ με σκοπό τη συνεργασία στην ανάπτυξη προτύπων στους κανονισμούς που θα ενισχύουν διαφάνεια και συμμετοχή. Υιοθέτηση κειμένου «Building Bridges», για πρόοδο στη συνεργασία

όσον αφορά σε κανονισμούς που διέπουν νέες τεχνολογίες και αναζήτηση τρόπων γεφύρωσης θεσμικών ασυμφωνιών για μεγαλύτερο δυνατό συντονισμό

➤ Καθιέρωση διαλόγου στην νανοτεχνολογία δύο φορές το χρόνο υπό την αιγίδα HLRCF.

Επιπρόσθετα, συζητήθηκαν θέματα πολιτικής φύσεως με επίκεντρο Β. Αφρική και έμφαση σε μέχρι τώρα εξαγωγή διδαγμάτων, τρέχουσα κατάσταση στην Αίγυπτο και επόμενα βήματα

Για σχετικό κείμενο κοινής Δήλωσης ΗΠΑ-Ε.Ε., βλ. <http://eurunion.org/eu/EU-U.S.-Transatlantic-Economic-Council-Joint-Statement.html>.

1.3 Συμφωνίες Ελεύθερου Εμπορίου (FTAs) και ειδικότερα διμερή θέματα

Οι ΗΠΑ είναι εταίρος σε 9 διμερείς Συμφωνίες Ελευθέρου Εμπορίου (Free Trade Agreements) με Αυστραλία, Χιλή, Ισραήλ, Ιορδανία, Μπαχρέιν, Ομάν, Μαρόκο, Περού και Σιγκαπούρη, ενώ έχει υπογράψει και 2 πολυμερείς αντίστοιχες Συμφωνίες (πέρα από το διεθνές πλαίσιο του ΠΟΕ), ήτοι η Συμφωνία Ελευθέρου Εμπορίου Βορείου Αμερικής (NAFTA –North American Free Trade Agreement) με εταίρους Καναδά και Μεξικό και η Συμφωνία Ελευθέρου Εμπορίου Κεντρικής Αμερικής – Δομινικανής Δημοκρατίας (CAFTA-DR --Central America-Dominican Republic Free Trade Agreement) με τις Κόστα Ρίκα, Ονδούρα, Γουατεμάλα, Ελ Σαλβαδόρ, Νικαράγουα και Δομιν. Δημοκρατία.

Η εμπορική πολιτική επί διακυβέρνησης G. W. Bush είχε βρεθεί συχνά στο στόχαστρο διεθνώς, με τους επικριτές να καταλογίζουν στις ΗΠΑ προσπάθεια υποκατάστασης των διεθνών οργανισμών και των πολυμερών συζητήσεων από διμερείς συμφωνίες απελευθέρωσης εμπορίου, στις οποίες οι ΗΠΑ ως κύριος εταίρος είχαν τη δυνατότητα να επιβάλλουν ευνοϊκότερους όρους. Χαρακτηριστικά, 8 από τις 9 διμερείς συμφωνίες Ελευθέρου Εμπορίου των ΗΠΑ υπεγράφησαν ή/και τέθηκαν σε ισχύ μεταξύ 2001 και 2009 (Προεδρία Bush) –πλην αυτής με το Ισραήλ (παλαιότερη των Συμφωνιών, από 1/9/1985) καθώς και η πολυμερής CAFTA-DR. Συγκεκριμένα:

- έναρξη ισχύος της CAFTA-DR 1/1/2006 αρχικά μεταξύ ΗΠΑ και Ελ Σαλβαδόρ, με τους υπόλοιπους εταίρους να προσχωρούν σταδιακά (έσχατη η Κόστα Ρίκα, από 1/1/2009)
- Συμφωνίες με: Ιορδανία σε ισχύ από 17/12/2001, Χιλή και Σιγκαπούρη από 1/1/2004, Αυστραλία από 1/1/2005, Μπαχρέιν και Μαρόκο από 1/1/2006 1/1/2006, Ομάν από 1/1/2009 (υπογραφή 19/1/2006), Περού από 1/2/2009 (υπογραφή 14/12/2007).

Παράλληλα, κατά το διάστημα (2001-2010) οι ΗΠΑ διαπραγματεύτηκαν 3 ακόμη διμερείς Συμφωνίες FTA, με τις Ν. Κορέα, Κολομβία και Παναμά, οι οποίες τελικά υπερψηφίστηκαν από το

Κογκρέσο (12.10.2011) και υπεγράφησαν από τον Πρόεδρο Ομπάμα μόλις τον Οκτώβριο του 2011 (21.10.2011), μετά από έτη καθυστέρησης για πολιτικούς (σθεναρή αντίδραση αντιπολίτευσης) και άλλους λόγους (μη δημοτικότητα προηγούμενων συμφωνιών, όπως η North American Free Trade Agreement/ NAFTA).

Γενικά, οι εν λόγω συμφωνίες προβλέπουν ανάλογα άμεση ή σταδιακή κατάργηση και μείωση των δασμών και ποσοστώσεων για τα αμερικανικά προϊόντα, προστασία πνευματικών δικαιωμάτων για αμερικανικές εταιρείες, μεγαλύτερη πρόσβαση Αμερικανών επενδυτές στις ανωτέρω αγορές. Το Γραφείο του Εμπορικού Αντιπροσώπου των ΗΠΑ (USTR) προβλέπει άνοδο των αμερικανικών εξαγωγών, κατά 13 δις δολ. περίπου ετησίως, ήτοι περίπου 0,1% του ΑΕΠ. Πρόκειται για εξαιρετικής σημασίας για τις ΗΠΑ συμφωνίες, στο πλαίσιο της Πρωτοβουλίας του Αμερικανού Προέδρου για ενίσχυση/ διπλασιασμό των εθνικών εξαγωγών μέχρι το 2015 (*National Export Initiative*), αλλά και στο γενικότερο πλαίσιο προσπαθειών της αμερικανικής Διοίκησης για αύξηση των ευκαιριών για τις αμερικανικές επιχειρήσεις, τους αγρότες και εργαζομένους μέσω της μεγαλύτερης διείσδυσης των προϊόντων και υπηρεσιών τους στις ξένες αγορές.

1.3.1 FTA ΗΠΑ - Ν. Κορέα/ KORUS FTA

Η KORUS FTA είναι η πρώτη συμφωνία των ΗΠΑ με μεγάλη ασιατική οικονομία και η σημαντικότερη εμπορική συμφωνία μετά από εκείνη με τις χώρες της Β. Αμερικής/ NAFTA (1994). Για τη Ν. Κορέα αυτή είναι η δεύτερη μεγαλύτερη συμφωνία μετά από εκείνη με την ΕΕ.

Η Διεθνής Επιτροπή Εμπορίου των ΗΠΑ/ ITC υπολογίζει ότι η μείωση των κορεατικών δασμών και δασμολογικών ποσοστώσεων στα αγαθά μόνο θα πρόσθετε από 10 δις έως 12 δις δολ. στο αμερικανικό ΑΕΠ ετησίως και περίπου 10 δις δολ. στις ετήσιες εξαγωγές εμπορευμάτων στην Κορέα.

Στο πλαίσιο της FTA, σχεδόν το 95% του διμερούς εμπορίου καταναλωτικών και βιομηχανικών προϊόντων θα διεξάγεται αφορολόγητα μέσα σε τρία έτη, ενώ οι περισσότεροι από τους λοιπούς δασμούς και ποσοστώσεις θα καταργηθούν σε 10 χρόνια, από την έναρξη ισχύος της συμφωνίας. Για τα αγροτικά προϊόντα, η FTA προβλέπει άμεση ή σταδιακή κατάργηση δασμών και ποσοστώσεων σε μια ευρεία σειρά προϊόντων, με σχεδόν τα 2/3 (σε αξία) των αμερικανικών εξαγωγών στην Κορέα χωρίς δασμούς, από την έναρξη ισχύος της συμφωνίας. Σημειώνουμε επίσης σημαντική διεύρυνση και μεγαλύτερη πρόσβαση αμερικανικών επιχειρήσεων στην κορεατική αγορά υπηρεσιών, στον χρηματοοικονομικό τομέα και στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας.

Κυριότερες διατάξεις:

- *Αυτοκινητοβιομηχανία:* Κατάργηση των δασμών επί των κορεατικών αυτοκινήτων σε βάθος 5 ετών, διατήρηση του δασμού ύψους 25% στις εισαγωγές φορτηγών από τη Ν. Κορέα για τα

επόμενα 5 χρόνια και σταδιακή κατάργησή του εντός 10 ετών, άμεση κατάργηση του δασμού επί αμερικανικών φορτηγών, άμεση μείωση των δασμών στα ηλεκτρικά αυτοκίνητα. Επιπλέον, κάθε αμερικανική αυτοκινητοβιομηχανία δύναται να εξάγει 25.000 αυτοκίνητα στη Ν. Κορέα, υπό την προϋπόθεση να διαθέτουν τις αμερικανικές προδιαγραφές ασφαλείας. Καθιέρωση προτύπων ασφαλείας και περιβαλλοντικές προδιαγραφές.

- *Κατασκευαστικός:* Κατάργηση των δασμών/φόρων προς ενίσχυση των αμερικανικών εξαγωγών στους τομείς της αεροδιαστημικής βιομηχανίας και αυτοκινητοβιομηχανίας, στα καταναλωτικά αγαθά, στον ηλεκτρικό/ηλεκτρονικό και επιστημονικό εξοπλισμό, στα μέταλλα, στον εξοπλισμό ναυτιλίας και μεταφορών. Δέσμευση της Ν. Κορέας να αναπτύξει κανονισμούς προστασίας δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας (IPRs), όσον αφορά στις αμερικανικές εξαγωγές.
- *Υπηρεσίες:* Η συμφωνία καλύπτει πλήθος υπηρεσιών, από τον τομέα της ενέργειας και τις περιβαλλοντικές υπηρεσίες έως τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες και τη διανομή. Οι διατάξεις της συμφωνίας για τις διασυνοριακές υπηρεσίες, τις τηλεπικοινωνίες και το ηλεκτρονικό εμπόριο ευνοούν ιδιαίτερα τον αμερικανικό τομέα της πληροφορικής και τεχνολογίας επικοινωνιών - όπου οι ΗΠΑ υπερέχουν – ευνοώντας κυρίως τις μικρού και μεσαίου μεγέθους αμερικανικές επιχειρήσεις.
- *Αγροτικός:* Οι ΗΠΑ είναι ήδη κορυφαίος προμηθευτής της Ν. Κορέας σε αγροτικά προϊόντα, όπως αμύγδαλα, φρέσκα κεράσια, δορές και δέρματα, καλαμπόκι. Η συμφωνία δίνει στους Αμερικανούς παραγωγούς μεγαλύτερη πρόσβαση στην κορεατική αγορά με δύο τρόπους: κατάργηση των δασμών και αντιμετώπιση μη δασμολογικών εμποδίων. Επίσης, προβλέπεται μείωση 40% στο εξαγόμενο από ΗΠΑ βόειο κρέας σε βάθος 15 χρόνων.
- *Επενδύσεις:* Η συμφωνία αυξάνει τις επενδυτικές ευκαιρίες για τις αμερικανικές επιχειρήσεις στην Ν. Κορέα (ενίσχυση της πρόσβασης στην αγορά και προστασία των Αμερικανών επενδυτών), ενώ αντίθετα δεν προβλέπεται κάτι καινούριο για τους Κορεάτες επενδυτές.
- *Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες:* Η συμφωνία επιτρέπει στους Αμερικανούς οικονομικούς ρυθμιστές να λαμβάνουν μέτρα προς εξασφάλιση της ακεραιότητας και της σταθερότητας των χρηματιστηριακών αγορών ή αντιμετώπισης μιας οικονομικής κρίσης. Στο πλαίσιο της συμφωνίας, η Κορέα δεσμεύεται επίσης να μεταχειρίζεται τις αμερικανικές χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις ανάλογα με τους ανταγωνιστές τους στην κορεατική αγορά.
- *Κρατικές προμήθειες:* Επέκταση της πρόσβασης των αμερικανικών εταιριών στην αγορά των κρατικών προμηθειών, ύψους \$100 δις, της Ν. Κορέας.
- *Εργασιακός:* Η συμφωνία καθορίζει υψηλά πρότυπα για την προστασία των δικαιωμάτων των εργαζομένων στις εμπορικές συμφωνίες.

- *Περιβάλλον:* Υψηλά περιβαλλοντικά πρότυπα στις εμπορικές συμφωνίες - προστασία του περιβάλλοντος.

Για πλήρες/τελικό κείμενο εν λόγω Συμφωνίας, βλ. <http://www.ustr.gov/trade-agreements/free-trade-agreements/korus-fta/final-text>.

1.3.2 FTA με Κολομβία: U.S.-Colombia Trade Promotion Agreement/ CTPA

Η καθυστέρηση υπογραφής της εν λόγω συμφωνίας έχει βλάψει σοβαρά τις αμερικανικές εξαγωγές κυρίως σίτου. Μόλις το 2007/8, το 70% των συνολικών ετήσιων εισαγωγών σίτου της Κολομβίας προέρχονταν από τις ΗΠΑ. Έκτοτε, οι πωλήσεις έχουν μειωθεί σε 46% των συνολικών εισαγωγών. Από την άλλη, ο Καναδάς διαπραγματεύτηκε και επικύρωσε FTA με την Κολομβία, η οποία τέθηκε σε ισχύ τον περασμένο Αύγουστο και η οποία επιτρέπει τη διείσδυση του καναδικού σίτου στην κολομβιανή αγορά χωρίς δασμούς. Από τον Ιούνιο, οι καναδικές εξαγωγές σίτου στην Κολομβία έχουν διπλασιαστεί έναντι του παρελθόντος έτους, ενώ οι αμερικανικές εξαγωγές έχουν πέσει κατά 20%.

Η κολομβιανή πλευρά αναμένει αύξηση του ρυθμού ανάπτυξης κατά 1%, τη δημιουργία 250.000 νέων θέσεων εργασίας και αύξηση των εξαγωγών κατά 6%. Αντιθέτως, η Διεθνής Επιτροπή Εμπορίου των ΗΠΑ προβλέπει μικρή αύξηση των κολομβιανών εξαγωγών, μόνο 487 εκ. δολ. σε σχέση με την αύξηση των αμερικανικών εξαγωγών προς την Κολομβία κατά 1,1 δις δολ. ετησίως. Επίσης, αύξηση ΑΕΠ κατά 2,5 δις δολ., καθώς και μεγαλύτερη πρόσβαση και νέες ευκαιρίες για τους αμερικανικούς φορείς παροχής υπηρεσιών στην αξίας 166 δις δολ. αγορά υπηρεσιών της Κολομβίας.

Ανησυχίες εκφράζονται από την κολομβιανή πλευρά για αύξηση των μισθών και μείωση της ανταγωνιστικότητάς τους (εξαιτίας των διατάξεων για προστασία εργατικού δυναμικού), απώλεια θέσεων εργασίας και «καταστροφή» του αγροτικού τομέα.

Η άμεση εφαρμογή της συμφωνίας είναι ιδιαίτερα σημαντική για τις ΗΠΑ, καθώς η Κολομβία έχει ήδη θέσει σε ισχύ (με MERCOSUR/ Βραζιλία, Αργεντινή, Παραγουάη, Ουρουγουάη το 2009 και Καναδά τον Αύγουστο 2011, ενώ σύντομα αναμένεται να τεθεί σε ισχύ FTA με ΕΕ) ή ολοκληρώνει (εντός μηνών αναμένεται να ολοκληρώσει συμφωνία με Νότια Κορέα, ενώ αρχίζει σχετικές διαπραγματεύσεις και με Ιαπωνία) εμπορικές συμφωνίες με ανταγωνιστικούς των ΗΠΑ εμπορικούς εταίρους, οι οποίες εάν εφαρμοστούν προτού η CTPA τεθεί σε εφαρμογή, οι Αμερικανοί εξαγωγείς θα αντιμετωπίζουν ένα μέσο δασμολόγιο πάνω από 9%, ενώ πολλά προϊόντα από ανωτέρω χώρες θα εισάγονται στην Κολομβία χωρίς δασμούς. Αυτό θα έθετε αμερικανικά προϊόντα σε συγκριτικό μειονέκτημα σε σχέση με τα προϊόντα λοιπών εμπορικών εταίρων Κολομβίας.

Κυριότερες διατάξεις:

- Άμεση κατάργηση των δασμών (καθεστώς duty free) στο 80% των αμερικανικών εξαγωγών καταναλωτικών και βιομηχανικών προϊόντων στην Κολομβία και σταδιακή κατάργηση λοιπών δασμών (εναπομείναντα 20%) εντός 10ετίας. Τούτο σημαίνει σημαντική αύξηση των αμερικανικών εξαγωγών, εάν λάβει κανείς υπόψη ότι οι δασμοί στα βιομηχανικά αγαθά κυμαίνονται από 7,4% έως 14,6%. Περιλαμβάνονται σχεδόν όλα τα προϊόντα στους ακόλουθους τομείς: εξοπλισμός αγροτικού και κατασκευαστικού τομέα, αεροσκάφη και μέρη αυτών, μέρη αυτοκινήτων, λιπάσματα και αγρο-χημικές ουσίες, εξοπλισμός τεχνολογίας πληροφοριών, ιατρικός και επιστημονικός εξοπλισμός, ξύλο.
- Αγροτικά προϊόντα: άμεση κατάργηση δασμών στο 70% σχεδόν των εξαγωγών και σταδιακή κατάργηση λοιπών δασμών μέσα σε 15 έτη. Η Κολομβία θα καταργήσει αμέσως τους δασμούς σε: σίτο, κριθάρι, σόγια, γεύμα σόγιας και αλεύρι, υψηλής ποιότητας βόειο κρέας, μπέικον, σχεδόν όλα τα φρούτα και λαχανικά, φιστίκια, ορό γάλακτος, βαμβάκι, και μεγάλη πλειοψηφία των επεξεργασμένων προϊόντων. Η συμφωνία παρέχει επίσης αφορολόγητες δασμολογικές ποσοστώσεις (TRQ) για: τυποποιημένο βόειο κρέας, τέταρτα ποδιών κοτόπουλου, γαλακτοκομικά προϊόντα, καλαμπόκι, σόργο, ζωικές τροφές, ρύζι, έλαιο σόγιας.
- Μεγαλύτερη πρόσβαση στην αγορά υπηρεσιών της Κολομβίας
- Μεγαλύτερη προστασία πνευματικών δικαιωμάτων (IPR), σύμφωνα με αμερικανικά και διεθνή πρότυπα. Προστασία ιδιοκτησίας (copyright) για μουσική, ταινίες/κινηματογράφο, λογισμικό/software, ποινικές ρήτρες ενάντια στην πειρατεία πνευματικών δικαιωμάτων και την πλαστογράφηση εμπορικών σημάτων, καθώς και για τη προστασία δεδομένων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και δοκιμής, σύμφωνα με τη Διακήρυξη της Doha (Doha Declaration on TRIPS and Public Health).
- Δεσμεύσεις Κολομβίας για προστασία εργατικών δικαιωμάτων και περιβάλλοντος
- Διαφάνεια στις κρατικές προμήθειες
- Προστασία Αμερικανών επενδυτών από μεροληπτική μεταχείριση και διαφανής μηχανισμός διευθέτησης επενδυτικών διαφορών
- Κατόπιν τελωνειακού ελέγχου για καταλληλότητα προϊόντων, αφορολόγητη είσοδος αμερικανικών κλωστοϋφαντουργικών και ενδυματολογικών προϊόντων στην Κολομβία.
- Μεγαλύτερη πρόσβαση αμερικανικών επιχειρήσεων στον τομέα των τηλεπικοινωνιών

Μέσος όρος δασμών στις βιομηχανικές εξαγωγές ΗΠΑ: Πριν και μετά από την πλήρη εφαρμογή της συμφωνίας

Βιομηχανικές Εξαγωγές	Πριν	Μετά
Μέταλλα και μεταλλεύματα	9,2%	0%
Υποδομές και μηχανήματα	11,1%	0%
Εξοπλισμός μεταφορών	12,7%	0%
Αυτοκίνητα και μέρη αυτών	7,4%	0%
Οικοδομικά προϊόντα	13,2%	0%
Χαρτί και προϊόντα χάρτου	12,5%	0%
Καταναλωτικά αγαθά	14,6%	0%

Για πλήρες/τελικό κείμενο εν λόγω Συμφωνίας, βλ. <http://www.ustr.gov/trade-agreements/free-trade-agreements/colombia-fta/final-text>.

1.3.3 FTA ΗΠΑ- Παναμά

Οι ΗΠΑ αντιμετωπίζουν ισχυρό ανταγωνισμό από λοιπούς εμπορικούς εταίρους Παναμά, οι οποίοι αυξάνουν το μερίδιο των συνολικών εξαγωγών τους. Το 2010, ο Παναμάς ολοκλήρωσε εμπορική συμφωνία με τον Καναδά. Πολλά канаδικά αγαθά και υπηρεσίες ανταγωνίζονται άμεσα με εκείνα των ΗΠΑ, όπως χοιρινό κρέας και κατεψυγμένες τηγανιτές πατάτες, και θα είναι σε σημαντική μειονεκτική θέση εάν συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν δασμούς, ενώ τα канаδικά προϊόντα απολαμβάνουν προνομιακό καθεστώς πρόσβασης. Επίσης, ο Παναμάς έχει υπογράψει εμπορικές συμφωνίες με Σιγκαπούρη, Ταϊβάν, Χιλή, Ελ Σαλβαδόρ, Δομινικανή Δημοκρατία, Κόστα Ρίκα, Νικαράγουα, Γουατεμάλα και Ονδούρα, ενώ διατηρεί ανοικτή εμπορική πολιτική με άλλους

σημαντικούς εμπορικούς εταίρους στην περιοχή, καθώς επίσης και σε Ευρώπη και Ασία. Χάρη σ' αυτή την πολιτική, κατά τη διάρκεια των τελευταίων επτά ετών, το όριο ένδειας στον Παναμά έπεσε 8,1% (ήτοι περί τους 131.000 Παναμέζους εκτός ορίου φτώχειας), ενώ η Κυβέρνηση αισιοδοξεί στη μείωση του ορίου φτώχειας στο μισό μέχρι το 2015.

Η στρατηγική θέση του Παναμά ως σημαντική εμπορική οδός ενισχύει επίσης τη σημασία της συμφωνίας. Περίπου τα 2/3 των ετήσιων διελεύσεων του καναλιού του Παναμά είναι συνδεδεμένα σε ή από λιμένες των ΗΠΑ. Η FTA θα προσφέρει πολλές ευκαιρίες στις αμερικανικές επιχειρήσεις εν όψει του προγράμματος επέκτασης του καναλιού - από τα μεγαλύτερα προγράμματα στο χώρο του κατασκευαστικού τομέα και άλλων σημαντικών έργων υποδομής. Τα συνολικά έξοδα επέκτασης του καναλιού αναμένονται να υπερβούν τα 5 δις δολ., και εάν η FTA δεν τεθεί σύντομα σε ισχύ, οι αμερικανικές οι επιχειρήσεις θα είναι σε μειονεκτική ανταγωνιστική θέση. Για παράδειγμα, μετά την επιστροφή της διαχείρισης του καναλιού στον Παναμά το 1999, η Παναμαϊκή κυβέρνηση έχει αναθέσει υλοποίηση προγραμμάτων σε ασιατικές (περίπτωση εταιρείας Hutchison Whampoa Ltd, με έδρα στο Hong Kong, που ανέλαβε λειτουργία στρατηγικών εμπορικών λιμένων και στις δύο άκρες του καναλιού: Cristobal στον Ατλαντικό και Balboa στον Ειρηνικό) ή ευρωπαϊκές εταιρείες (περίπτωση ισπανικής-ιταλικής κοινοπραξίας, τον Ιούλιο του 2009, για σχεδιασμό και κατασκευή «κλειδαριών» στο κανάλι του Παναμά), γεγονός που κάποιοι αναλυτές αποδίδουν σε μη έγκριση τότε της συμφωνίας από το Κογκρέσο. Επιπλέον, η ΕΕ έχει διαπραγματευτεί μια συμφωνία σύνδεσης με τις χώρες Κεντρικής Αμερικής (Association Agreement with the Central American countries), συμπεριλαμβανομένου του Παναμά, η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 22 Μαρτίου 2011, η οποία ευνοεί ευρωπαϊκές εξαγωγές εξοπλισμού μηχανημάτων και μεταφορών, χημικών ουσιών και μετάλλων στον Παναμά. Εν προκειμένω, η συμφωνία παρέχει σημαντικές ευκαιρίες στις αμερικανικές κατασκευαστικές εταιρείες, καθώς οι δασμοί στους εξοπλισμούς κατασκευών και μηχανημάτων υποδομών (έως τώρα 5% κατά μέσο όρο) καταργούνται με την έναρξη ισχύος της συμφωνίας.

Κυριότερες διατάξεις:

- Άμεση κατάργηση των δασμών (καθεστώς duty free) στο 87% των αμερικανικών εξαγωγών καταναλωτικών και βιομηχανικών προϊόντων στην Κολομβία και σταδιακή κατάργηση λοιπών δασμών εντός 10ετίας. Τούτο σημαίνει σημαντική αύξηση των αμερικανικών εξαγωγών, εάν λάβει κανείς υπόψη ότι οι δασμοί στα βιομηχανικά αγαθά κυμαίνονται από 7% έως 81%. Προϊόντα που θα κερδίσουν άμεση πρόσβαση duty free περιλαμβάνουν: εξοπλισμό τεχνολογίας πληροφοριών, εξοπλισμό αγροτικού και κατασκευαστικού τομέα, αεροσκάφη και μέρη αυτών, ιατρικό και επιστημονικό εξοπλισμό, περιβαλλοντικά προϊόντα, φαρμακευτικά είδη, λιπάσματα και αγρο-χημικές ουσίες.

- *Αγροτικά προϊόντα:* άμεση κατάργηση δασμών στο 56% σχεδόν των εξαγωγών και σταδιακή κατάργηση λοιπών δασμών μέσα σε 15 έτη (έως τώρα τα αμερικανικά αγροτικά αγαθά φορολογούνται από 15% έως 260%). Άμεσα καταργούνται οι δασμοί σε: υψηλής ποιότητας βόειο κρέας, κατεψυγμένες γαλοπούλες, σόργο, σόγια, ακατέργαστο έλαιο σόγιας και καλαμποκιού, σχεδόν όλα τα φρούτα και προϊόντα φρούτων, σίτο, φιστίκια, ορό γάλακτος, βαμβάκι και πολλά επεξεργασμένα προϊόντα. Η συμφωνία παρέχει επίσης αφορολόγητες δασμολογικές ποσοστώσεις (TRQ) για: τυποποιημένο βόειο κρέας, τέταρτα ποδιών κοτόπουλου, χοιρινό κρέας, καλαμπόκι, ρύζι, και γαλακτοκομικά προϊόντα.
- Η συμφωνία εγγυάται την πρόσβαση στην αξίας 20,6 δις δολ. αγορά υπηρεσιών του Παναμά, περιλαμβανομένων τομέων προτεραιότητας όπως χρηματοοικονομικός, τηλεπικοινωνίες, IT, διανομές, ταχυ-διανομές (express service), ενέργεια, περιβαλλοντικές και επαγγελματικές υπηρεσίες.
- Προστασία αμερικανικών επιχειρήσεων στον Παναμά από μεροληπτική ή παράνομη μεταχείριση, διαφανής μηχανισμό επίλυσης επενδυτικών διαφορών.
- Μεγαλύτερη προστασία πνευματικών δικαιωμάτων (IPR), εργατικών δικαιωμάτων, περιβάλλοντος
- Διαφάνεια στις κρατικές προμήθειες.

Για πλήρες/τελικό κείμενο εν λόγω Συμφωνίας, βλ. <http://www.ustr.gov/trade-agreements/free-trade-agreements/panama-tpa/final-text>.

1.3.4 Προτεραιότητες εμπορικής πολιτικής ΗΠΑ

Προτεραιότητες αμερικανικής εμπορικής πολιτικής, μετά την υπογραφή των εξαιρετικά σημαντικών για ΗΠΑ Συμφωνιών Ελεύθερου Εμπορίου με Παναμά, Κολομβία, Κορέα - μεταξύ άλλων:

- *Οριστικοποίηση του Συμφώνου Συνεργασίας των Δύο Πλευρών του Ειρηνικού (Trans-Pacific Partnership agreement ή αλλιώς TPP)*, επί του παρόντος αντικείμενο διαπραγματεύσεων μεταξύ Αυστραλίας, Μπρουνέι, Χιλής, Μαλαισίας, Νέας Ζηλανδίας, Περού, Σιγκαπούρης, Ηνωμένων Πολιτειών και Βιετνάμ. Προσφάτως, σε Σύνοδο Κορυφής χωρών APEC (Honolulu, 12-13.11.2011), Καναδάς, Μεξικό και Ιαπωνία εκδήλωσαν ενδιαφέρον να συμμετάσχουν στις διαπραγματεύσεις. Η συμφωνία TPP θα προβλέπει σταδιακή μείωση των εισαγωγικών δασμών για τις συναλλαγές ανάμεσα στις χώρες του Συμφώνου κοντά στο μηδέν εντός μιας δεκαετούς περιόδου. Το TPP θα καλύψει, μεταξύ άλλων, τις υπηρεσίες, την πνευματική ιδιοκτησία, τις επενδύσεις και τις κρατικές επιχειρήσεις.

Από αμερικανικής πλευράς, η ένταξη της Ιαπωνίας στις διαπραγματεύσεις είναι πάρα πολύ σημαντική, καθώς η τελευταία αποτελεί σημαντικό εισαγωγέα αμερικανικών προϊόντων και υπηρεσιών, ιδίως δε ακριβών προηγμένης τεχνολογίας προϊόντων, όπως κινητήρες τζετ, ψηφιακά ελεγχόμενες εργαλειομηχανές και προϊόντα βιοτεχνολογίας. Σε αντίθεση με το εμπορικό έλλειμμα των ΗΠΑ με την Κίνα, το οποίο συνεχώς αυξάνεται, το εμπορικό έλλειμμα με την Ιαπωνία μειώνεται σταθερά. Εν τούτοις, η Ιαπωνία δε φαίνεται διατεθειμένη να προβεί «εύκολα» σε παραχωρήσεις που αφορούν κυρίως τον αγροτικό τομέα - κάτι που επεσήμανε Αμερικανός Πρόεδρος σε Π/Θ χώρας κατά τη διμερή τους συνάντηση σε Χονολουλού (π.χ. να αποβάλει υψηλούς δασμούς στο ρύζι, προϊόν που στηρίζει τον αγροτικό τομέα), αλλά έχει μάλλον «θορυβηθεί» με υπογραφή συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών των ΗΠΑ με τη Νότια Κορέα, καθώς τα εξαγόμενα βιομηχανικά προϊόντα της είναι σχεδόν πανομοιότυπα με τα αντίστοιχα κορεατικά στις διεθνείς αγορές.

- *Διευκόλυνση διεθνούς εμπορίου μέσω συντονισμού και συνεργασίας τελωνειακών αρχών* (συζητήθηκε σε Σύνοδο Κορυφής APEC).
- *Σχέσεις με Κίνα.* Η Γερουσία υπερψήφισε νομοσχέδιο (79 ψήφοι υπέρ έναντι 19 κατά) σχετικά με την επιβολή κυρώσεων σε βάρος των εμπορικών εταίρων των ΗΠΑ, εν προκειμένω της Κίνας (επιβολή σημαντικών δασμών στα κινεζικά αγαθά) για την πολιτική υποτίμησης του νομίσματος της. Το Πεκίνο έχει ήδη ανακοινώσει πως αντιτίθεται ευθέως στο νομοσχέδιο αυτό, ενώ κάποιои (κυρίως από τον κύκλο των Ρεπουμπλικάνων) ασκούν δριμεία κριτική ως «πολύ επικίνδυνο» το Κογκρέσο να υπαγορεύει σε άλλες χώρες πώς να διαχειρίζονται τη νομισματική τους πολιτική.

Σημειώνουμε ότι το νομοσχέδιο δεν αναφέρει ονομαστικά την Κίνα, αλλά είναι γνωστό πως στοχεύει σε αυτήν και οι αναλυτές θεωρούν πως θα μπορούσε να ζημιώσει τις σχέσεις με τη χώρα αυτή που είναι ο μεγαλύτερος αγοραστής αμερικανικών ομολόγων σε μία περίοδο που η οικονομία των ΗΠΑ παραμένει εύθραυστη. Η Κίνα εκτιμά πως θα ζημιώσει τις σινοαμερικανικές σχέσεις και πως η ισοτιμία του γιουάν δεν ευθύνεται για το εμπορικό έλλειμμα των ΗΠΑ.

- *Ολοκλήρωση διαδικασίας προσχώρησης Ρωσίας στον ΠΟΕ* έπειτα από πολυετείς διαπραγματεύσεις σχεδόν 20ετίας.
- *ΠΟΕ- Γύρος Ντόχα και επόμενα βήματα.* Αναζήτηση τρόπων απελευθέρωσης εμπορίου αλλά όχι με «αποτυχημένες συνταγές παρελθόντος» και επαναπροσδιορισμός ρόλου αναπτυσσόμενων χωρών.

1.4 Διμερείς σχέσεις με τρίτες χώρες

1.4.1 Στρατηγικός και Οικονομικός Διάλογος ΗΠΑ-Κίνας

Ο 3^{ος} γύρος συνομιλιών ΗΠΑ-Κίνας στο πλαίσιο εν θέματι Διαλόγου πραγματοποιήθηκε στις 9-10 Μαΐου 2011 στην Ουάσιγκτον. Ο Διάλογος αποτελείται από 4 πυλώνες: **1.** διμερείς σχέσεις **2.** θέματα διεθνούς ασφάλειας (περιορισμός των εξοπλισμών, αντιτρομοκρατία) **3.** θέματα παγκοσμίου ενδιαφέροντος (υγεία, ανάπτυξη, ενέργεια, διεθνείς οργανισμοί) και **4.** θέματα περιφερειακής ασφάλειας και σταθερότητας (Afghanistan/Pakistan, Iran, D.P.R.K.).

Προτεραιότητες ΗΠΑ:

i) Ανατίμηση εθνικού νομίσματος Κίνας, **ii)** προστασία δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, **iii)** επιτάχυνση διαδικασιών για κατάργηση ορίου αποθεματικών τραπεζών, **iv)** απλούστευση διαδικασιών για δραστηριοποίηση αλλοδαπών επενδυτών σε Κίνα. Προτεραιότητες αυτές αντιμετωπίζονται υπό το πρίσμα και πεποίθηση ότι ο ρυθμός ανάπτυξης της Κίνας είναι αδύνατον να διατηρηθεί χωρίς πρόσβαση προϊόντων της σε αμερικανική αγορά, επενδύσεις σε ΗΠΑ, εισαγωγή προϊόντων υψηλής τεχνολογίας, καθώς και εγκατάλειψη μοντέλου ανάπτυξης που βασίζεται εν πολλοίς σε εξαγωγές και μετασχηματισμού του σε οικονομία αγοράς (*market economy*). Ως προς ισοτιμία κινεζικού νομίσματος, αμερικανική πλευρά χαιρέτισε ανατίμησή του κατά 5% έναντι δολαρίου, κατά προηγούμενο έτος, οποίο ουσιαστικά εκτιμάται σε 10% λόγω ταχύτερου πληθωρισμού Κίνας. Επιπλέον, Κίνα επιβεβαίωσε πρόθεσή της εγκαταλείψει «πολιτική εγχώριας καινοτομίας», τουλάχιστον σε τομέα κρατικών προμηθειών.

Κεφ. 2: Νόμοι ΗΠΑ για το Εμπόριο, προς ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της αμερικανικής βιομηχανίας

Miscellaneous trade and tariff bills (MTBs). Αφορά σε μείωση ή αναστολή των δασμών σε ευρύ φάσμα εισαγόμενων προϊόντων, βάσει σχετικών αιτημάτων από επιχειρήσεις. Πληροφορίες για τον εν λόγω Νόμο, καθώς και για τη διαδικασία υποβολής σχετικού αιτήματος, βλ. http://www.trade.gov/mas/ian/ustradelaws/tg_ian_002077.asp

Generalized System of Preferences. Προνομιακή μεταχείριση, όπως μηδέν ή χαμηλοί δασμοί, στις εισαγωγές από αναπτυσσόμενες χώρες (βλ. Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου/ GATT του 1979, ΠΟΕ- Enabling Clause, γνωστή ως “Decision on Differential and More Favorable Treatment, Reciprocity and Fuller Participation of Developing Countries”). Αφορά σε δασμολογική απαλλαγή σε περισσότερες από 4.800 γραμμές προϊόντων (βάσει οκταψήφιου επιπέδου HTS) που εισάγονται από 131 αναπτυσσόμενες χώρες. Από ελληνικής πλευράς, βλ. υπόθεση *pepperochini*. Κυριότερες

«ευεργετούμενες» χώρες: Ινδία, Βραζιλία, Ταϊλάνδη, Ινδονησία, Τουρκία, Φιλιππίνες, Νότια Αφρική, Αργεντινή και Ρωσία. Σημειώνουμε ότι περίπου 1.400 γραμμές προϊόντων έχουν δοθεί αποκλειστικά στις ελάχιστα αναπτυγμένες (LDBDCs) και τις χώρες AGOA. Αναλυτικές πληροφορίες στο http://www.trade.gov/mas/ian/ustradelaws/tg_ian_002081.asp.

The African Growth and Opportunity Act (AGOA). Δασμολογική απαλλαγή σε περισσότερα από 1.800 προϊόντα που εισάγονται στις ΗΠΑ από χώρες της υπο-σαχαρικής Αφρικής. Αναλυτικές πληροφορίες στο http://www.trade.gov/mas/ian/ustradelaws/tg_ian_002078.asp.

Caribbean Basin Initiative (CBI). Αφορά σε προγράμματα ενίσχυσης των εξαγωγών 19 χωρών της Καραϊβικής. Ο σχετικός νόμος, περί οικονομικής ανάκαμψης των χωρών της Καραϊβικής (CBERA), προβλέπει μονομερή προνομιακά εμπορικά και φορολογικά οφέλη για τις εν λόγω χώρες. Αφορά σε προνομιακή μεταχείριση, όπως μείωση δασμών ή απαλλαγή και κατάργηση ποσοτικών περιορισμών, σε ορισμένα προϊόντα όπως τα κλωστοϋφαντουργικά και ενδύματα. http://www.trade.gov/mas/ian/ustradelaws/tg_ian_002080.asp

The Andean Trade Preference Act (ATPA). Προνομιακή μεταχείριση σε προϊόντα όπως υποδήματα, πετρέλαιο, ρολόγια και μέρη ρολογιών, τσάντες, αποσκευές, γάντια εργασίας, επεξεργασμένο δέρμα, τόνο. http://www.trade.gov/mas/ian/ustradelaws/tg_ian_002079.asp

2.1 Σημαντικοί Νόμοι σε εξέλιξη

2.1.1 Σύστημα Πληροφοριών Δημόσιας Υγείας

Η Υπηρεσία Ασφάλειας και Επιθεώρησης Τροφίμων (Food Safety and Inspection Service/ FSIS)³¹ του Υπουργείου Γεωργίας των ΗΠΑ (USDA), επεξεργάζεται ένα νέο σύστημα δεδομένων, το Σύστημα Πληροφοριών Δημόσιας Υγείας (Public Health Information System/ PHIS). Σκοπός είναι η έγκαιρη συλλογή και ανάλυση δεδομένων προκειμένου να αντιμετωπίζονται ουσιαστικά οι διατροφικοί κίνδυνοι, όπως η αλλοίωση των τροφίμων ή η διάθεση αλλοιωμένων τροφίμων στην αγορά. Πρόκειται για βασισμένη στο WEB εφαρμογή που αντικαθιστά πολλά από τα υπάρχοντα συστήματα της FSIS (όπως τα Performance Based Inspection System/ PBIS και Automated Import Information System/ AIIS), με αυτοματοποιημένες διαδικασίες ενημέρωσης όσον αφορά στην επιθεώρηση των εγχώριων προϊόντων, των εισαγωγών, αλλά και των σχετικών εξαγωγικών δραστηριοτήτων. Οι πληροφορίες που θα συλλέγει η FSIS αφορούν σε αμερικάνικα και διεθνή

³¹ Ρυθμιστική αρχή για τη δημόσια υγεία, αρμόδια για την εξασφάλιση ότι τα εγχώρια και εισαγόμενα κρέατα, πουλερικά, και επεξεργασμένα προϊόντα αυτών είναι ασφαλή, θρεπτικά, φέρουν τις σωστές ετικέτες και είναι συσκευασμένα σύμφωνα με τις απαιτούμενες προδιαγραφές.

συστήματα ασφάλειας τροφίμων, σε τυχόν κινδύνους, ανεπάρκειες και προβλήματα στις διαδικασίες εισαγωγής και εξαγωγής των προαναφερθέντων προϊόντων. Μεταξύ άλλων, όλες οι αιτήσεις για έγκριση ή/και πιστοποιητικά εξαγωγής, καθώς και για έκδοση πιστοποιητικών εξαγωγής θα υποβάλλονται ηλεκτρονικά, όπως και τα ξένα πιστοποιητικά υγείας θα λαμβάνονται ηλεκτρονικά πριν την άφιξη των εμπορευμάτων στα σημεία εισόδου στις ΗΠΑ, ενώ αυτομάτως θα ελέγχονται και οι προϋποθέσεις πιστοποίησης.

Έλεγχος των εισαγωγών

- Το εισαγόμενο κρέας, τα πουλερικά, και τα επεξεργασμένα προϊόντα αυγών που θα φθάνουν στα σημεία εισόδου θα υπόκεινται σε έλεγχο/επιθεώρηση, ακόμα και αν έχουν περάσει από ένα ισοδύναμο ξένο σύστημα επιθεώρησης. Η επιλεξιμότητα της ξένης χώρας, του ξένου πιστοποιητικού, και του προϊόντος θα ελέγχεται από το σύστημα, ευθύς όταν εισάγεται -από τα US Importer of Record ή US Customs Broker- ενώ η αίτηση για επιθεώρηση των εισαγωγών από την FSIS. Οι σχετικές αιτήσεις θα εισάγονται άμεσα στο PHIS πριν από την άφιξη των εμπορευμάτων.
- Οι πληροφορίες θα επαληθεύονται από τον επιθεωρητή εισαγωγών, όταν παρουσιάζεται το εμπόρευμα στο σημείο εισόδου, χρησιμοποιώντας το επίσημο πιστοποιητικό που εκδίδεται από το ξένο σύστημα επιθεώρησης. Επιπλέον, ο επιθεωρητής θα ελέγχει ότι κάθε αποστολή πιστοποιείται κατάλληλα, το προϊόν φέρει την σωστή ετικέτα και όλα τα χαλασμένα -κατά τη μεταφορά- προϊόντα έχουν απορριφθεί.
- Στο σημείο εισόδου θα πραγματοποιείται δειγματοληπτικός έλεγχος (κατηγορία διαδικασίας HACCP, κατηγορία τελικών προϊόντων και ειδών τους), βάσει του σχεδίου δειγματοληψίας κάθε χώρας όσον αφορά στους πιθανούς κινδύνους. Το σχέδιο δειγματοληψίας καθορίζεται ετησίως βάσει του όγκου του προϊόντος που έχει εισαχθεί κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος, και μπορεί να περιλαμβάνει φυσικές εξετάσεις (π.χ. εξέταση προϊόντων), την εξέταση για το ωμό κρέας από χώρες με αφθώδη πυρετό (π.χ. ρόδινοι χυμοί), ή την σήμανση του εμπορευματοκιβωτίου για τα ερμητικώς σφραγισμένα προϊόντα ή/και της εργαστηριακής δειγματοληψίας π.χ. για τα υπολείμματα χημικών/κτηνιατρικών φαρμάκων και ειδών, ή χημικών τροφίμων.
- Το νέο σύστημα προβλέπει τη διατήρηση αρχείου με το προφίλ κάθε χώρας που εξάγει κρέας, πουλερικά, ή επεξεργασμένα προϊόντα αυγών στις ΗΠΑ. Θα συλλέγονται πληροφορίες όπως τα στοιχεία επαφής της υπηρεσίας επιθεώρησης της χώρας, οι πληροφορίες για το σύστημα ασφάλειας τροφίμων της χώρας (π.χ. αποφάσεις ισοδυναμίας σχετικά με τα μεμονωμένα υγειονομικά μέτρα) και τους τύπους των προϊόντων που παράγονται και εξάγονται. Οι

πληροφορίες θα καταγράφονται στην ετήσια πιστοποίηση που απαιτείται από κάθε επιλέξιμη χώρα, ενώ θα γίνεται συνεχής ενημέρωση καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

- Όσον αφορά στη διαδικασία επιθεώρησης των εγκαταστάσεων συσκευασίας κρεάτων και πουλερικών, βάσει της πολιτικής της FSIS, αυτή δύναται να μην πραγματοποιηθεί όταν δεν λαμβάνει χώρα κάποια δραστηριότητα (Fed Reg 9 CFR 307.4, 9CFR 381.37(a), “no operation requiring inspection shall be conducted except under the supervision of a program employee”).

2.1.2 Νόμος περί Εκσυγχρονισμού της Ασφάλειας Τροφίμων (Food Safety Modernization Act/FSMA)

Στις 21.12.2010 το Κογκρέσο ενέκρινε τον νέο νόμο για την ασφάλεια των τροφίμων κατά μήκος όλης της αλυσίδας ανεφοδιασμού στις ΗΠΑ (Food Safety Modernization Act, H.R. 2751).

Κυριότερες διατάξεις:

Προληπτικοί έλεγχοι: Για πρώτη φορά, το FDA (Food and Drug Administration) έχει τη νομοθετική εξουσιοδότηση να απαιτεί προληπτικούς ελέγχους στις διάφορες φάσεις της αλυσίδας ανεφοδιασμού τροφίμων. Οι παραγωγοί και εξαγωγείς καλούνται να αξιολογούν τους πιθανούς κινδύνους, να εφαρμόζουν τα κατάλληλα μέτρα πρόληψης μόλυνσεως στις εγκαταστάσεις τους, ή ελαχιστοποίησης των πιθανοτήτων εμφάνισης σχετικών προβλημάτων, να ελέγχουν την αποτελεσματικότητα των εν λόγω μέτρων, καθώς και να διαθέτουν ένα σχέδιο σε ισχύ προς άμεση ανάληψη απαραίτητων διορθωτικών μέτρων και έγκαιρη αντιμετώπιση των προβλημάτων. Από την άλλη, το FDA καλείται να καθιερώσει επιστημονικά πρότυπα/κριτήρια για ασφαλή παραγωγή και συγκομιδή των φρούτων και λαχανικών, προς ελαχιστοποίηση του κινδύνου πρόκλησης σοβαρών ασθενειών ή θανάτου. Αυτά τα πρότυπα αφορούν όχι μόνο σε προκαλούμενους από τον άνθρωπο κινδύνους για την ασφάλεια φρέσκων προϊόντων, αλλά και σε φυσικούς κινδύνους.

Πρόκειται για μία καινοτόμα διάταξη, σύμφωνα με την οποία η βιομηχανία τροφίμων καθίσταται πλέον υπεύθυνη για την εξασφάλιση συνθηκών υγιεινής στις εγκαταστάσεις, την παραγωγή αλλά και τη διακίνηση ασφαλών προϊόντων.

Επιθεώρηση και συμμόρφωση: Το FDA θα πραγματοποιεί πλέον επιθεωρήσεις στις εγκαταστάσεις τροφίμων βάσει της δυνατότητας πρόληψης πιθανών κινδύνων, ενώ θα αυξηθεί και η συχνότητα των επιθεωρήσεων. Σύμφωνα με τον νέο νόμο, στις υψηλού κινδύνου εγχώριες εγκαταστάσεις θα πραγματοποιηθεί μια πρώτη επιθεώρηση μέσα στα επόμενα πέντε έτη, ενώ στη συνέχεια θα πραγματοποιούνται επιθεωρήσεις τουλάχιστον κάθε τρία έτη. Κατά τη διάρκεια του επόμενου έτους, το FDA αναμένεται να επιθεωρήσει τουλάχιστον 600 ξένες εγκαταστάσεις τροφίμων/επιχειρήσεις τροφίμων που εξάγουν προϊόντα στις ΗΠΑ.

Ασφάλεια εισαγόμενων τροφίμων: Σύμφωνα με τον FMSA: **i)** οι επιχειρήσεις τροφίμων είναι υπεύθυνες για την ασφάλεια των προϊόντων που εξάγουν στις ΗΠΑ και ως εκ τούτου καλούνται να προβαίνουν σε όλες τις ενέργειες διασφάλισης/επαλήθευσης ότι τα εξαγόμενα τρόφιμα είναι ασφαλή (όχι αλλοιωμένα ή misbranded) και ανταποκρίνονται στα σχετικά πρότυπα (προληπτικοί έλεγχοι ή ασφάλεια παραγωγής). **ii)** Το FDA έχει το δικαίωμα να ανακαλέσει την εισαγωγή τροφίμων στις ΗΠΑ εάν οι ξένες εγκαταστάσεις ή η χώρα δεν επιτρέψουν να πραγματοποιηθεί επιθεώρηση. **iii)** Το FDA εξουσιοδοτείται να ζητεί πιστοποίηση, βασισμένη στα κριτήρια πρόληψης κινδύνων, ότι τα εισαγόμενα τρόφιμα είναι σύμφωνα με τις απαιτήσεις ασφάλειας τροφίμων. **iv)** Οι επιχειρήσεις τροφίμων έχουν τη δυνατότητα να λάβουν πρόσθετα μέτρα ασφάλειας τροφίμων και βάσει αυτών να γίνει από το FDA αναθεώρηση των εξαγωγών τους. **v)** Το FDA έχει το δικαίωμα να αναγνωρίζει άμεσα ή έμμεσα ελεγκτές ξένων χωρών (δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα) για να διεξαγάγουν τους λογιστικούς ελέγχους ασφάλειας τροφίμων ή τους ελέγχους των εγκαταστάσεων.

Ενισχυμένες συνεργασίες: Αναγνωρίζεται η σημασία ενδυνάμωσης της συνεργασίας μεταξύ όλων των αντιπροσωπειών ασφάλειας τροφίμων (αμερικανικών, ομοσπονδιακών, κρατικών, τοπικών, ξένων) προς επίτευξη των κοινών στόχων δημόσιας υγείας.

Σημειώνουμε ότι βάσει του νέου νόμου, το FDA επιφορτίζεται με νέες αρμοδιότητες και αποκτά τον έλεγχο όλων των τροφίμων υπό την αρμοδιότητά του (δικαίωμα ανάκλησης, παρακράτησης ύποπτων τροφίμων, αναστολή εγγραφής μιας εγκατάστασης που συνδέεται με επισφαλή τρόφιμα, παρακολούθηση/έλεγχος εγχώριων και εισαγόμενων τροφίμων), γεγονός που έχει προκαλέσει και έντονο αντίλογο καθώς χορηγεί στις αμερικανικές κυβερνητικές αρχές τη δυνατότητα ελέγχου της αλυσίδας ανεφοδιασμού των τροφίμων («από την παραγωγή στην κατανάλωση»). Κάποιοι τον έχουν χαρακτηρίσει γι' αυτό ως τον «πιο επικίνδυνο νόμο στην ιστορία των ΗΠΑ». Βλ. www.fda.gov.

Νέες διατάξεις της FDA περί του κόστους επιθεώρησης των εγκαταστάσεων

- Οι εισαγωγείς δε θα επιβαρύνονται με έξοδα επανα-επιθεώρησης των εγκαταστάσεών τους, εξαιτίας αρνητικών πορισμάτων της FDA, έως ότου επιλυθούν προκύπτοντα προβλήματα νομικής, πολιτικής και τεχνικής φύσεως.
- Εντούτοις, οι αμοιβές επανα-επιθεώρησης τόσο για τις εγχώριες όσο και για τις ξένες εγκαταστάσεις, καθώς και για τη μη συμμόρφωση με τις διατάξεις της FDA περί ανάκλησης εισαγωγής τροφίμων ισχύουν από 1^η Οκτωβρίου 2011, όπως είχε αναγγελθεί στην ανακοίνωση της FDA προς τον ΠΟΕ τον Αύγουστο (11.8.2011).
- Όσον αφορά στις «συνθήκες» που εγείρουν ζήτημα επανα-επιθεώρησης ξένων (αλλά και εγχώριων) εγκαταστάσεων από την FDA με επακόλουθη επιβάρυνση των εισαγωγέων/εξαγωγέων,

διευκρινίζεται ότι αφορούν σε μη συμμόρφωση με τους κανονισμούς περί ασφάλειας τροφίμων του Νόμου για τα Τρόφιμα, Φάρμακα και Καλλυντικά και για επιθεωρήσεις που πραγματοποιούνται μετά την 1^η Οκτωβρίου: *"one or more inspections conducted ... subsequent to ... an inspection which identified non-compliance materially related to a food safety requirement of the Food Drug and Cosmetic Act..."*

- Για αναλυτικές πληροφορίες όσον αφορά τις ανωτέρω διατάξεις και την εφαρμογή τους εντός του οικονομικού έτους 2012, βλ. σχετικό «Οδηγό για τη βιομηχανία τροφίμων» (*"Guidance for Industry"*, υπό μορφή ερωταποκρίσεων), στην ιστοσελίδα της FDA:
<http://www.fda.gov/Food/GuidanceComplianceRegulatoryInformation/GuidanceDocuments/FoodSafety/ucm274176.htm> (αλλά και <http://www.fda.gov/Food/FoodSafety/FSMA/ucm273900.htm>).

Για αναλυτικές πληροφορίες όσον αφορά στις δραστηριότητες της Αμερικανικής Διοίκησης Τροφίμων και Φαρμάκων/ FDA σχετικά με το Νόμο περί Εκσυγχρονισμού της Ασφάλειας Τροφίμων/ FSMA, βλ.

- **FDA Web page**
<http://www.fda.gov/Food/FoodSafety/FSMA/default.htm>
- **Γραμμή Επικοινωνίας**
fsma@fda.hhs.gov
- **Translations of key FSMA documents**
<http://www.fda.gov/Food/FoodSafety/FSMA/ucm242834.htm>
- **FDA Press Release**
<http://www.fda.gov/NewsEvents/Newsroom/PressAnnouncements/ucm249437.htm>
- **FDA Web page: Recalls & Safety Alerts**
<http://www.fda.gov/Safety/Recalls/default.htm>
- **FDA Consumer Update: FDA 101: Product Recalls-From First Alert to Effectiveness Checks**
<http://www.fda.gov/ForConsumers/ConsumerUpdates/ucm049070.htm>
- **FDA Consumer Update Video: Identifying Recalled Products**
<http://www.fda.gov/ForConsumers/ConsumerUpdates/ucm248864.htm>
- **FDA Photostream of Recalled Products on Flickr**
<http://www.flickr.com/photos/fdapictures/sets/72157624901041809/>

2.1.3 Άρση κυρώσεων ενάντια στην Ε.Ε. όσον αφορά στην εμπορική διαφορά για τις αμερικανικές εξαγωγές ορμονούχου βόειου κρέατος

Θετική εξέλιξη στην εφαρμογή του Μνημονίου ΗΠΑ-ΕΕ (13.5.2009) για την επίλυση της διαφωνίας για το ορμονούχο βόειο κρέας, καθώς αμερικανική πλευρά ανακοίνωσε άρση των εναπομεινάντων κυρώσεων (πρόσθετων δασμών) πριν από την προβλεπόμενη ημερομηνία έναρξης της δεύτερης φάσης του Μνημονίου, ήτοι πριν από τον Αύγουστο 2012. Βέβαια, οι ΗΠΑ

εξακολουθούν να έχουν το δικαίωμα (βάσει της σχετικής αποφάσεως του Οργάνου Επίλυσης Διαφορών του ΠΟΕ και στο πλαίσιο του Μνημονίου) να αναστείλουν εν λόγω παραχώρηση.

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1980, η ΕΕ έχει απαγορεύσει την εισαγωγή ορμονούχου βόειου κρέατος από ΗΠΑ. Κατόπιν αποφάσεως των δικαιοδοτικών οργάνων του ΠΟΕ περί ασυμβατότητας του εν λόγω μέτρου με τους πολυμερείς εμπορικούς κανόνες (συγκεκριμένα περί ανεπαρκούς επιστημονικής αιτιολόγησης), οι ΗΠΑ εφαρμόζουν από τον Ιούλιο 1999 εμπορικά αντίμετρα εις βάρος των εξαγωγών ευρωπαϊκών προϊόντων (δασμός 100% στις ευρωπαϊκές εξαγωγές αξίας ετησίως περίπου 117 εκατ. δολ. ΗΠΑ)³².

Τον Ιανουάριο 2009, η αμερικανική κυβέρνηση είχε εξαγγείλει την επιβολή αντιμέτρων (πρόσθετων δασμών), τα οποία θα επέτρεπαν στις ΗΠΑ τη διεύρυνση του κύκλου των θιγομένων προϊόντων, με προφανείς, ιδιαιτέρως αρνητικές, συνέπειες εις βάρος των ευρωπαϊών παραγωγών και εξαγωγέων. Έκτοτε ΗΠΑ και ΕΕ βρίσκονται σε συνεχείς διαβουλεύσεις προκειμένου να καταλήξουν σε κοινά αποδεκτή λύση στην εμπορική διαφορά για το ορμονούχο βόειο κρέας, να αποτραπεί οριστικά η ενεργοποίηση των νέων αντιμέτρων, καθώς και να αρθούν τα ήδη ισχύοντα αντίμετρα. Το Μνημόνιο προβλέπει από πλευράς ΕΕ σταδιακές αυξήσεις στην πρόσβαση στην αγορά με την υιοθέτηση μιας αυτόνομης δασμολογικής ποσόστωσης (TRQ) για ορισμένα προϊόντα βόειου κρέατος, ενώ από πλευράς ΗΠΑ σταδιακή μείωση των πρόσθετων δασμών. Βάσει του Μνημονίου, η δεύτερη φάση των διαβουλεύσεων για οριστική άρση των κυρώσεων θα άρχιζε από τον Αύγουστο 2012.

Αναλυτικές πληροφορίες στην υποσελίδα [http://www.ofr.gov/\(S\(j23rv01lw2lp03ylxvqekv1n\)\)/OFRUpload/OFRData/2011-13282_PL.pdf](http://www.ofr.gov/(S(j23rv01lw2lp03ylxvqekv1n))/OFRUpload/OFRData/2011-13282_PL.pdf) (The Office of the Federal Register).

Κεφ. 3: Διμερές θεσμικό πλαίσιο Ελλάδος-ΗΠΑ

Οι οικονομικές σχέσεις της Ελλάδος με τις ΗΠΑ διέπονται κατά κύριο λόγο από:

- Τις διατάξεις του ΠΟΕ, στον οποίο μετέχουν και οι δύο χώρες.
- Τις Συμφωνίες εμπορικού περιεχομένου που έχει συνάψει η ΕΕ με τις ΗΠΑ, οι οποίες δημιουργούν το πλαίσιο της Κοινής Εμπορικής Πολιτικής της ΕΕ.

Κατά κύριο λόγο σημειώνουμε τη *Συμφωνία-Πλαίσιο για τη Διατλαντική Οικονομική Ολοκλήρωση* (“Transatlantic Economic Framework”), και την *Αεροπορική Συμφωνία* (Air Transport Agreement) από 30.4.2007.

³² Και ο Καναδάς (δασμός 100% στις ευρωπαϊκές εξαγωγές αξίας 11,3 εκατ. δολ.).

▪ Σειρά διμερών συμφωνιών που ρυθμίζουν τις σχέσεις μεταξύ των δύο χωρών σε επί μέρους τομείς, όπως:

- Συμφωνία Φιλίας, Εμπορίου και Ναυτιλίας του 1951 (Ν.2893, ΦΕΚ 149/10.07.1954)
- Συμφωνία περί αποφυγής διπλής φορολογίας του 1950 (Ν.Δ. 2548/53, ΦΕΚ Α 231/27.08.1953 - Διορθώσεις σε Φ.Ε.Κ. 333/16.11.1953)
- Συμφωνία αμοιβαίας προώθησης και προστασίας επενδύσεων του 1952
- Συμφωνία για τις εγγυήσεις επενδεδυμένου κεφαλαίου (Ν.Δ.2424, ΦΕΚ 127/9.5.1953)
- Συμφωνία περί αεροπορικών μεταφορών του 1991 (Ν.2027, ΦΕΚ 51/03.04.1992)
- Συμφωνία αμοιβαίας διοικητικής αρωγής μεταξύ τελωνειακών υπηρεσιών Ελλάδος – ΗΠΑ (Ν.2066, ΦΕΚ 117/7.7.1992)
- Συμφωνία Οικονομικής, Επιστημονικής και Τεχνολογικής, Εκπαιδευτικής και Μορφωτικής Συνεργασίας (Ν.1982, κύρωση το 1991, ΦΕΚ 188/10.12.1991)
- Μνημόνιο για τη σύσταση Επιτροπής Οικονομικής και Εμπορικής Συνεργασίας (1998, ΦΕΚ 144/9.7.1999). Η 4^η Σύνοδος έλαβε χώρα στην Αθήνα το Μάρτιο του 2007, η 5^η στην Ουάσιγκτον τον Ιούνιο του 2008.
- Μνημόνιο για Τεχνολογική Συνεργασία στα Βαλκάνια (Initiative for Technology Cooperation with the Balkans -ITCB) (Ν.2784, ΦΕΚ 2/7.1.2000)
- Πρωτόκολλο προθέσεων για θέματα πρόληψης και αποκατάστασης Φυσικών και Τεχνολογικών Καταστροφών του 2001, (Ν.3073, ΦΕΚ 295/4.12.2002)
- Συνολική Τεχνική Συμφωνία του 2001 (Ν.3108, ΦΕΚ 32/1.1.2003)
- Συμφωνία Ασφάλειας Εμπορευματοκιβωτίων (Container Security Initiative) για τη λήψη μέτρων ελέγχου στο λιμένα του Πειραιά σε όλα τα εμπορευματοκιβώτια με προορισμό αμερικανικά λιμάνια, προκειμένου να προληφθεί η άφιξη στο έδαφος των ΗΠΑ επικίνδυνων φορτίων (η Ελλάδα υπέγραψε στις 25.6.2004).
- Μνημόνιο Κατανόησης USAID-ΥΠΕΞ με σκοπό την επέκταση της συνεργασίας USAID-Hellenic Aid (ΥΔΑΣ) στον τομέα του τουρισμού. Εν θέματι Μνημόνιο υπεγράφη κατά τη διάρκεια εργασιών της Επιτροπής Οικονομικής και Εμπορικής Συνεργασίας Ελλάδος-ΗΠΑ (ECCC, Ουάσιγκτον 19-20.6.2008).
- Στις 18.4.2008 υπεγράφη στην Ουάσιγκτον «Μνημόνιο Τεχνικής Συνεργασίας» για αναπτυξιακά προγράμματα στον ενεργειακό τομέα στην ΝΑ Ευρώπη μεταξύ USAID και ΚΑΠΕ, ως εκπροσώπου της Hellenic Aid.
- Μνημόνιο Αναπτυξιακής Συνεργασίας στον τομέα της ενέργειας στην Ενεργειακή Κοινότητα. Φορείς υλοποίησης του προγράμματος είναι εκ μέρους της ελληνικής πλευράς το ΚΑΠΕ και

της αμερικανικής η International Resources Group (IRG). Η συνεργασία έχει ήδη προχωρήσει σε συναντήσεις τεχνικού επιπέδου για ενεργειακές εφαρμογές φυσικού αερίου στην Ουκρανία (υπεγράφη στην Αθήνα στις 23.5.08).

Κεφ.4: Ενημέρωση Επιχειρηματιών

Γενικά, για οποιαδήποτε πληροφορία αφορά τόσο εξαγωγική όσο και επιχειρηματική δραστηριοποίηση στις ΗΠΑ, παραπέμπουμε στην εξαιρετικά χρηστική ιστοσελίδα της αμερικανικής διοίκησης <http://www.business.gov/we-have-moved.html>, όπου συγκεντρώθηκαν όλες οι επιμέρους ιστοσελίδες, υπηρεσίες και πληροφορίες σχετικά με το **doing business in the USA**, το οποίο στην περίπτωση των ΗΠΑ συμπεριλαμβάνει και το 'πλαίσιο' σχετικά με τις διαδικασίες εισαγωγής.

Στη δεξιά στήλη, επί παραδείγματι, ανευρίσκονται γενικές κατηγορίες πληροφοριών (Start a Business, Register a Business, Business Types & Industries), ειδικότερες πληροφορίες (ασφάλιση της επιχείρησης, φορολογικά θέματα, διαφήμιση/μάρκετινγκ), αλλά και οι εξαιρετικά κρίσιμες πληροφορίες για κάθε επιχειρηματία που αφορούν το επιμέρους πλαίσιο δραστηριοποίησης ανά Πολιτεία (State & Local). Τονίζουμε εδώ ότι στις ΗΠΑ σημειώνεται μεγάλη διαφοροποίηση στο ρυθμιστικό πλαίσιο επιχειρηματικής δραστηριοποίησης από Πολιτεία σε Πολιτεία αλλά και στα επιμέρους counties (κομητείες), και σε αυτό το σημείο θα πρέπει να δώσετε ιδιαίτερη προσοχή, τόσο όσον αφορά την εισαγωγή, όσο και στη συμμετοχή σας σε υπάρχον εταιρικό σχήμα.

4.1 Γενικές πληροφορίες εισαγωγής προϊόντων στις ΗΠΑ

A.

- Αρμόδια αρχή στις ΗΠΑ για το πλαίσιο εισαγωγής τροφίμων είναι η FDA (Food and Drug Administration, www.fda.gov/, US Department Of Health&Human Services), πλην κρεάτων, πουλερικών και αυγών, η αρμοδιότητα για τα οποία ανήκει στο Υπουργείο Γεωργίας.
- Πρώτη και βασική ενέργεια πρέπει να είναι η πρόσληψη τοπικού πράκτορα, ο οποίος θα μεσολαβεί μεταξύ της εταιρείας και της FDA (Food and Drug Administration) για τυχόν προβλήματα, τα οποία μπορεί να εμφανισθούν κατά την πραγματοποίηση των εξαγωγικών δραστηριοτήτων.
- Από το 2002, ανάμεσα στις υποχρεώσεις που προβλέπονται για την εισαγωγή προϊόντων, όλες οι εταιρείες που προτίθενται να εξάγουν προϊόντα στις ΗΠΑ οφείλουν να προβαίνουν σε δήλωση καταχώρησης άπαξ του εργοστασίου παραγωγής τους και οπωσδήποτε προ της εισαγωγής των προϊόντων. Αυτό πραγματοποιείται μέσω ηλεκτρονικού συστήματος FDA στην ιστοσελίδα www.fda.gov/Food/GuidanceComplianceRegulatoryInformation/PriorNoticeofImportedFoods/default.html. Η ανωτέρω διαδικασία είναι υποχρεωτική.
- Πληθώρα αναλυτικών πληροφοριών για τη διάθεση/εισαγωγή τροφίμων στην εγχώρια αγορά (*Information for FDA-Regulated Industry*) υπάρχουν στην ως άνω διεύθυνση διαδικτύου της FDA, όπως σχετικά με την παρέμβαση, κατά περίπτωση, της FDA στις τελωνειακές διαδικασίες

(δειγματοληψία, έλεγχος καταλληλότητας τροφίμων και τελική έγκριση εισαγωγής) – μέσω του συνδέσμου "*Imports/Exports*", από την προαναφερθείσα κεντρική ιστοσελίδα. Ειδικότερα, στην ιστοσελίδα www.cfsan.fda.gov/~lrd/imp-info.html υπάρχουν γενικές πληροφορίες για τις διαδικασίες της FDA ενώ στην www.cfsan.fda.gov/~lrd/import.html σχετικό αναλυτικό διάγραμμα. Ο σύνδεσμος "*Food*" οδηγεί σε πληροφορίες της (υπαγόμενης στην FDA) Υπηρεσίας *Center for Food Safety & Applied Nutrition / CFSAN* όπου επισημαίνουμε, στην ιστοσελίδα www.cfsan.fda.gov/~dms/industry.html, σχετικό κατάλογο θεμάτων πληροφοριακού υλικού για την αγορά τροφίμων – μεταξύ άλλων: σήμανση τροφίμων με ετικέτα συστατικών (*ingredients*) και διατροφικών στοιχείων (*nutrition facts*) στην ιστοσελίδα www.cfsan.fda.gov/~dms/flg-toc.html, όπου υπάρχει πλήρης οδηγός σήμανσης προϊόντων – βλ. επίσης το κεφάλαιο "*Marking*" του προαναφερθέντος οδηγού "*Importing Into the USA*" (CBP).

- Ειδικότερα, για τα οιοπνευματώδη βλ. ακόλουθες πηγές: i) <http://www.fda.gov/AboutFDA/PartnershipsCollaborations/MemorandaofUnderstandingMOUs/DomesticMOUs/ucml117569.htm> (*Memorandum of Understanding between the Bureau of Alcohol, Tobacco and Firearms and the Food and Drug Administration regarding the Promulgation and Enforcement of the Labeling Regulations Promulgated under the Federal Alcohol Administration Act*), ii) <http://www.atf.gov>
- Τα εισαγόμενα προϊόντα πρέπει απαραίτητως να φέρουν **σήμανση** χώρας προέλευσης (*country of origin label*). Εφιστούμε την προσοχή στο ότι η FDA μπορεί να απαγορεύσει τον εκτελωνισμό τροφίμων σε περίπτωση "*misbranding*" (εσφαλμένων πληροφοριών στις ετικέτες).
- Προσοχή: Η υπηρεσία FDA έχει θέσει σε ισχύ τέσσερις κανονισμούς εμπορίας τροφίμων στην επικράτεια ΗΠΑ, κατ' εφαρμογή του νόμου Bioterrorism Act για την προστασία της αλυσίδας προμήθειας τροφίμων/κτηνοτροφών από τρομοκρατική επίθεση. Συγκεκριμένα: **1)** Registration of Food/Feed Facilities, **2)** Prior Notice of Imported Food Shipments, **3)** Administrative Detention and Maintenance, και **4)** Inspection of Records. Υπογραμμίζουμε για τους δύο πρώτους ότι, ως εξαγωγέας τροφίμων, απαιτείται η εγγραφή σε ειδικό μητρώο της υπηρεσίας FDA καθώς και η σχετική ειδοποίηση των τελωνειακών αρχών πριν από κάθε αποστολή φορτίου.
- Ο σχετικός σύνδεσμος "*Bioterrorism Act*" από την κεντρική ιστοσελίδα της FDA οδηγεί στην ιστοσελίδα www.fda.gov/oc/bioterrorism/bioact.html όπου παρατίθεται πλήρης ενημέρωση. Εκεί, επισημαίνουμε τον σύνδεσμο "*Updates on Requirements*" ο οποίος οδηγεί στην ιστοσελίδα "*Food & Cosmetics Guidance Documents*" www.cfsan.fda.gov/~dms/guidance.html#sec όπου υπάρχουν οδηγοί του τύπου "τι χρειάζεται να ξέρετε για" (τους ως άνω τέσσερις

κανονισμούς). Με βάση τον καινούργιο αντιτρομοκρατικό νόμο, ο ενδιαφερόμενος πρέπει να εγγραφεί και να πάρει έναν αριθμό αδείας εισαγωγής από την FDA, η οποία ανήκει στο Υπουργείο Υγείας. Ο αριθμός αυτός δεν ισοδυναμεί με άδεια εισαγωγής των προϊόντων. Η δήλωση αυτή, γνωστή ως *Food Facility Registration Form No 3537*, υποβάλλεται μόνον δια μέσου διαδικτύου εις την αγγλική γλώσσα και είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα www.access.fda.gov.

- Η έγκριση της **ετικέτας** γίνεται επίσης από την FDA. Η ετικέτα φέρει στην αγγλική τα εξής στοιχεία υποχρεωτικά:
 - Το όνομα του προϊόντος (Statement of product - Identity), το οποίο αναγράφεται με έντονους χαρακτήρες.
 - Το βάρος του προϊόντος, το οποίο πρέπει να αναφέρεται στο Αμερικανικό Μετρικό Σύστημα. Στην ιστοσελίδα www.cfsan.fda.gov/-dms/flmetric υπάρχουν οδηγίες για το πώς γίνεται η μετατροπή από το Ευρωπαϊκό Μετρικό Σύστημα.
 - Το μέγεθος των γραμμάτων και αριθμών της ετικέτας δεν μπορεί να είναι λιγότερο από 1,6mm. Στην ανωτέρω ιστοσελίδα δίδονται πληροφορίες και για αυτήν τη μετατροπή.
 - Τον πλήρη κατάλογο των συστατικών, τα οποία πρέπει να αναγράφονται κατά σειρά σπουδαιότητας εκ των άνω.
- ❖ Warning Statement: για ορισμένα προϊόντα είναι απαραίτητο να αναγράφεται εάν η συσκευασία είναι αεροστεγής, εάν υπάρχουν ιχνοστοιχεία διαιτητικά με βάση πρωτεΐνες, εάν περιέχουν σακχαρίνη ή να γίνεται μνεία, εάν υπάρχουν, υλικών που επηρεάζουν την υγεία.
- ❖ Προαιρετικά στην ετικέτα αναφέρονται τα θρεπτικά στοιχεία του προϊόντος (*nutrition facts*).
- ❖ Στην ιστοσελίδα www.cfsan.fda.gov/-dms/foodlab παρέχονται σχετικές οδηγίες ενώ πληροφορίες σχετικές με την διατροφή στην διεύθυνση www.access.gpo.gov/nara/cfr/waisidx/05/21cfr101_05. Η αναφορά των θρεπτικών συστατικών πρέπει να γίνεται με βάση την ποσότητα και την ποσοστιαία συμμετοχή τους στο σύνολο. Η ετικέτα δηλαδή, πρέπει να περιλαμβάνει την ποσότητα κατά μερίδα και τον αριθμό των μερίδων κατά περιεχόμενο. Συστάσεις για την συμπλήρωση του στοιχείου αυτού δίδονται στον ιστότοπο «daily value», www.fda.gov/fdac/special/foodlabel/dvs.html.
- ❖ Εάν μία εταιρεία παράγει ένα προϊόν που περιέχει περισσότερο από 0,5 γραμμ. υποακόρεστα λίπη (trans-fats), πρέπει να το αναφέρει στην ετικέτα. Εάν το ποσοστό είναι κατώτερο, η εταιρεία δικαιούται να αναφέρει: Trans-fats zero ή να δηλώσει (not a significant source of trans-fats).

Όσον αφορά σε ανωτέρω, σας ενημερώνουμε ότι υπάρχουν εταιρείες που αναλαμβάνουν τον ρόλο του τοπικού πράκτορα στις επαφές με την FDA.

B.

Για απευθείας ενημέρωση σχετικά με τους **δασμούς εισαγωγής** των προϊόντων στις ΗΠΑ, βλ. την πολύ εύχρηστη βάση δεδομένων *Interactive Tariff and Trade Data Web* της US International Trade Commission, στην ηλεκτρ. διεύθυνση www.dataweb.usitc.gov (απαιτείται η δημιουργία προσωπικού κωδικού). Μετά από εισαγωγή στο κατάλληλο πεδίο του κωδικού HTS (για μεγαλύτερη ακρίβεια) ή της περιγραφής του προϊόντος (περισσότερα αποτελέσματα), μπορεί κανείς να πληροφορηθεί:

- α)** τον υπό διερεύνηση δασμό (βλ. δασμό MFA),
- β)** την αξία των εισαγωγών για την τελευταία τετραετία κατά προέλευση (χώρα εξαγωγής),
- γ)** τις εισαγωγές κατά κατηγορία δασμολογικού προγράμματος, και
- δ)** τις εισαγωγές κατά τελωνειακό σημείο εισόδου.

Διευκρινίζοντας ότι τη διεκπεραίωση των διαδικασιών εισαγωγής αναλαμβάνει ο εκάστοτε εδώ εισαγωγέας, για πληρέστερη ενημέρωση σχετικά με τις διαδικασίες εισαγωγής στις ΗΠΑ βλ. στην Υπηρεσία Τελωνείων ΗΠΑ, www.customs.ustreas.gov/impexpo/impexpo.htm.

Γ.

Για ενημέρωση σχετικά με **στατιστικά στοιχεία εισαγωγών και εξαγωγών** βλ. τις ακόλουθες πολύ εύχρηστες βάσεις δεδομένων:

- α.** “USITC” στη διεύθυνση διαδικτύου <http://dataweb.usitc.gov> (κάνοντας χρήση του κωδικού για τους δασμούς εισαγωγής -προηγούμενη παράγραφος). Μετά από εισαγωγή στο κατάλληλο πεδίο του κωδικού HTS ή SITC, της χώρας ή της περιγραφής του προϊόντος, μπορεί κανείς να πληροφορηθεί τις εισαγωγές και εξαγωγές κατά χώρα.
- β.** “Trade Statistics Express” του Αμερικανικού Γραφείου Πληροφόρησης σε θέματα Εμπορίου και Βιομηχανίας (Office of Trade and Industry Information) στην ιστοσελίδα <http://tse.export.gov>, πρόσβαση ελεύθερη). Μετά από εισαγωγή στο κατάλληλο πεδίο του κωδικού HS ή SITC, της χώρας, της χρονολογίας κ.λ.π. μπορεί κανείς να πληροφορηθεί τις εισαγωγές και εξαγωγές κατά χώρα.
- γ.** “Current Industrial Report Series”, στην ιστοσελίδα www.sta-usa.gov.

Δ.

Για άμεση ενημέρωση σχετικά με **εμπορικές εκθέσεις**, βλ. τις ακόλουθες βάσεις δεδομένων:

- α)** Trade Shows USA, www.tradeshowsusa.com
- β)** The Ultimate Trade Show Directory, www.tsnm.com,

γ) Trade Shows Worldwide, <http://www.eventseye.com/>

δ) Upcoming Tradeshows, Expos, Conferences, Seminars e.t.c., www.tscentral.com

4.2 Σύσταση εταιρείας στις ΗΠΑ

Η διαδικασία σύστασης εταιρείας στις ΗΠΑ εξαρτάται από **i)** τον τύπο της επιχείρησης που θέλει ο ενδιαφερόμενος να ιδρύσει (π.χ. ΟΕ, ΕΠΕ, ΑΕ κλπ). Μορφές εταιρειών στις ΗΠΑ: Partnerships, General Partnerships – GP, Limited Partnerships – LP, Limited Liability Partnerships – LLP, Business Corporations – Inc., Corp., Ltd., Co., Closely Held Corporations – C Corporation, S Corporation, Limited Liability Companies – LLC, **ii)** τον τόπο ίδρυσης (πολιτεία, περιφέρεια). Για παράδειγμα, η διαδικασία εγγραφής ποικίλει ανάλογα όχι μόνο με τον τύπο της εταιρείας, αλλά και τους ισχύοντες πολιτειακούς νόμους. Γενικά, η ολοκλήρωση αυτής της διαδικασίας απαιτεί συνολικά 48 ώρες. Πολύ σημαντικό είναι και το στάδιο έκδοσης κατάλληλων αδειών. Κάθε επιχείρηση χρειάζεται μία ή περισσότερες ομοσπονδιακές, πολιτειακές ή τοπικές άδειες λειτουργίας (βλ. σχετικά <http://www.sba.gov/content/search-business-licenses-and-permits>).

Όλες οι πληροφορίες για τη σύσταση εταιρείας στις ΗΠΑ μπορούν να αναζητηθούν στις ακόλουθες ιστοσελίδες:

- www.business.gov/states, υπερσύνδεσμος (hyperlink) της επίσημης διαδικτυακής "πύλης" της αμερικανικής Κυβέρνησης για την επιχειρηματικότητα, που παραπέμπει στις επιμέρους ιστοσελίδες "Doing Business In...." και των 50 Πολιτειών των ΗΠΑ.
- www.sba.gov, US Small Business Administration

Εάν κάποιος έχει ήδη εταιρεία στην Ελλάδα και θέλει να επεκτείνει τη δράση της στις ΗΠΑ, μπορεί να ιδρύσει είτε υποκατάστημα (branch) είτε θυγατρική εταιρεία. Στην πρώτη περίπτωση θα πρέπει να προσλάβει τοπικό πράκτορα (για την εγγραφή της εταιρείας απαιτείται πιστοποίηση του ονόματος και της διεύθυνσης του εδρεύοντος στη συγκεκριμένη πολιτεία πράκτορα) και προκειμένου για διαπολιτειακές επιχειρήσεις επιπλέον πιστοποιητικό «καλής κατάστασης» από τη χώρα ή την πολιτεία όπου ιδρύεται η εταιρεία. Στην περίπτωση της θυγατρικής εταιρείας ισχύουν οι αμερικανικοί νόμοι και κανονισμοί (βλ. ανωτέρω ιστοσελίδες). Γενικά, ενδείκνυται η σύσταση «ανεξάρτητης» από τη μητρική εταιρείας, καθώς - μεταξύ άλλων - ο επιχειρηματικός κίνδυνος περιορίζεται στην αμερικανική εταιρεία και δεν επεκτείνεται στον κύριο μέτοχο.

Μια ιδιαίτερα διαδεδομένη μορφή εταιρείας (κυρίως στους τομείς παραγωγής αγαθών ή παροχής υπηρεσιών) τα τελευταία χρόνια στις ΗΠΑ είναι η κοινοπραξία, την οποία πολλοί προτιμούν, καθώς φαίνεται να «συμφέρει» από άποψη φορολογικών επιβαρύνσεων.

Σημειώνουμε ότι στους ανωτέρω ιστότοπους μπορεί να αναζητήσει κανείς φορείς που αναλαμβάνουν για λογαριασμό του ενδιαφερόμενου τη διεκπεραίωση των σχετικών διαδικασιών. Επίσης, υπάρχουν δικηγορικά γραφεία που προσφέρουν τις υπηρεσίες τους διαδικτυακά έναντι μικρού σχετικά αντιτίμου (ο ενδιαφερόμενος καλείται να συμπληρώσει ένα ερωτηματολόγιο με τα στοιχεία του).

4.3 Εμπορικά Σήματα/ Trademarks

Στις ΗΠΑ τα ονόματα γεωγραφικών ενδείξεων προστατεύονται ανέκαθεν μέσω του συστήματος εμπορικών σημάτων, προτού ακόμα εισαχθεί το 1995 ο όρος «γεωγραφικές ενδείξεις» με τη διαπραγμάτευση της Συμφωνίας για εμπορικά θέματα όσον αφορά στα Δικαιώματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας (TRIP'S) του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ). Τούτο σημαίνει ότι η καταχώρηση ενός ονόματος ως εμπορικό σήμα δεν υποδεικνύει επ' ουδενί «γεωγραφική ένδειξη» και δεν εξετάζεται σε καμιά περίπτωση ως τέτοιο, περιλαμβανομένων και εκείνων των σημάτων που σύμφωνα με την TRIP'S του ΠΟΕ συνιστούν «γεωγραφική ένδειξη».

Σύμφωνα πάντα με τον αμερικανικό νόμο, οι γεωγραφικοί όροι περιγραφικοί ή μη της καταγωγής αγαθών και υπηρεσιών δεν εγγράφονται ως εμπορικά σήματα, διότι θεωρείται δικαίωμα των παραγωγών μιας περιοχής να χρησιμοποιούν έναν γεωγραφικό όρο για να περιγράψουν την προέλευση των προϊόντων τους.

Εντούτοις, μια γεωγραφική ένδειξη, όπως καθορίζεται στην TRIP'S, προσδιορίζει ένα αγαθό, όχι μόνο μια γεωγραφική περιοχή. Εάν ένας γεωγραφικός όρος χρησιμοποιείται με τέτοιο τρόπο, ώστε με την πάροδο του χρόνου να προσδιορίζει την προέλευση των αγαθών ή των υπηρεσιών, οι καταναλωτές αρχίζουν να τον αναγνωρίζουν ως προσδιορισμό μιας συγκεκριμένης εταιρείας ή ενός παραγωγού ή ομάδας παραγωγών, οπότε ο γεωγραφικός όρος δεν περιγράφει πλέον μόνο την προέλευση των αγαθών αλλά και την «πηγή» των αγαθών. Σε αυτή την περίπτωση, ο όρος θεωρείται ότι έχει τη «δευτεροβάθμια έννοια» (secondary meaning) ή την «επίκτητη διακριτικότητα» (acquired distinctiveness). Η αρχική έννοια στους καταναλωτές είναι ο γεωγραφικός τόπος, ενώ η δευτεροβάθμια έννοια στους καταναλωτές είναι ο παραγωγός ή κατασκευαστής. Εάν ένας περιγραφικός όρος έχει τη «δευτεροβάθμια έννοια» στους καταναλωτές, ο όρος θεωρείται αυτομάτως προστατευμένος ως εμπορικό σήμα. Λόγω αυτού του χαρακτηριστικού γνωρίσματος του αμερικανικού νόμου περί εμπορικών σημάτων, οι γεωγραφικές ενδείξεις μπορούν επίσης να προστατευθούν ως εμπορικά ή συλλογικά σήματα.

Οι γεωγραφικοί όροι μπορούν επίσης να προστατευθούν ως σήματα πιστοποίησης. Ένας γεωγραφικός όρος μπορεί να χρησιμοποιηθεί, είτε μόνος είτε ως μέρος ενός σύνθετου σήματος, για να πιστοποιήσει ότι τα αγαθά προέρχονται από τη συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή που προσδιορίζεται από τον όρο. Σημειώνουμε ότι ένα γεωγραφικό όνομα μπορεί να καταχωρηθεί ως σήμα πιστοποίησης ακόμα κι αν πρωτίστως είναι γεωγραφικά περιγραφικό. Τα σήματα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να πιστοποιήσουν την περιφερειακή προέλευση δεν περιορίζονται απαραίτητως στους όρους που περιλαμβάνουν την ακριβή γεωγραφική ορολογία. Μια διαστρέβλωση ενός γεωγραφικού όρου, μια σύντμηση, ή ένας συνδυασμός γεωγραφικών όρων μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν ως σήματα πιστοποίησης που δείχνουν την περιφερειακή προέλευση. Είναι επίσης δυνατό για ένα σήμα ή έναν λογότυπο, που δεν είναι τεχνικά γεωγραφικής φύσης, να έχουν τη σημασία γεωγραφικής ένδειξης.

Για πληροφορίες όσον αφορά στην εξέταση των σημάτων και την διαδικασία κατοχύρωσής τους, βλ. www.uspto.gov.

Ο Αμερικανικός Νόμος περί προστασίας των γεωγραφικών προσδιορισμών - περιληπτική ερμηνεία των κυρίων χαρακτηριστικών του

Στις Η.Π.Α. οι γεωγραφικοί προσδιορισμοί προστατεύονται μέσω του γενικού συστήματος προστασίας εμπορικών σημάτων (trademarks) και θεωρούνται υποκατηγορία τους, καθώς –κατά το Αμερικανικό πάντα δίκαιο- τα ονόματα με γεωγραφικό προσδιορισμό, όπως ακριβώς και τα εμπορικά σήματα:

- πιστοποιούν καταγωγή
- επιβεβαιώνουν ποιότητα
- ανατρέχουν σε σημαντικό επιχειρηματικό κέρδος.

Το Αμερικανικό σύστημα χρησιμοποιώντας την ήδη εδραιωμένη υπάρχουσα διοικητική δομή του συστήματος (1946) προστασίας εμπορικών σημάτων, δίνει το δικαίωμα σε κάθε ενδιαφερόμενο που έχει έννομο συμφέρον να προσβάλει την εγγραφή ενός γεωγραφικού προσδιορισμού ή και να την ακυρώσει, εάν βέβαια αποδείξει ότι υφίσταται ζημία από την εγγραφή ή την συνεχή του χρήση.

Η αρμόδια υπηρεσία εγγραφής εμπορικών σημάτων και γεωγραφικών προσδιορισμών είναι το Γραφείο ευρεσιτεχνίας και Σημάτων (United States Patent and Trademark – USPTO).

Σημειώνουμε ότι στην Αμερική δεν προστατεύονται προϊόντα και υπηρεσίες που θεωρούνται generic. Ένα προϊόν θεωρείται generic όταν η χρήση του είναι τόσο διαδεδομένη ώστε θεωρείται πλέον συνώνυμο μιας ολόκληρης κατηγορίας προϊόντων/υπηρεσιών, χωρίς όμως να υποδηλώνει στη συνείδηση των καταναλωτών ιδιαίτερη γεωγραφική προέλευση. Ενδεικτικό παράδειγμα προϊόντων generic είναι το τυρί ΦΕΤΑ και ΠΑΡΜΕΖΑΝΑ, χρήση του ονόματος των οποίων μπορεί να κάνει κάθε παραγωγός των προϊόντων που ανήκουν σε μία από τις κατηγορίες αυτές.

Άλλο χαρακτηριστικό του Αμερικανικού συστήματος προστασίας εμπορικών σημάτων/γεωγραφικών προσδιορισμών είναι ότι μόνον ο ιδιοκτήτης του σήματος έχει αποκλειστικά και μόνο το δικαίωμα να εμποδίσει την χρήση του από μη εξουσιοδοτημένα πρόσωπα, εάν η χρήση αυτή μπορεί να δημιουργήσει σύγχυση στους καταναλωτές όσον αφορά την καταγωγή του προϊόντος.

ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΠΟΠ και ΠΓΕ

A. Σήματα πιστοποίησης (Certification Marks)

B. Συλλογικά σήματα (Collective marks)

Γ. Εμπορικά σήματα (Trade marks)

Κατά το δίκαιο των Η.Π.Α., σήματα που παραπέμπουν αποκλειστικά σε γεωγραφική περιοχή

(Π.Γ.Ε) και τα οποία δεν θα μπορούσαν να καταχωρηθούν σαν εμπορικά σήματα (Trademarks) ή συλλογικά σήματα (Collective marks) μπορούν να καταχωρηθούν και προστατευθούν μόνον ως:

A. α) Σήματα πιστοποίησης (certification mark).

β) Τοπικά σήματα πιστοποίησης (regional certification mark)

Τα σήματα πιστοποίησης υποδεικνύουν ειδικότερα: **i) τη γεωγραφική καταγωγή του προϊόντος, ii) τα συστατικά, τη μέθοδο παραγωγής, την ποιότητα και άλλα χαρακτηριστικά και iii) το ότι η διαδικασία παραγωγής έγινε από μέλος μιας ένωσης ή οργανισμού.** Χαρακτηριστικό παράδειγμα σήματος πιστοποίησης είναι η λέξη Roquefort, η οποία παραπέμπει σε προϊόν καταγωγής Roquefort, στη μέθοδο παραγωγής του και στα μέλη της ένωσης παραγωγών της επαρχίας Roquefort.

Τα σήματα πιστοποίησης έχουν τις εξής ιδιομορφίες:

- Η χρήση τους γίνεται όχι από τον ιδιοκτήτη του σήματος, καθώς ο ιδιοκτήτης δεν είναι ο παραγωγός του προϊόντος, αλλά από εξουσιοδοτημένες από τον ιδιοκτήτη ενώσεις/συνεταιρισμούς, από περιφερειακές υπηρεσίες και όργανα του Δημόσιου τομέα, οι οποίοι έχουν και το αποκλειστικό δικαίωμα χρήσης του ονόματος της γεωγραφικής τους περιφέρειας σε προϊόντα που διακρίνονται λόγω των εξειδικευμένων χαρακτηριστικών τους και των υψηλών προδιαγραφών παραγωγής τους (προϊόντα γεωγραφικής καταγωγής). Ο ιδιοκτήτης, ωστόσο, έχει το δικαίωμα ελέγχου όσον αφορά την ποιότητα και τις προδιαγραφές παραγωγής, αλλά οι ίδιοι δεν πωλούν τα αγαθά).
- Το σήμα πιστοποίησης δεν παραπέμπει στον παραγωγό του προϊόντος, δεν διακρίνει δηλαδή την «πηγή» προέλευσης. Επομένως, κάθε μονάδα παραγωγής η οποία μπορεί να παράγει το ίδιο προϊόν με τις ίδιες προδιαγραφές και τις ίδιες μεθόδους έχει δικαίωμα να κάνει χρήση του εμπορικού σήματος/γεωγραφικού προσδιορισμού (ελιές Καλαμάτας).

Το καθεστώς προστασίας των προαναφερθέντων σημάτων πιστοποίησης στηρίζεται σε δύο αρχές:

- ο Ότι μόνον οι κάτοικοι της συγκεκριμένης περιοχής μπορούν να κάνουν χρήση του σήματος και
- ο Ότι είναι παράνομη η χρήση του σήματος όταν αυτή γίνεται από χρήστες οι οποίοι δεν έχουν έννομο δικαίωμα.

Όσον αφορά στα Συλλογικά σήματα:

- ο Αυτά υιοθετούνται από μία συλλογική ηγεσία (ένωση, συνεταιρισμό, οργανισμό) για χρήση του συλλογικού σήματος αποκλειστικά από τα μέλη της και προσδιορίζουν προϊόντα/υπηρεσίες προερχόμενα από αυτά, σε αντιδιαστολή με άλλα ομοειδή προϊόντα

προερχόμενα από διαφορετικό συλλογικό όργανο (προϊόντα συνεταιρισμού Δωδώνης), που σημαίνει ότι το κάθε μέλος-παραγωγός μπορεί να πωλήσει τα αγαθά κάτω από αυτό το σήμα.

- ο Τα συλλογικά σήματα συμμετοχής (*Collective membership marks*) υιοθετούνται από τα μέλη μιας συλλογικής ένωσης για να υποδηλώσουν και μόνον την συμμετοχή αυτή και δεν αναφέρονται σε προϊόντα/ υπηρεσίες.

B. α) Συλλογικά σήματα (*Collective trademarks marks or collective service marks*)

β) Συλλογικά σήματα συμμετοχής (*Collective membership marks*)

Η διαφορά μεταξύ των δύο κατηγοριών είναι η εξής:

1. Τα πρώτα υιοθετούνται από μία συλλογική ηγεσία (ένωση, συνεταιρισμό, οργανισμό) για χρήση του συλλογικού σήματος αποκλειστικά από τα μέλη της και προσδιορίζουν προϊόντα/υπηρεσίες προερχόμενα από αυτά, σε αντιδιαστολή με άλλα ομοειδή προϊόντα προερχόμενα από διαφορετικό συλλογικό όργανο (προϊόντα συνεταιρισμού Δωδώνης).
2. Τα συλλογικά σήματα συμμετοχής υιοθετούνται από τα μέλη μιας συλλογικής ένωσης για να υποδηλώσουν και μόνον την συμμετοχή αυτή και δεν αναφέρονται σε προϊόντα/ υπηρεσίες.

Γ. Εμπορικά σήματα (*trademarks*)

Κατά το Αμερικανικό δίκαιο, η προστασία των γεωγραφικών προσδιορισμών ή σημάτων (signs) γίνεται, επίσης, με την εγγραφή τους στο μητρώο των εμπορικών σημάτων, υπό την προϋπόθεση ότι ο γεωγραφικός προσδιορισμός έχει αποκτήσει «δεύτερη σημασία» και παραπέμπει πλέον όχι μόνον στην γεωγραφική καταγωγή του προϊόντος, αλλά και στην καταγωγή παραγωγής του (παραγωγοί, κατασκευαστές).

Τέλος, ονόματα προϊόντων περιέχοντα γεωγραφικούς προσδιορισμούς προστατεύονται και κατά το κοινό Δίκαιο χωρίς την εγγραφή τους δηλαδή στην υπηρεσία USPTO όταν αυτά, κατά συνείδηση των καταναλωτών, προέρχονται από συγκεκριμένη περιοχή και μόνον. Χαρακτηριστικό παράδειγμα της περιπτώσεως αυτής είναι η λέξη COGNAC η οποία παραπέμπει στο brandy που παράγεται στην περιοχή Cognac της Γαλλίας, με ορισμένα ποιοτικά χαρακτηριστικά υψηλών προδιαγραφών και όχι στο brandy που παράγεται σε άλλες περιοχές.

Ενδεικτικός κατάλογος νομικών γραφείων στην περιοχή της Ουάσιγκτων, που ειδικεύονται σε θέματα εμπορικών σημάτων (κατά αλφαβητική σειρά):

Arent Fox LLP

1050 Connecticut Avenue, NW

Washington, DC 20036-5339

Τηλ.: +1 202 857 6000

Φαξ: +1 202 857 6395

<http://www.arentfox.com>

Day Pitney LLP

1100 New York Avenue, NW, Suite 300

Washington, DC 20005

Τηλ.: +1 202 218 3900

Φαξ: +1 202 218 3910

www.daypitney.com

EMP&A/ Erik M. Pelton & Associates, PLLC

Τηλ.: +1 703 525 8009

Φαξ: +1 703 997 5349

www.erikpelton.com

Contact person: *Erik Pelton* (emp@tm4smallbiz.com)

Finnegan

Washington, D.C.

901 New York Avenue, NW

Washington, DC 20001-4413

Τηλ.: +1 202 408 4000

Φαξ: +1 202 408 4400

Email: info@finnegan.com

<http://www.finnegan.com>

Foley & Lardner LLP

3000 K Street, N.W., Suite 600

Washington, DC 20007-5109

Τηλ.: +1 202 672 5300

Φαξ: +1 202 672 5399

<http://www.foley.com>

Frommer Lawrence & Haug LLP

1667 K Street, NW, Washington, DC 20006

Τηλ.: +1 202 292 1530

Φαξ: +1 202 292 1531

<http://www.flhlaw.com>

Greenberg & Lieberman

2141 Wisconsin Ave. NW, Suite C-2

Washington, DC 20007 USA

Τηλ.: (202) 625-7000

Toll Free: +1 888 275 2757

Φαξ: +1 202 625 7001

Email: questions@aplegal.com

<http://www.aplegal.com>

Hogan Lovells US LLP

Columbia Square, 555 13th Str., NW

Washington DC 20004

Τηλ.: +1 202 637 5600

Φαξ: +1 202 637 5910

www.hoganlovells.com

McNeely, Hare & War LLP

5335 Wisconsin Ave, NW, Suite 440

Washington, D.C. 20015 U.S.A.

Τηλ.: +1 202 274 0214

Φαξ: +1 202 478 1813

Email: info@miplaw.com

<http://www.patentek.com>

Staas & Halsey LLP

1201 New York Avenue, N.W., 7th Floor

Washington, D.C. 20005

Τηλ.: +1 202 434 1500

Φαξ: +1 202 434 1501

<http://www.staasandhalsey.com/>

Contact person: William Herbert (wherbert@s-n-h.com)

Sterne, Kessler, Goldstein & Fox.

1100 New York Avenue

Washington, DC 20005

Τηλ.: +1 202 371 2600

Φαξ: +1 202 371 2540

<http://www.skgf.com>

Traverse Legal

Attorneys & Advisors

Lexington Park, Maryland Office: 22776 Three Notch Rd, Suite 201

Lexington Park, MD 20653

Τηλ.: +1 866 936 7447

<http://www.traverselegal.com>

Venable LLP

575 7th Street, NW, Washington, DC 20004

Τηλ.: +1 202 344 4969

Φαξ: +1 202 344 8300

www.Venable.com

Contact person: *Marcia A. Auberger, Esq.* (MAAuberger@Venable.com)

Wilmer Cutler Pickering Hale and Dorr LLP

1875 Pennsylvania Avenue, NW

Washington, DC 20006

Τηλ.: +1 202 663 6000

Φαξ: +1 202 663 6363

<http://www.wilmerhale.com/>

4.4 Το επενδυτικό περιβάλλον στις ΗΠΑ

A. Τόσο τα αμερικανικά VCs, όσο και –έτι περισσότερο- οι Επιχειρηματικοί Άγγελοι (ειδικά όταν λειτουργούν κατά μόνας) έχουν στόχευση κατά κανόνα ‘εσωτερική’, καθώς:

- i.** προτιμούν την εγγύτητα στην πραγματοποιηθείσα επένδυση, για λόγους εποπτείας
- ii.** συχνά ο ίδιος ο Επιχειρηματικός Άγγελος (ή στέλεχος του Δικτύου Επιχειρηματικών Αγγέλων ή του VC Fund, αντίστοιχα) εμπλέκεται άμεσα στην υπό επένδυση εταιρεία ή/και μετέχει στο διοικητικό συμβούλιο της κλπ

iii. η πραγματοποίηση επενδύσεων σε αλλοδαπές εταιρείες συνεπιφέρει, συχνά, ζητήματα φορολόγησης των κερδών που δημιουργούνται στο εξωτερικό, επαναπατρισμού κεφαλαίων κλπ., και iv. όταν προβαίνουν σε διεθνείς επενδύσεις, οι Αμερικανοί επενδυτές εν γένει προσανατολίζονται σε χώρες με τεράστια ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και πολύ ελκυστικές επενδυτικές ευκαιρίες αλλά και χώρες με εξαιρετικά σταθερό επενδυτικό περιβάλλον (υψηλή αξιολόγηση doing-business, ελάχιστη γραφειοκρατία, διαφανές και σταθερό φορολογικό καθεστώς κλπ) –αντίστοιχα παραδείγματα θα ήταν οι Κίνα, Βραζιλία, Ινδία, αφενός, και οι Ολλανδία, Μεγ. Βρετανία, Γερμανία αφετέρου.

Β. Έτερο ίδιον του αμερικανικού επενδύειν, σε απόλυτη αντιστοιχία με το επιχειρείν, είναι η αυστηρή στόχευση σε επίπεδο project. Γενικές επενδυτικές ‘προτάσεις’ που αφορούν σε ολόκληρους κλάδους της οικονομίας ή τομείς και γενικόλογες εξαγγελίες περί ιδιωτικοποιήσεων ή κρατικών επενδυτικών κινήτρων έχει αποδειχθεί, εκ της εμπειρίας, ότι δεν αποδίδουν στην πράξη.

Προκειμένου να έχει τύχη οποιαδήποτε προσέγγιση σε αμερικανικά funds, σε όποιο επίπεδο κι αν στοχεύουμε (Επιχειρηματικών Αγγέλων, Venture Capital, Private Equity/Investment Funds κλπ, ακόμη και σε επίπεδο Στρατηγικών Εταιρικών Επενδυτών), πρέπει όχι απλά να είναι στοχευμένη και να αφορά σε ένα ή περισσότερα αυστηρά προκαθορισμένα project, αλλά να συνοδεύεται και από το αντίστοιχο ή τα αντίστοιχα επιχειρηματικά σχέδια (**business plan**) με πλήρη ανάλυση της στόχευσης, των χρονοδιαγραμμάτων εκτέλεσης, της αγοράς (target market), των προβλεπόμενων οικονομικών μεγεθών και της απόσβεσης της επένδυσης/της στρατηγικής ‘εξόδου’ (exit strategy) για τον δυνητικό επενδυτή.

Γ. όσον αφορά σε βάσεις δεδομένων με στοιχεία επαφής επενδυτών, ενδεικτικά αναφέρουμε τις ακόλουθες:

- **National Venture Capital Association** (NVCA), έδρα DC (Arlington, VA για την ακρίβεια) <http://www.nvca.org/>
- **National Association of Seed and Venture Funds** (NASVF), <http://www.nasvf.org/> (έδρα Philadelphia, PA)
- **Angel Capital Association** (ACA) <http://www.angelcapitalassociation.org/> (έδρα Overland Park, Kansas)
- **Angel Research Institute** (ARI –affiliated with ACA) <http://www.angelcapitaleducation.org/>

Φυσικά υπάρχουν και περιφερειακές/Πολιτειακές Ενώσεις, όπως για παράδειγμα η **Mid Atlantic Venture Association** (<http://www.mava.org/>, έδρα McLean, VA), **New England Venture Capital Association** (<http://www.newenglandvc.org/>), **Los Angeles Venture Association** (<http://www.lava.org>) κ.ο.κ.

4.5 Δημόσιες Προμήθειες στις ΗΠΑ

Τέλος, αναφορικά με τις διαδικασίες δημόσιων προμηθειών στις ΗΠΑ, λόγω κυρίως της πολιτειακής οργάνωσης (ομοσπονδία και επιμέρους επίπεδα αποκέντρωσης/τοπικής αυτοδιοίκησης), δεν υπάρχει ένα κεντρικό σύστημα παρακολούθησης και συμμετοχής σε τρέχουσες προκηρύξεις. Οι σύνδεσμοι στους οποίους μπορούμε να παραπέμψουμε και από όπου μπορείτε να αντλήσετε σχετικές πληροφορίες είναι:

--Acquisition Central της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης www.acquisition.gov, ειδικά υπό www.acquisition.gov/sellers_bus_dev.asp για sellers/business opportunities (απαιτείται εγγραφή)

--US General Services Administration www.gsa.gov και

--US Small Business Administration (www.sba.gov), ειδικά υπό <http://www.sba.gov/category/navigation-structure/contracting/contracting-opportunities> (contracting opportunities)

ΜΕΡΟΣ Δ΄: ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΗΠΑ

Κεφ. 1: Νέα Παγκόσμια Πολιτική Ανάπτυξης

Το 2010 αποτελεί ορόσημο για την αναπτυξιακή πολιτική των ΗΠΑ, καθώς η Κυβέρνηση Ομπάμα καθιέρωσε τη *Νέα Παγκόσμια Πολιτική Ανάπτυξης* (New Global Development Policy), με στόχο την ευρεία οικονομική ανάπτυξη, τη διασφάλιση της δημοκρατικής διακυβέρνησης, αλλά και τη σταθεροποίηση των χωρών που βρίσκονται σε κρίση ή που εξέρχονται αυτής, με την υλοποίηση προγραμμάτων για την αντιμετώπιση της ένδειας, την προώθηση της ευημερίας και την προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Για την Κυβέρνηση Ομπάμα η νέα παγκόσμια πολιτική ανάπτυξης, αποτελεί βασικό πυλώνα της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ, αναπόσπαστο τμήμα της πολιτικής για την εθνική ασφάλεια της χώρας και μέρος μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης που περιλαμβάνει την ανάπτυξη, τη διπλωματία και την άμυνα.

Στο πλαίσιο της νέας αυτής στρατηγικής, πρωτοποριακής για την ιστορία της αμερικανικής διπλωματίας, η Αμερικανική Υπηρεσία Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας (USAID) συνεχίζει να είναι η κύρια αρχή της ομοσπονδιακής κυβέρνησης αρμόδια για την αναπτυξιακή πολιτική, αλλά «αναβαθμίζεται» (“USAID Forward”) και καλείται να αναλάβει δράσεις με προστιθέμενη αξία για τη βιωσιμότητα ή/και τόνωση της παγκόσμιας οικονομίας, την ενίσχυση των επενδύσεων και της επιχειρηματικότητας. Προς αυτή την κατεύθυνση, αναγνωρίζεται η ανάγκη για καλύτερο συντονισμό των δράσεων όλων των αρμόδιων υπηρεσιών και εμπλεκόμενων φορέων, με επικέντρωση στους ακόλουθους τομείς: γεωργία, υγεία, οικονομική ανάπτυξη και δημοκρατική διακυβέρνηση.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο της *Νέας Παγκόσμιας Πολιτικής Ανάπτυξης*, η USAID καλείται να εκπληρώσει τους στόχους των πρωτοβουλιών της Κυβέρνησης Ομπάμα στην ασφάλεια τροφίμων, τη παγκόσμια υγεία και τις κλιματικές αλλαγές. Επιπλέον, δεσμεύεται να προωθήσει πρωτοβουλίες στον τομέα της επιστήμης και τεχνολογίας:

- *Προσανατολισμός στην καινοτομία.* Υποστήριξη καινοτόμων αναπτυξιακών λύσεων, ενίσχυση επαφών με πρωτοπόρους στον χώρο της καινοτομίας, σε ιδιωτικό και ακαδημαϊκό επίπεδο, χρηματοδότηση πρωτοποριακών προγραμμάτων μέσω του νέου Ταμείου για την ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων (Development Innovation Ventures Fund).
- *Έμφαση στους τομείς της επιστήμης και της τεχνολογίας.* Το νέο Γραφείο για την Επιστήμη και την Τεχνολογία (Office of Science and Technology) εντέλλεται να αξιοποιεί τα προϊόντα της επιστήμης και της τεχνολογίας στην ανάπτυξη.

Κεφ. 2: Διάλογος Ε.Ε.-ΗΠΑ για την Ανάπτυξη

ΕΕ και ΗΠΑ συμφώνησαν το 2010 σε τρία *roadmaps* για την Ανάπτυξη για τα επόμενα δύο χρόνια (EU-US High Level Consultative Group on Development/HLCGD, 25.4.2010):

- *Αναπτυξιακοί Στόχοι Χιλιετίας (Millennium Development Goals/MDGs)*: Αποφασίστηκε η συνεργασία σε γενικούς MDGs, και ειδικότερα στους τομείς της υγείας και της εκπαίδευσης, με σκοπό την αποτελεσματικότερη παροχή βοήθειας σε χώρες με τη μεγαλύτερη ανάγκη. Εν προκειμένω, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε εντός του 2010 ένα Σχέδιο Δράσης (Action Plan) 12 σημείων προς υποστήριξη των αναπτυσσόμενων χωρών. Από αμερικανικής πλευράς, το ενδιαφέρον είναι εμφανώς εστραμμένο στο Αφγανιστάν και Πακιστάν, ενώ όσον αφορά στην παγκόσμια υγεία (Global Health), ως επί το πλείστον, στις αφρικανικές χώρες.
- *Ασφάλεια Τροφίμων (Food Security)*: Οι δύο πλευρές συμφώνησαν να εργαστούν από κοινού σε διεθνές επίπεδο, ειδικότερα για τον ανασχηματισμό της Επιτροπής για την Παγκόσμια Ασφάλεια Τροφίμων (Committee on World Food Security) και τη συνέχιση, σε περιφερειακό επίπεδο, των αποτελεσμάτων της Συνόδου Κορυφής της G8 στην πόλη Aquila (G8 L'Aquila Summit). Σημειώνουμε ότι προσδιορίστηκε πλέον σαφώς ότι η ασφάλεια τροφίμων περιλαμβάνει την ανάπτυξη του αγροτικού τομέα. Η διατροφή (nutrition) αντιμετωπίζεται χωριστά, για την οποία όμως προβλέπεται μελλοντική συνεργασία.
- *Κλιματικές Αλλαγές (Climate Change)*: Μετά από τις Συνόδους Κορυφής της Κοπεγχάγης και του Κανκούν, και οι δύο πλευρές τόνισαν τη σημασία διερεύνησης τρόπων αποτελεσματικότερης προσαρμογής στις νέες περιβαλλοντικές συνθήκες, μείωσης των εκπομπών από την αποψίλωση, και ελέγχου των κλιματικών αλλαγών στις αναπτυσσόμενες χώρες. Εν προκειμένω, οι ΗΠΑ υπογράμμισαν την ανάγκη άμεσης παροχής οικονομικής βοήθειας.

Κεφ. 3: Επισκόπηση δράσεων Αναπτυξιακής Συνεργασίας Ελλάδος-ΗΠΑ

Βασικότερη εξέλιξη στον τομέα της αναπτυξιακής συνεργασίας Ελλάδος-ΗΠΑ για τα παρελθόντα έτη αποτέλεσε **i)** η υπογραφή δύο *Μνημονίων Κατανόησης (Memoranda of Understanding –MoU)* μεταξύ της Αμερικανικής Υπηρεσίας Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας (USAID) και της ΥΔΑΣ-Hellenic Aid στους τομείς του **Τουρισμού** και της **Ενέργειας** (2008), καθώς και **ii)** η συμμετοχή της ΥΔΑΣ-Hellenic Aid σε αναπτυξιακά προγράμματα στο Αφγανιστάν (2009). *Τα έτη 2010-2011 η χώρα μας δεν συμμετείχε σε αναπτυξιακά προγράμματα, λόγω της οικονομικής κρίσης.*

3.1 Πολύ-διμερής αναπτυξιακή συνεργασία

3.1.1 Μνημόνιο Κατανόησης στον τομέα του Τουρισμού

Υπεγράφη στις **19 Ιουνίου 2008** κατά τη διάρκεια των εργασιών της Επιτροπής Οικονομικής και Εμπορικής Συνεργασίας Ελλάδος-ΗΠΑ (Ουάσιγκτων 19/6/2008). Το εν λόγω Μνημόνιο, η γεωγραφική κάλυψη του οποίου αφορούσε καταρχήν στη Ν. Αλβανία, δεν έχει μέχρι σήμερα υλοποιηθεί. Από τις δύο πλευρές, έχει εκφρασθεί ατύπως, η επιθυμία να διερευνηθούν οι δυνατότητες συνεργασίας μας σε άλλους τομείς, πλην του τουρισμού, στην ευρύτερη περιοχή.

Από την ΥΔΑΣ προτείνεται η συνεργασία σε επενδύσεις κοινωνικού και οικονομικού περιεχομένου (π.χ. κατασκευή φυσικών υποδομών, όπως λιμάνια και έργα οδοποιίας, μεταφορές, σχολεία, νοσοκομεία, επικοινωνίες, νέες τεχνολογίες κλπ), αγροτική ανάπτυξη με έμφαση στη γεωργική παραγωγή, ανθρώπινη ασφάλεια με έμφαση σε δράσεις καταπολέμησης του trafficking, περιβάλλον με έμφαση στις κλιματικές αλλαγές, στις ΑΠΕ και στις μεθόδους εξοικονόμησης ενέργειας, ανάδειξη και ανάπτυξη επιτόπιας πολιτιστικής κληρονομιάς, ενεργοποίηση μεταναστών, ήτοι συμμετοχή των εν Ελλάδι μεταναστών σε προγράμματα που απευθύνονται σε χώρες προέλευσης, την αξιοποίησή τους δηλαδή ως «γέφυρες» μεταξύ των χωρών προέλευσης και προορισμού, χρηστή διακυβέρνηση.

3.1.2 Τεχνικό Μνημόνιο Συνεργασίας Αναπτυξιακών Προγραμμάτων στον Τομέα της Ενέργειας σε ΝΑ Ευρώπη [Αλβανία, Βοσνία, Ερζεγοβίνη, Κροατία, ΠΓΔΜ, Μαυροβούνιο, Σερβία, Μολδαβία], Ουκρανία και Γεωργία (Πρόγραμμα **SYN-ENERGY**).

Υπεγράφη στην Αθήνα στις 23.5.2008, στο πλαίσιο του γενικότερου Μνημονίου Συνεργασίας Hellenic Aid-USAID (4^η Επιτροπή Οικονομικής και Εμπορικής Συνεργασίας Ελλάδος-ΗΠΑ, Αθήνα, 12/3/2007). Το εν λόγω πρόγραμμα ξεκίνησε τον Μάρτιο του 2009 με στόχο τη συνεργασία των αρμόδιων φορέων Ελλάδας και ΗΠΑ (USAID και Ελληνικού Κέντρου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας/ ΚΑΠΕ) στον τομέα της εξοικονόμησης ενέργειας και των ΑΠΕ στις χώρες της Ενεργειακής Κοινότητας. Στο παρόν στάδιο έχει ολοκληρωθεί η α' φάση υλοποίησής του.

Στις 2-3.11.2010 η USAID διοργάνωσε στην Ουάσιγκτων *διήμερο συναντήσεων* με σκοπό τον συντονισμό των δράσεων που υλοποιεί η αμερικανική Υπηρεσία στον τομέα της ενέργειας στην Ν.Α. Ευρώπη. Αξίζει να σημειωθεί ότι στις εν λόγω συναντήσεις το ΚΑΠΕ ήταν ο μοναδικός φορέας που

συμμετείχε από την Ευρώπη. Άλλοι φορείς που συμμετείχαν ήταν: USEA, IRG, Potomac Economics, Tetra Tech, Pierce Atwood, NARUC.

Στις 2.11.2010 όλοι οι φορείς παρουσίασαν τις δράσεις που υλοποιούν και θα υλοποιήσουν το επόμενο διάστημα στους τομείς των ΑΠΕ και Εξοικονόμησης Ενέργειας σε Αλβανία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Κόσσοβο, ΠΓΔΜ, Σερβία, Μολδαβία, Ουκρανία, Αρμενία, Γεωργία. Στο τέλος της συντονιστικής συνάντησης διαμορφώθηκαν προτάσεις συνεργασίας μεταξύ των παραπάνω φορέων – εταιριών ανά χώρα. Την επομένη (3.11.2010) πραγματοποιήθηκαν δύο συναντήσεις με στόχο την εξειδίκευση και τον συντονισμό των δράσεων του SYN-ENERGY, δηλαδή μεταξύ του Hellenic Aid – ΚΑΠΕ και της USAID- IRG /Tetra Tech: **i)** η IRG έχει συμβόλαιο με τη USAID μέχρι το 2012 για υλοποίηση δράσεων στους τομείς ΑΠΕ και Εξοικονόμησης Ενέργειας στην Ν.Α. Ευρώπη με προϋπολογισμό περίπου 5.5 εκ. δολ. (συνεργασία USAID, IRG και ΚΑΠΕ). **ii)** η Tetra Tech έχει συμβόλαιο με τη USAID μέχρι το 2013 για υλοποίηση δράσεων στον τομέα ‘Low Carbon Developments Policies’ στην Ν.Α. Ευρώπη, με προϋπολογισμό περίπου 8 εκ. δολ. (συνεργασία USAID, Tetra Tech και ΚΑΠΕ).

Τα ανωτέρω προγράμματα, προϋπολογισμού περίπου 13.5 εκ. δολ. μέχρι το 2013, αφορούν σε περιφερειακές δράσεις, μέρος των οποίων είναι το πρόγραμμα SYN-ENERGY. Πέραν των συμβολαίων με IRG και Tetra Tech υπάρχουν και εθνικά προγράμματα (‘national missions’) στον τομέα της ενέργειας, για παράδειγμα στην Ουκρανία (εξοικονόμηση ενέργειας σε δήμους με προϋπολογισμό περίπου 15 εκ. δολ.).

3.1.3 Αφγανιστάν

Το 2009 η ΥΔΑΣ εκταμίευσε τα κάτωθι ποσά:

- Στον τομέα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης γυναικών, 1 εκ. Ευρώ (Πρόγραμμα Learning for Community Empowerment Program/ LCEP-2). Το πρόγραμμα αποσκοπεί στην αντιμετώπιση του αναλφαριθμητισμού και στην οικονομική ενδυνάμωση των αστικών και αγροτικών κοινοτήτων, στις οποίες απευθύνεται.

Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση της USAID (Οκτ 2010 - Σεπ 2011) το εν λόγω πρόγραμμα υλοποιείται με απόλυτη επιτυχία (ήδη 5.824 εκπαιδευόμενοι, εκ των οποίων το 60,9% γυναίκες, εγγράφησαν σε κρατικά σχολεία, περισσότεροι από 170.000 πρόκειται να λάβουν αναγνωρισμένα πιστοποιητικά γλωσσομάθειας επιπέδου grade 4). Ειδικότερα, ο κοινωνικός αντίκτυπος είναι μεγάλος, γεγονός που επιβεβαιώνει και το Υπ. Παιδείας του Αφγανιστάν.

- Για τη διεύρυνση πρόσβασης σε πόσιμο νερό στην Καμπούλ, 1 εκ. Ευρώ. Το εν λόγω πρόγραμμα πραγματοποιείται από τη USAID σε συνεργασία με τη γερμανική Αναπτυξιακή Τράπεζα (KfW) και την Παγκόσμια Τράπεζα.

3.2 Ερωτηματολόγιο του Κέντρου για την Παγκόσμια Ανάπτυξη (Center for Global Development – CGD)

Στο πλαίσιο της ετήσιας κατάρτισης του «Δείκτη Δέσμευσης για την Ανάπτυξη» (Commitment to Development Index -CDI), το Κέντρο για την Παγκόσμια Ανάπτυξη αξιολόγησε, μέσω ερωτηματολογίου, τόσο τις εφαρμοζόμενες πολιτικές αναπτυγμένων κρατών, χωρισμένες σε επτά κατηγορίες (αναπτυξιακή βοήθεια-εμπόριο-επενδύσεις-μετανάστευση-περιβάλλον-ασφάλεια-τεχνολογία), όσο και την επίδραση που έχουν οι πολιτικές αυτές στην οικονομική ανάπτυξη αναπτυσσόμενων χωρών. Η έρευνα αυτή σχετίζεται με την αξιολόγηση υπάρχουσών δομών, τάσεων αλλά και θέσεων, εν προκειμένω, της Ελλάδας ως προς τις αναπτυσσόμενες χώρες, σε θέματα όπως η ύπαρξη φορολογικών κινήτρων για την πραγματοποίηση φιланθρωπικών χορηγιών (“charitable giving”) και η υποστήριξη επενδυτικών ροών προς αναπτυσσόμενες χώρες. Συγκεκριμένες ερωτήσεις αφορούν σε θέματα όπως, η πολιτική που ακολουθεί η Ελλάδα σε τρίτες χώρες πλην των Βαλκανικών σχετικά με την αποφυγή διπλής φορολογίας (π.χ. με Μαρόκο και Αλγερία), δράσεις της χώρας μας για την καταπολέμηση της διαφθοράς και δωροδοκίας στις διεθνείς εμπορικές συναλλαγές, παροχή ασφάλισης επενδύσεων έναντι πολιτικών κινδύνων, διευκόλυνση των επενδύσεων χαρτοφυλακίου, υποστήριξη της Διαδικασίας Kimberley (διαμάντια) και της Πρωτοβουλίας Διαφάνειας των Βιομηχανιών Εξόρυξης (Extractive Industries Transparency Initiative), καθώς και ειδικότερες ερωτήσεις σχετικά με καταγγελίες που εκκρεμούν εναντίον κρατικών εταιρειών για διαφθορά.

Οι ελληνικές απαντήσεις για το έτος 2011 στην εν θέματι έρευνα κατέταξαν τη χώρα μας **20η** μεταξύ 22 χωρών DAC-OECD (Development Assistance Committee).

Κεφ. 4: Προοπτικές συνεργασίας με USAID

Η USAID έχει κατά καιρούς εκδηλώσει έντονο ενδιαφέρον για ενδυνάμωση της συνεργασίας με τη χώρα μας, ειδικότερα στους ακόλουθους τομείς: **i) διατροφικής ασφάλειας** (food security), με την υλοποίηση σχετικών προγραμμάτων σε χώρες της Αφρικής, **ii) αντιμετώπισης επιπτώσεων από τις κλιματικές αλλαγές** (climate change), επίσης στην Αφρική, **iii) αγρο-βιοτεχνολογίας**, **iv) ανανεώσιμων πηγών ενέργειας/ ΑΠΕ**, με την υλοποίηση αναπτυξιακών προγραμμάτων σε όλο τον κόσμο. Ως πρώτο βήμα προτείνεται η προετοιμασία ενός *concept paper*, όπου θα καταγράφονται τα πεδία αμοιβαίου ενδιαφέροντος και οι βασικές κατευθυντήριες στρατηγικής συνεργασίας. Κατόπιν διαμορφώσεως *Σχεδίου Δράσεως*, καθορίζονται οι «εταίροι» οι οποίοι καλούνται να υλοποιήσουν το πρόγραμμα σε μια συγκεκριμένη χώρα-λήπτρια αναπτυξιακής βοήθειας.

Επίσης, υπάρχει περιθώριο υπογραφής Μνημονίων Συνεργασίας στους τομείς: **i)** επιστημονικής συνεργασίας μεταξύ ερευνητικών και ακαδημαϊκών κέντρων των δύο χωρών, **ii)** κλιματικής αλλαγής, **iii)** ενέργειας (εξοικονόμηση ενέργειας, πράσινη ενέργεια, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας/ΑΠΕ).

Τέλος, σκόπιμη θεωρείται η διερεύνηση του ενδεχομένου συνεργασίας μέσω του προγράμματος *Παγκόσμια Συμμαχία Ανάπτυξης* (Global Development Alliance-GDA) της USAID, η οποία χρηματοδοτεί, και μάλιστα αδρά, δράσεις στον τομέα της αγρο-βιοτεχνολογίας. Πιο συγκεκριμένα, και δεδομένου ότι η ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ δημοσίων και ιδιωτικών φορέων (*Public Private Partnerships*) αποτελεί βασική προτεραιότητα και για την USAID, θα μπορούσε να συζητηθεί η προοπτική για ελληνικές επιχειρήσεις και ερευνητικά κέντρα για δραστηριοποίηση και επενδύσεις σε χώρες κοινού, για τις δύο χώρες, ενδιαφέροντος.